

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Διαχρονική εξέλιξη της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων των χωρών της ΝΔ ή περιφερειακής Ευρωζώνης. Σχηματοποιημένα γεγονότα 1995-2015.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Αν. Καθηγητής Θ.Β.Σταματόπουλος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: Συγγούνα Γεωργία Αναστασία ΑΜ 1142

Κούλλαρου Νικόλαος ΑΜ 9701

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΜΑΙΟΣ, 2016

Περιεχόμενα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
ΜΕΡΟΣ Ι.....	8
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	8
Κεφάλαιο 1. : Σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών ΕΕ-2010.....	9
1.1 Εισαγωγή.....	9
1.2 Ιστορική Αναδρομή.....	11
1.3 Εθνικοί Λογαριασμοί.....	13
1.4 Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 1995).....	14
1.4.1 Ταξινομήσεις Θεσμικές μονάδες – Θεσμικοί τομείς.....	14
1.4.2 Τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας – Κλάδοι.....	15
1.4.3 Μονάδες μόνιμοι κάτοικοι και μη μόνιμοι κάτοικοι – Εθνική οικονομία και αλλοδαπή.....	15
1.4.4 Συναλλαγές.....	15
1.5 Το σύστημα των Λογαριασμών.....	16
1.6 Αποτίμηση των συναλλαγών.....	17
1.7 Περιφερειακοί Λογαριασμοί.....	18
1.7.1 Περιφερειακή Επικράτεια.....	19
1.7.2 Μονάδες και Περιφερειακοί Λογαριασμοί.....	20
1.8 Συγκεντρωτικά Μεγέθη για τις Παραγωγικές Δραστηριότητες.....	22
1.9 Στόχοι του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών.....	28
1.10 Βασικές αρχές, χαρακτηριστικά και έννοιες του ΕΣΛ 95.....	30
Κεφάλαιο 2.: Η Σπουδαιότητα της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων στον πλούτο μιας χώρας.....	31
2.1 Πλούτος.....	31

2.1.1 Εθνικός πλούτος.....	32
Κεφάλαιο 3: Η Ευρωζώνη και η ΝΔ περιφέρεια της (SWEAP).....	34
3.1 Η Ευρωζώνη.....	34
3.2 Το ευρώ.....	35
3.3 Νομισματική Συνεργασία στην ΕΕ.....	35
3.4 Η Ευρωπαϊκή κρίση.....	36
3.5 Χώρες SWEAP.....	36
3.5.1 Ελλάδα.....	36
3.5.2 Πορτογαλία.....	39
3.5.3 Ιταλία.....	41
3.5.4 Ισπανία.....	43
3.5.5 Ιρλανδία.....	44
Παραρτήματα.....	50
ΜΕΡΟΣ Β'.....	54
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ.....	54
Κεφάλαιο 4. Περιγραφική στατιστική ανάλυση των στοιχείων των εθνικών λογαριασμών για την καθαρή χορήγηση ή λήψη δανείων, στην περιφέρεια της Ευρωζώνης 1995-2015 , έναντι των χωρών του κέντρου της.....	55
4.1 Εφαρμογή στους Ετήσιους Μη Χρηματοπιστωτικούς Λογαριασμούς Θεσμικών Τομέων.....	55
4.2 Δημόσιες δαπάνες.....	60
D.9N: Επιχορηγήσεις επενδύσεων και λοιπές μεταβιβάσεις κεφαλαίου.....	61
4.3 Επένδυση (Investment).....	62
4.3.1 Δημόσιες επενδύσεις.....	62
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	73

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3.1 Τιμές Κρατικού Χρέους	46
Πίνακας 3.2 Αύξηση Τιμών- Όγκου Πραγματικού Κρατικού Χρέους	47
Πίνακας 4.1 Ετήσιοι μη Χρηματοπιστωτικοί Λογαριασμοί Θεσμικών Τομέων. Συνολική Οικονομία (S.1) 2006-2014	57
Πίνακας 4.2 Καθαρή χορήγηση (+) ή Λήψη Δανείων (-) σε δις ευρώ	68

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 4.1 Διάγραμμα ροής Δημόσιων Δαπανών	61
Σχήμα 4.2 Καθαρή Χορήγηση (+) ή Λήψη Δανείων (-) Συνόλου Οικονομίας	69
Σχήμα 4.3 Εξέλιξη του Ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος και της Καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ	70
Σχήμα 4.4 Ποσοστό Αποταμίευσης των νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ	71
Σχήμα 4.5 Ποσοστό Επενδύσεων μη Χρηματοοικονομικών Εταιριών	72

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται την παρουσίαση της διαχρονικής εξέλιξης της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων των χωρών της ΝΔ ή περιφερειακής ευρωζώνης πιο συγκεκριμένα εστιάζει, στις χώρες SWEAP της Ευρωζώνης, την Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία και εξετάζει σχηματοποιημένα γεγονότα από το 1995-2015.

Κύριος σκοπός είναι να γίνουν κατανοητές οι έννοιες και ο τρόπος λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών να εστιάσει στον ορισμό και την σπουδαιότητα της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων στον πλούτο μιας χώρας και πως αυτός επηρεάζεται καθώς και αν υπάρχουν επιπτώσεις στην κοινωνία.

Κύριος στόχος είναι βάση της θεωρητικής προσέγγισης να αναλύσει το σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών 2010 (ESA 2010), να διερευνήσει τους στόχους του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών, όπως επίσης και να εξηγήσει τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά του ΕΣΛ 95. Έπειτα με βάση της εμπειρικής διερεύνησης να αναλύσει τα στατιστικά στοιχεία των εθνικών λογαριασμών για την καθαρή χορήγηση ή λήψη δανείων στην περιφέρεια της ευρωζώνης 1995-2015.

Τέλος, παρουσιάζεται η καταγραφή των δυο οικονομικών μεγεθών, δημόσιες δαπάνες και δημόσιες επενδύσεις, για την ευρωζώνη και ειδικότερα για την ΝΔ περιφέρεια της.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκή Κρίση, Εθνικοί Λογαριασμοί, Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών 2010, Ευρωζώνη.

ABSTRACT

This thesis deals with the presentation of the temporal evolution of a national net lending or ND countries loans or peripheral eurozone particular focus back, in countries SWEAP Eurozone , Greece, Italy , Spain , Portugal and Ireland and examines stylized facts from the 1995-2015 .

The main purpose is to understand the concepts and working methods of the European System of Accounts to focus on the definition and importance of a national loans net lending or making the wealth of a country and how it is affected and whether there are effects on society .

The main objective is based on the theoretical approach to analyze the 2010 National and Regional Accounts (ESA 2010), to investigate the objectives of the European System of Accounts, as well as to explain the basic principles and characteristics of the ESA 95. Then on the basis of empirical investigation to analyze the statistics of national accounts net lending or borrowing in the periphery of the eurozone from 1995 to 2015.

Finally, it shows the recording of two financial figures, public spending and public investment for the euro area and especially for the Southwest Region.

Keywords: European Crisis, National Accounts, European System of Accounts (ESA 2010), Eurozone

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των επιμέρους μονάδων μιας οικονομίας είναι ένας αφάνταστα πολύπλοκος μηχανισμός. Τα κίνητρα και ο προσανατολισμός των ιδιωτών και των επιχειρήσεων, του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα δεν είναι ενιαία και ομοιόμορφα, παρόλο που όλοι μαζί σχηματίζουν ένα ενιαίο σύνολο. Βασική προϋπόθεση της επιτυχούς μελέτης της δομής μιας οικονομίας είναι η πλήρης γνώση λειτουργίας αυτής.

Το αντικείμενο διερεύνησης της μακροοικονομικής ανάλυσης σχετίζεται με την εξέταση των αλληλεπιδράσεων των βασικών μεγεθών της οικονομίας (του εθνικού εισοδήματος, της κατανάλωσης, της επένδυσης, της απασχόλησης, των μισθών, των φόρων και των λοιπών μακροοικονομικών μεγεθών της), εστιάζοντας στον υπολογισμό της οικονομικής δραστηριότητας και στην πληροφόρηση των οικονομικών παραγόντων για την οικονομική πολιτική μιας χώρας.

Η συστηματική καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας έχει ως αποτέλεσμα την σωστή παρακολούθηση των μεταβολών των μακροοικονομικών μεγεθών και τον έγκαιρο εντοπισμό των λανθασμένων επιλογών οικονομικής πολιτικής, με σκοπό τη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων που οδηγούν στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Για την υλοποίηση των παραπάνω, η παρακολούθηση και η μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας κάθε χώρας διέπεται από συγκεκριμένες, κοινές -για όλες τις χώρες- αρχές ώστε να μπορεί να πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη. Οι αρχές αυτές περιγράφονται με κάθε λεπτομέρεια στο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών. Οι Εθνικοί Λογαριασμοί αναφέρονται στις οικονομικές δραστηριότητες του συνόλου της οικονομίας ενός κράτους και παρουσιάζουν την πραγματοποιηθείσα διαδρομή μεταξύ της παραγωγής, της κατανάλωσης και της επένδυσης του οικονομικού κυκλώματος, καλύπτοντας τόσο τα διάφορα είδη των οικονομικών δραστηριοτήτων, όσο και τους διάφορους τομείς της οικονομίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται την παρουσίαση αυτών των εθνικών λογαριασμών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), τους οποίους έχουν την υποχρέωση να χρησιμοποιούν και να αποτυπώνουν την οικονομική τους δραστηριότητα τα

κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η παρουσίαση αυτή πραγματοποιείται στο πρώτο κεφάλαιο.

Το κεφάλαιο 2ο εξειδικεύεται στον ορισμό και την σπουδαιότητα της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων στον πλούτο μιας χώρας, με την χρήση του Ευρωπαϊκού

Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), ενώ στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η καταγραφή των δύο οικονομικών μεγεθών, δημόσιο χρέος και δημόσιο έλλειμμα, για την ευρωζώνη και ειδικότερα για την ΝΔ περιφέρεια της κατά την περίοδο 1995-2015

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο 1. : Σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών ΕΕ-2010

1.1 Εισαγωγή

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της διερεύνησης της οικονομικής δομής είναι η ακριβής γνώση και πλήρης κατανόηση της λειτουργίας της οικονομίας. Και αυτό γιατί η οικονομία είναι ένας αρκετά πολύπλοκος μηχανισμός, του οποίου οι επιμέρους μονάδες (ιδιώτες, επιχειρήσεις δημόσιες και ιδιωτικές κ.τ.λ.) δεν έχουν τα ίδια κίνητρα και προσανατολισμό. Ενώ συνυπάρχουν και σχηματίζουν ένα ενιαίο σύνολο, η συμπεριφορά τους δεν είναι ενιαία και ομοιόμορφη.

Η μακροοικονομική ανάλυση, πραγματεύεται τις σχέσεις των βασικών μεγεθών της οικονομίας, όπως είναι το εθνικό εισόδημα, η κατανάλωση, η επένδυση, η απασχόληση, οι τιμές, οι φόροι, οι μισθοί κ.τ.λ. Εξετάζει τη λειτουργία του συνόλου της οικονομίας και αποβλέπει κυρίως στη συστηματική έρευνα των προσδιοριστικών παραγόντων των διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών υπό την επίδραση της συνολικής δαπάνης.

Η μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας αποσκοπεί στον προσδιορισμό των μακροοικονομικών μεγεθών και στην παροχή πληροφόρησης των υπευθύνων για την άσκηση της οικονομικής πολιτικής μιας χώρας, καθώς και σε όλα τα άτομα που ασκούν οποιασδήποτε μορφής οικονομική δραστηριότητα.

Με τη συστηματική καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας παρακολουθούνται οι μεταβολές των μακροοικονομικών μεγεθών και εντοπίζονται έγκαιρα τα προβλήματα, που δημιουργούνται από τις λανθασμένες επιλογές οικονομικής πολιτικής, με σκοπό τη διαμόρφωση νέων αναθεωρημένων οικονομικών μέτρων ανάπτυξης της οικονομίας.

Με την κατάλληλη ταξινόμηση των θεσμικών μονάδων και των χρηματικών ροών είναι δυνατό να καταγραφεί η οικονομική δραστηριότητα μιας εθνικής οικονομίας. Η μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας, κάθε χώρας διέπεται από συγκεκριμένες αρχές οι οποίες είναι κοινές για όλες τις χώρες έτσι ώστε να καθίσταται εφικτή η συγκριτική μελέτη. Οι αρχές αυτές καθώς και η διάκριση των οικονομικών μεγεθών σε προϊόν, εισόδημα, κατανάλωση, επενδύσεις περιγράφονται με κάθε λεπτομέρεια στο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών.

Η τεχνική των Εθνικών Λογαριασμών, η μεθοδολογία δηλαδή με την οποία ομαδοποιούνται αριθμητικά οι σχέσεις ή συναλλαγές ανάμεσα στους διάφορους τομείς και κλάδους της εθνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, γενικεύτηκε μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Οι Εθνικοί Λογαριασμοί καλύπτουν τις οικονομικές δραστηριότητες ολόκληρης της εθνικής οικονομίας. Αντικατοπτρίζουν την πραγματοποιηθείσα διαδρομή του οικονομικού κυκλώματος μεταξύ παραγωγής, κατανάλωσης και επένδυσης.

Η καθιέρωση ενός κοινά αποδεκτού, ακριβούς και σταθερού εννοιολογικού πλαισίου, αποτελεί προσφορά και συμβολή της εθνικής λογιστικής στην οικονομική επιστήμη. Η εθνική Λογιστική αποτελεί μέθοδο καταχώρησης των μακροοικονομικών μεγεθών, που χαρακτηρίζουν την οικονομία μιας χώρας, σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Ανεξάρτητα από τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε διάφορες χώρες και σε διάφορες χρονικές περιόδους, οι βασικές έννοιες, οριοθετήσεις και κατηγορίες, καθώς και κανόνες λογιστικής καταγραφής και αποτίμησης των μεγεθών που επεξεργάζεται η Εθνική Λογιστική μπορούν να εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο. Η εκτίμηση και η παρουσίαση του εθνικού πλούτου είναι ένας από τους κυριότερους σκοπούς της Εθνικής Λογιστικής. Η Εθνική Λογιστική θεωρείται κλάδος της Οικονομικής Επιστήμης, όπου με στατιστικές μεθόδους και παραδοχές ασχολείται με την περιγραφή, τη συγκέντρωση και την ανάλυση των συνολικών μεγεθών ή μακρομεγεθών που προκύπτουν από τις συναλλαγές των διαφόρων θεσμικών τομέων της οικονομίας.

Η συνεργασία της Εθνικής Λογιστικής και Στατιστικής που σκοπό έχει την παρουσίαση της οικονομίας μιας χώρας με αριθμούς, είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία του συστήματος των Εθνικών Λογαριασμών. Η θεωρητική δομή του συστήματος Εθνικών Λογαριασμών και οι σχέσεις μεταξύ των οικονομικών ροών και μεγεθών και των συναλλασσόμενων, που ενσωματώνονται σε αυτή, έχουν αυτοτελή χρησιμότητα ως πλαίσιο αναφοράς. Παρέχει επίσης πλούτο στοιχείων, κατάλληλων για ανάλυση και αξιολόγηση της λειτουργίας της οικονομίας και συγκροτεί μια πληροφορημένη και ορθολογική βάση δεδομένων πολύτιμη για ανάλυση, πολιτική και λήψη αποφάσεων. Από στατιστική άποψη πάντως, επειδή συνενώνει πληροφορίες από διάφορες οικονομικές και κοινωνικές στατιστικές, θεωρείται η πιο ολοκληρωμένη και συνεπής πηγή πληροφόρησης.

Οι Εθνικοί Λογαριασμοί παρέχουν πληροφορίες που καλύπτουν τόσο τα είδη των οικονομικών δραστηριοτήτων, όσο και τους διάφορους τομείς της οικονομίας. Είναι δυνατό να παρακολουθείται η πορεία σημαντικών οικονομικών ροών, όπως η παραγωγή, η ιδιωτική κατανάλωση, η δημόσια κατανάλωση, ο σχηματισμός κεφαλαίου, οι εξαγωγές, οι εισαγωγές, οι μισθοί, τα κέρδη, οι φόροι, ο δανεισμός κ.τ.λ., αλλά και σημαντικών εξισωτικών μεγεθών και αναλογιών που μπορούν να οριστούν και να μετρηθούν μόνο σε ένα λογιστικό πλαίσιο, πχ το πλεόνασμα ή το έλλειμμα του προϋπολογισμού, η αναλογία του εισοδήματος που αποταμιεύεται από επιμέρους τομείς ή από την οικονομία συνολικά, το εμπορικό ισοζύγιο κ.τ.λ.. Οι Εθνικοί Λογαριασμοί αποτελούν, επίσης, υπόβαθρο για την ερμηνεία και αξιολόγηση των βραχυχρόνιων κινήσεων διαφόρων δεικτών, όπως του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής ή του δείκτη τιμών κατανάλωσης κ.τ.λ.

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Η καταγραφή και παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών μιας χώρας ξεκινά από τον 17^ο αιώνα αλλά η σημερινή μορφή των συστημάτων Εθνικών Λογαριασμών είναι αποτέλεσμα των προσπαθειών των τελευταίων 50 ετών.

Από το 1930 και μετά αναπτύχθηκαν από μεμονωμένους ερευνητές, κυρίως από τους R.Frisch, Carl Fohl, John M. Keynes και Erik Lindal, μια σειρά από θεωρίες και συστήματα, τα οποία αποτέλεσαν την βάση για τη σημερινή μορφή των συστημάτων Εθνικών Λογαριασμών. Η ανάγκη για στατιστική απεικόνιση ορισμένων βασικών μεγεθών για την οικονομία και των αλληλεξαρτήσεων αυτών, στις μελέτες των μακροοικονομικών αναλύσεων, οδήγησαν στη δημιουργία συνεπών και εναρμονισμένων συστημάτων εθνικής λογιστικής.

Η ανάπτυξη της οικονομικής επιστήμης και η ανάγκη παρέμβασης του κράτους κυρίως μετά τον Ά παγκόσμιο πόλεμο, οδήγησε στην ανάγκη συλλογής στοιχείων και εκτίμησης οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων. Η γνώση των μεγεθών αυτών, είναι απαραίτητη για τη λήψη αποφάσεων μέσα στο πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής. Ιδιαίτερη είναι η συμβολή του John Maynard Keynes, στη θεωρία και ανάλυση του εθνικού εισοδήματος, με την επίδραση που είχε η έκδοση της «Γενικής Θεωρίας» το 1936 τόσο επί των ακαδημαϊκών κύκλων, όσο και επί των υπευθύνων της κρατικής πολιτικής. Η οικονομική των μακρομεγεθών και των οικονομικών υποδειγμάτων, άνοιξε το δρόμο για περισσότερο ακριβείς υπολογισμούς των συνολικών μεγεθών και επέβαλε την ανάγκη να εκτιμηθούν αυτές, με απώτερο σκοπό την άσκηση ορθής οικονομικής πολιτικής. Ιδιαίτερα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η εκτίμηση των μακρομεγεθών και η σύνταξη εθνικών λογαριασμών αποτέλεσε τρέχουσα εργασία των κρατικών υπηρεσιών και οργανισμών που συσταθήκαν για το σκοπό αυτό. Ο αριθμός των χωρών που είχαν εκτιμήσεις εθνικού εισοδήματος από 13 το έτος 1919, ανήλθε στις 33 το έτος 1939.

Στην Ελλάδα υπάρχουν επίσης αρκετές εκτιμήσεις του εθνικού μας εισοδήματος. Ο Mulhall στο Dictionary of Statistic δίνει εκτιμήσεις του εθνικού εισοδήματος για το έτος 1884. Ο Σ. Σκιαδάς μέσω της μεθόδου καταναλώσεως των εμπορευμάτων πρώτης ανάγκης εκτιμά το εθνικό εισόδημα του έτους 1890 και στη συνέχεια επιχειρεί με τη μέθοδο των Leroy-Beaulieu (μέθοδος των δημοσίων εισπράξεων), να επαληθεύσει το αποτέλεσμα. Ο Αγγελόπουλος, στο αρχείο Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του έτους 1927, δίνει επίσης εκτιμήσεις του εθνικού εισοδήματος. Για το έτος 1927 υπάρχουν επίσης και οι εκτιμήσεις του Ξ. Ζολώτα.

Μεταγενέστερα ο Π. Ρεδιάρης στο περιοδικό «Πλούτος» το 1930 δίνει εκτιμήσεις για το 1929 και ο Ν. Μουσμότης σε επιστολή προς τον ΟΗΕ δίνει εκτιμήσεις από την πλευρά της παραγωγής για τα έτη 1911-1939 και για τα έτη 1922-1934 από την πλευρά της δαπάνης. Ενώ ο Χ. Ευελπίδης δίνει εκτιμήσεις για το εισόδημα, για τα έτη 1927-1939, στο περιοδικό «Αγροτική Οικονομία».

Υπάρχουν όμως και άλλες πρωτοπόρες για την εποχή εργασίες όπως αυτή του Δ. Μπάτση με τον τίτλο «Η βαριά Βιομηχανία στην Ελλάδα» Αθήνα 1947, όπου γίνεται εκτενής αναφορά και καταγραφή των πλουτοπαραγωγικών πόρων σε περιφερειακό επίπεδο για τις δυνατότητες ανάπτυξης της βαριάς βιομηχανίας.

Εκτιμήσεις όμως για το εθνικό εισόδημα της Ελλάδας έγιναν και από διεθνείς οργανισμούς. Η επιτροπή της UNRRA στο πλαίσιο για αξιολόγηση των παραγωγικών πόρων της χώρας μας, δημοσίευσε το 1947, εκτιμήσεις για το εθνικό εισόδημα του έτους 1938. Επίσης μια επιτροπή του Υπουργείου Συντονισμού εργάστηκε για εκτιμήσεις του εθνικού εισοδήματος του 1947. Μετά από αυτό ιδρύθηκε το 1950 στο Υπουργείο Συντονισμού η Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών.

Η ιστορία των σύγχρονων συστημάτων εθνικών λογαριασμών αρχίζει από το 1944 όπου σε μια σύσκεψη Αμερικανών, Καναδών και Άγγλων στατιστικών, ο R. Stone, ο Gilbert και άλλοι ειδικοί ανέπτυξαν από κοινού ένα σύστημα κατάρτισης Εθνικών Λογαριασμών, που σκοπό είχε την αποτίμηση των διαθέσιμων πόρων της συμμαχίας. Το 1946 τα Ηνωμένα Έθνη αποδέχθηκαν το πρώτο τυποποιημένο σύστημα Εθνικών Λογαριασμών, το οποίο είναι έργο κυρίως του R. Stone με την τότε ιδιότητα του, ως εισηγητού μιας ομάδας εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών.

Το 1952 τα Ηνωμένα Έθνη ανέθεσαν ξανά στον R. Stone και σε ομάδα εμπειρογνομόνων, την κατάρτιση διεθνούς προτύπου, προσαρμοσμένου στις ανάγκες ανάπτυξης των οικονομιών, σε συνέχεια του ήδη υπάρχοντος συστήματος. Το σύστημα αυτό που θεωρείται και το πρώτο ολοκληρωμένο, δημοσιεύτηκε το 1953 με τον τίτλο « A System of National Accounts and Supporting Tables». Αργότερα, το 1958, οι εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ, ασχολήθηκαν με την εκπόνηση τυποποιημένου εναρμονισμένου συστήματος λογαριασμών.

Το 1968 τα Ηνωμένα Έθνη δημοσίευσαν το «A System of National Accounts 1968» αναθεωρώντας στην ουσία το σύστημα του ΟΟΣΑ, ενώ το 1970 το Στατιστικό Γραφείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προσαρμοσε αυτό το σύστημα στις ανάγκες των χωρών μελών με μια αναθεώρηση το 1979. Το πιο πρόσφατο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών είναι αυτό που εξέδωσε ο ΟΗΕ το 1993 «System of National Accounts 1993». Ενώ η Eurostat σε συνεργασία με όλα τα κράτη μέλη προσαρμοσε το SNA 1993 στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την έκδοση της το 1996 «European System Accounts» (ESA 1995), «Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών» (ΕΣΛ 1995).

Η εισαγωγή του συστήματος Εθνικών Λογαριασμών στην Ελλάδα έγινε το έτος 1953 με υιοθέτηση το 1958 του συστήματος του ΟΟΣΑ. Το πρώτο Ελληνικό δημοσίευμα « Εθνικοί Λογαριασμών της Ελλάδος 1946-1953» είναι της Υπηρεσίας Εθνικών Λογαριασμών του Υπουργείου Συντονισμού. Αργότερα, έγινε Διεύθυνση Εθνικών Λογαριασμών της Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ), η οποία έχει και την ευθύνη για την κατάρτιση των Εθνικών Λογαριασμών.

Σύμφωνα με τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2223/96 του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 1996 περί του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας, από τον Απρίλιο του 1999 όλα τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν το νέο σύστημα ΕΣΛ95 με πρώτο έτος αναφοράς το 1995.

Η μετάβαση και η προσαρμογή της Ελλάδας στο νέο αυτό σύστημα ήταν εύκολη διότι είχε προηγηθεί από πολύ νωρίτερα η υιοθέτηση του SNA 1993 που είναι και η βάση για το ΕΣΛ95. Απλώς, για την εφαρμογή και τη διαχείριση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και στην καλύτερη παρακολούθηση των υποχρεώσεων των χωρών μελών, υπήρξε αναγκαία η δημιουργία του ΕΣΛ95.

Το ΕΣΛ95 είναι πλήρως συμβατό με το διεθνές λογιστικό πλαίσιο σύμφωνα με τις παγκόσμιες κατευθυντήριες γραμμές για τους Εθνικούς Λογαριασμούς, όπως ορίστηκαν στο SNA 93 από κοινού από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και τη Διεθνή Τράπεζα.

Το ΕΣΛ95 είναι εναρμονισμένο και χρησιμοποιεί τις ίδιες ταξινομήσεις που χρησιμοποιούνται σε πολλές άλλες κοινωνικές και οικονομικές στατιστικές. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις στατιστικές απασχόλησης, της βιομηχανικής παραγωγής και τις στατιστικές του εξωτερικού εμπορίου. Με αυτή τη λογική το ΕΣΛ95 χρησιμεύει σαν κεντρικό πλαίσιο αναφοράς και απεικόνισης της κοινωνικής και οικονομικής δομής μιας χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.3 Εθνικοί Λογαριασμοί

Οι εθνικοί λογαριασμοί είναι μία πλήρης και συστηματική ποσοτική περιγραφή των οικονομικών φαινομένων σε μια χώρα, σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Πλήρης, γιατί περιγράφει ολόκληρη την οικονομία, αποτελεί, δηλαδή, ένα πλήρες στατιστικό σύστημα, σε αντίθεση με άλλες στατιστικές που αναφέρονται σε κάποιο συγκεκριμένο πεδίο της οικονομίας. Συστηματική, γιατί κάθε μεμονωμένη εγγραφή στους εθνικούς λογαριασμούς αποτελεί μέρος ενός πλήρως συνεπούς συστήματος. Κάθε συναλλαγή καταγράφεται δύο φορές, τόσο σαν εισροή όσο και σαν εκροή. Τα οικονομικά φαινόμενα αναφέρονται σε δραστηριότητες, όπως η παραγωγή, η κατανάλωση των νοικοκυριών, η κατανάλωση του δημοσίου, η επένδυση, η αποταμίευση κλπ. Η χρονική περίοδος αναφέρεται συνήθως στην περίοδο ενός έτους ή ενός τριμήνου.

Σκοποί κατάρτισης των Εθνικών Λογαριασμών

- Παρουσίαση μίας συνολικής εικόνας της λειτουργίας μιας οικονομίας.
- Υπολογισμός οικονομικών δεικτών.
- Παροχή στοιχείων απαραίτητων για το σχεδιασμό και την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικοοικονομικών πολιτικών.
- Παροχή, μέσα από ένα αναλυτικό πλαίσιο, στοιχείων χρήσιμων στην οικονομική θεωρία.

Εξέλιξη των Συστημάτων Εθνικών Λογαριασμών

Η πρώτη ομάδα Διεθνών Συστημάτων Εθνικών Λογαριασμών καταρτίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '40/αρχές της δεκαετίας του '50 υπό την επίβλεψη των Ηνωμένων Εθνών και του ΟΟΣΑ, που υιοθέτησαν κοινά πρότυπα, και βασίστηκε στην εμπειρία πρωτοπόρων κρατών, όπως οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ολλανδία και οι

Σκανδιναβικές χώρες. Κατά τις δεκαετίες του '50 και '60, πολλές χώρες ανέπτυξαν σημαντικά τις στατιστικές τους δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών τους λογαριασμών. Έτσι δημιουργήθηκε το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΣΕΛ 1968) υπό την επίβλεψη των Ηνωμένων Εθνών και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Οικονομικών Λογαριασμών (ΕΣΟΛ 1970) υπό την επίβλεψη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

1.4 Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 1995)

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ—ESA) αποτελεί ένα συνεπές και ολοκληρωμένο σύνολο πινάκων, λογαριασμών και ισολογισμών που βασίζονται σε ένα σύνολο διεθνώς συμφωνημένων εννοιών, ορισμών, συνθηκών, ταξινομήσεων και λογιστικών κανόνων· σκοπό έχουν να δώσουν μία συστηματική, συγκρίσιμη και πληρέστερη εικόνα της οικονομικής δραστηριότητας κάθε κράτους μέλους (Κ-Μ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Το ΕΣΛ 1995 είναι πλήρως συμβατό με τις αναθεωρημένες παγκόσμιες κατευθυντήριες γραμμές για τους εθνικούς λογαριασμούς, δηλαδή το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΣΕΛ 1993—SNA), το οποίο καταρτίστηκε από κοινού από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τον ΟΟΣΑ και τη Διεθνή Τράπεζα, με τις απαραίτητες προσαρμογές στις συνθήκες και τις ανάγκες δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για την ΕΕ και τα κράτη μέλη, τα στοιχεία με βάση αυτό το πλαίσιο παίζουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο για τη διαμόρφωση και παρακολούθηση της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής τους. Τα κριτήρια σύγκλισης για την οικονομική και νομισματική ένωση, η χορήγηση οικονομικής υποστήριξης σε περιφέρειες της ΕΕ, όπως, επίσης, και ο καθορισμός των ιδίων πόρων της ΕΕ βασίζονται στα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών.

Κεντρικό πλαίσιο του ΕΣΛ

- Οι ταξινομήσεις των οικονομικών μονάδων και οι ταξινομήσεις των συναλλαγών.
- Το σύστημα των λογαριασμών και τα μακροοικονομικά μεγέθη.
- Το πλαίσιο εισροών – εκροών.

1.4.1 Ταξινομήσεις Θεσμικές μονάδες – Θεσμικοί τομείς

Στο ΕΣΛ η βασική μονάδα που χρησιμοποιείται για την ανάλυση της οικονομικής συμπεριφοράς είναι η θεσμική μονάδα. Μία μονάδα θεωρείται θεσμική, αν διαθέτει αυτονομία στην λήψη αποφάσεων, όσον αφορά στην κύρια δραστηριότητα της, δηλαδή μπορεί να κατέχει περιουσιακά στοιχεία, να αναλαμβάνει υποχρεώσεις και να μετέχει σε οικονομικές δραστηριότητες και συναλλαγές με άλλες μονάδες, και είναι σε θέση να τηρεί πλήρη σειρά λογαριασμών, είτε αυτό γίνεται στην πράξη είτε όχι.

Οι θεσμικοί τομείς που απαρτίζουν την εθνική οικονομία είναι:

α) μη χρηματοδοτικές εταιρείες,

- β) χρηματοδοτικές εταιρείες,
- γ) δημόσιο,
- δ) μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν τα νοικοκυριά,
- ε) νοικοκυριά,
- στ) αλλοδαπή.

Οι συναλλαγές με την αλλοδαπή αντιμετωπίζονται ως τεκμαρτός θεσμικός τομέας. Για κάθε θεσμικό τομέα καταρτίζεται μία πλήρης σειρά λογαριασμών που παρέχει συστηματική περιγραφή των διαφόρων σταδίων της οικονομικής διεργασίας: παραγωγής, δημιουργίας εισοδήματος, διανομής και αναδιανομής του, χρήσης και χρηματοοικονομικής συσσώρευσης.

1.4.2 Τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας – Κλάδοι

Για τη λεπτομερή ανάλυση της παραγωγικής διεργασίας, το ΕΣΛ χρησιμοποιεί έναν άλλο τύπο μονάδας, την τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας, η οποία ομαδοποιεί όλα τα μέρη μίας θεσμικής μονάδας, με την ιδιότητα τους ως παραγωγού, που βρίσκονται σε μία ή σε γειτονικές τοποθεσίες και που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση μίας ορισμένης δραστηριότητας. Οι τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας ομαδοποιούνται, με βάση την κύρια δραστηριότητα τους, σε κλάδους.

1.4.3 Μονάδες μόνιμοι κάτοικοι και μη μόνιμοι κάτοικοι – Εθνική οικονομία και αλλοδαπή

Οι μονάδες, είτε θεσμικές είτε τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας, που αποτελούν την οικονομία μιας χώρας και των οποίων οι συναλλαγές καταγράφονται στο ΕΣΛ, είναι αυτές που έχουν το επίκεντρο του οικονομικού ενδιαφέροντος στην οικονομική επικράτεια της χώρας αυτής και ορίζονται ως μονάδες μόνιμοι κάτοικοι, μπορούν να έχουν ή να μην έχουν την εθνικότητα της εν λόγω χώρας, να είναι ή να μην είναι παρούσες στην οικονομική επικράτεια της χώρας, να έχουν ή να μην έχουν νομική οντότητα.

Οι μονάδες μόνιμοι κάτοικοι επιδίδονται σε συναλλαγές με μονάδες μη μόνιμους κατοίκους, δηλαδή μονάδες που είναι μόνιμοι κάτοικοι άλλων οικονομιών. Οι συναλλαγές αυτές —οι εξωτερικές συναλλαγές της οικονομίας— καταγράφονται στον λογαριασμό της αλλοδαπής και η αλλοδαπή στο σύστημα παίζει το ρόλο ενός θεσμικού τομέα.

1.4.4 Συναλλαγές

Μία συναλλαγή είναι μία οικονομική ροή είτε μεταξύ θεσμικών μονάδων είτε στο εσωτερικό μίας θεσμικής μονάδας. Το ΕΣΛ ταξινομεί τις συναλλαγές σε τρεις βασικές κατηγορίες:

Συναλλαγές προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών): περιγράφουν την προέλευση (εγχώρια παραγωγή και εισαγωγές) και τις χρήσεις (ενδιάμεση ανάλωση, τελική κατανάλωση, σχηματισμό κεφαλαίου ή εξαγωγές) των αγαθών και υπηρεσιών.

Διανεμητικές συναλλαγές: περιγράφουν με ποιο τρόπο η προστιθέμενη αξία που δημιουργείται από την παραγωγή κατανέμεται στην εργασία, στο κεφάλαιο και στο δημόσιο τομέα, καθώς και την αναδιανομή του εισοδήματος και του πλούτου.

Χρηματοπιστωτικές συναλλαγές: περιγράφουν την καθαρή απόκτηση χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων.

1.5 Το σύστημα των Λογαριασμών

Οι λογαριασμοί είναι τα αναλυτικά εργαλεία που χρησιμοποιεί το ΕΣΛ για να καταγράψει τις συναλλαγές. Κάθε λογαριασμός συνδέεται με μία σημαντική πλευρά της οικονομικής διεργασίας, όπως η παραγωγή ή η διανομή του εισοδήματος, και είναι ισοσκελισμένος είτε εξ ορισμού είτε μέσω ενός εξισωτικού μεγέθους που αποτελεί σημαντικό μέτρο οικονομικής ανάλυσης. Τα εξισωτικά μεγέθη, όταν αθροίζονται για το σύνολο της οικονομίας, αποτελούν σημαντικά μακροοικονομικά μεγέθη. Οι λογαριασμοί του συστήματος παρουσιάζονται σε κάποια σειρά και το εξισωτικό μέγεθος κάθε λογαριασμού μεταφέρεται στον επόμενο. Για την κατάρτιση των λογαριασμών ακολουθούνται οι παρακάτω βασικοί κανόνες:

Χρησιμοποιούμενη ορολογία για τις δύο πλευρές των λογαριασμών

Χρησιμοποιείται ο όρος «πόροι» στη δεξιά πλευρά των τρεχόντων λογαριασμών, όπου καταγράφονται οι συναλλαγές που αυξάνουν την οικονομική αξία ενός τομέα, και ο όρος «χρήσεις» στην αριστερή πλευρά, όπου καταγράφονται οι συναλλαγές που μειώνουν την οικονομική αξία ενός τομέα.

Αρχή της διπλής/τετραπλής εγγραφής

Κάθε συναλλαγή πρέπει να καταγράφεται δύο φορές, μία ως «πόρος» και μία ως «χρήση». Στην πράξη, δεδομένου ότι οι περισσότερες συναλλαγές αφορούν σε δύο θεσμικές μονάδες, οι εθνικοί λογαριασμοί βασίζονται στην αρχή της τετραπλής εγγραφής.

Χρόνος καταγραφής των συναλλαγών

Κάθε συναλλαγή θα πρέπει να καταγράφεται την ίδια χρονική στιγμή στους λογαριασμούς όλων των θεσμικών τομέων που εμπλέκονται, ώστε να αποφεύγονται ασυνέπειες στο σύστημα. Το ΕΣΛ σαν γενική αρχή δέχεται ότι οι συναλλαγές πρέπει να καταγράφονται τη στιγμή που δημιουργείται, μετασχηματίζεται ή εξαλείφεται μια οικονομική απαίτηση ή υποχρέωση.

1.6 Αποτίμηση των συναλλαγών

Λόγω του κόστους μεταφοράς, των εμπορικών περιθωρίων και των φόρων και επιδοτήσεων, ο παραγωγός και ο χρήστης ενός προϊόντος βλέπουν συνήθως διαφορετικά την αξία του. Το σύστημα καταγράφει όλες τις χρήσεις σε αγοραίες τιμές, ενώ η παραγωγή καταγράφεται σε βασικές τιμές. Η βασική τιμή ενός προϊόντος ισούται με το άθροισμα του κόστους των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν και της αμοιβής των συντελεστών που απαιτούνται για την παραγωγή μιας μονάδας του προϊόντος αυτού. Η βασική τιμή δεν περιλαμβάνει τους φόρους επί του προϊόντος, περιλαμβάνει, όμως, τις επιδοτήσεις. Η βασική τιμή είναι στην ουσία το ποσό που απολαμβάνει ο παραγωγός από την πώληση μίας μονάδας προϊόντος και βάσει του οποίου παίρνει τις αποφάσεις του.

Η τιμή παραγωγού είναι η βασική τιμή συν τους φόρους επί των προϊόντων μείον τις επιδοτήσεις.

Η αγοραία τιμή είναι η τιμή με την οποία επιβαρύνεται ο αγοραστής προκειμένου να αγοράσει μία μονάδα προϊόντος.

Βασική τιμή + Καθαροί φόροι επί του προϊόντος = Τιμή παραγωγού	(1)
+ Εμπορικά και μεταφορικά περιθώρια + μη εκπεστέος ΦΠΑ = Αγοραία τιμή	(2)

Αποτίμηση σε σταθερές τιμές

Στο σύστημα όλες οι συναλλαγές εκφράζονται σε νομισματικές μονάδες (αξίες), γιατί η νομισματική μονάδα αποτελεί την μόνη κοινή μονάδα μέτρησης. Όμως η νομισματική μονάδα δεν είναι σταθερή διαχρονικά. Έτσι, για την αποτελεσματική μέτρηση των μεταβολών των οικονομικών μεγεθών πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των μεταβολών που οφείλονται αποκλειστικά στις μεταβολές των τιμών και όλων των υπολοίπων που ορίζονται ως μεταβολές του όγκου. Αυτό επιτυγχάνεται με την αποτίμηση των συναλλαγών σε σταθερές τιμές. Υπάρχουν δύο τρόποι με τους οποίους μπορεί να γίνει η αποτίμηση σε σταθερές τιμές. Ο ένας είναι να χρησιμοποιούνται οι τιμές ενός συγκεκριμένου έτους και ο άλλος οι τιμές του προηγούμενου έτους.

Ακολουθία των λογαριασμών

Η πλήρης ακολουθία των λογαριασμών για τους θεσμικούς τομείς αποτελείται από τους τρέχοντες λογαριασμούς, τους λογαριασμούς συσσώρευσης και τους ισολογισμούς. Οι τρέχοντες λογαριασμοί αφορούν στην παραγωγή, τη δημιουργία, τη διανομή και αναδιανομή και τη χρήση του εισοδήματος. Οι λογαριασμοί συσσώρευσης καταγράφουν τις μεταβολές των χρηματικών και μη περιουσιακών

στοιχείων, καθώς και των υποχρεώσεων. Οι ισολογισμοί καταγράφουν τα αποθέματα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, στην αρχή και το τέλος μιας λογιστικής περιόδου.

1.7 Περιφερειακοί Λογαριασμοί

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί είναι περιφερειακή εξειδίκευση των αντίστοιχων λογαριασμών της εθνικής οικονομίας. Οι περιφερειακοί λογαριασμοί είναι η ανάλυση, σε περιφερειακό επίπεδο, σημαντικών συγκεντρωτικών μεγεθών όπως η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και το εισόδημα των νοικοκυριών.

Οι έννοιες που διέπουν τους εθνικούς λογαριασμούς θα χρησιμοποιηθούν και για τους περιφερειακούς λογαριασμούς, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο. Τα εθνικά σύνολα κρύβουν διαφορές ως προς τις περιφερειακές οικονομικές συνθήκες και επιδόσεις. Ο πληθυσμός και οι οικονομικές δραστηριότητες είναι, γενικά, ανομοιόμορφα κατανομημένα στις περιφέρειες. Οι αστικές περιφέρειες είναι, γενικά, ειδικευμένες σε υπηρεσίες, ενώ η γεωργία, οι εξορυκτικές δραστηριότητες και η μεταποίηση τείνουν να επικρατούν σε μη αστικές περιοχές. Σημαντικά ζητήματα όπως η παγκοσμιοποίηση, η καινοτομία, η δημογραφική γήρανση, η φορολογία, η φτώχεια, η ανεργία και το περιβάλλον έχουν συχνά περιφερειακή οικονομική διάσταση. Συνεπώς, οι περιφερειακοί λογαριασμοί αποτελούν σημαντικό συμπλήρωμα των εθνικών λογαριασμών.

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί περιέχουν το ίδιο σύνολο λογαριασμών όπως και οι εθνικοί λογαριασμοί, στο βαθμό που καθιστούν ορατές τις περιφερειακές οικονομικές δομές, εξελίξεις και διαφορές. Τα εννοιολογικά προβλήματα και τα προβλήματα μέτρησης έχουν ως απόρροια ένα σύνολο λογαριασμών για τις περιφέρειες των οποίων το πεδίο και η ανάλυση είναι πιο περιορισμένα απ' ό,τι αυτά των εθνικών λογαριασμών. Οι πίνακες για τις περιφερειακές παραγωγικές δραστηριότητες κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας δείχνουν:

- α) το μέγεθος και τη δυναμική της παραγωγής και της απασχόλησης κατά περιφέρεια.
- β) τη συμβολή των περιφερειών στα εθνικά συγκεντρωτικά μεγέθη.
- γ) την εξειδίκευση κάθε περιφέρειας.
- δ) τον ρόλο των διαφόρων περιφερειών για κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί για το εισόδημα των νοικοκυριών δείχνουν το πρωτογενές και το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών κατά περιφέρεια, καθώς επίσης τις πηγές και τη διανομή του εισοδήματος μεταξύ των περιφερειών.

Σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ, οι περιφέρειες διαθέτουν, σε διάφορα επίπεδα, ουσιαστική αυτονομία ως προς τη λήψη αποφάσεων. Οι περιφερειακοί λογαριασμοί που αντιστοιχούν σ' αυτές τις περιφέρειες είναι σημαντικοί για την εθνική και την περιφερειακή πολιτική.

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί εξυπηρετούν σημαντικούς ειδικούς διοικητικούς σκοπούς, όπως:

α) τη χορήγηση των εσόδων από ένα ειδικό εθνικό φόρο στις περιφερειακές κυβερνήσεις.

β) την κατανομή κεφαλαίων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη συνοχή.

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ευέλικτο τρόπο σε διάφορα επίπεδα εξαγωγής συγκεντρωτικών μεγεθών. Αυτό δεν αντιστοιχεί μόνο σε γεωγραφικές περιφέρειες. Οι γεωγραφικές περιφέρειες μπορούν επίσης να ομαδοποιούνται κατά οικονομική διάρθρωση, τοποθεσία και οικονομικές σχέσεις με άλλες (γειτονικές) περιφέρειες. Αυτό είναι, ιδίως, χρήσιμο για την ανάλυση των εθνικών και ευρωπαϊκών οικονομικών δομών και εξελίξεων.

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί καταρτίζονται βάσει των περιφερειακών δεδομένων που συλλέγονται απευθείας και εθνικών δεδομένων με περιφερειακές κατανομές βάσει υποθέσεων. Όσο πιο ολοκληρωμένα είναι τα στοιχεία που συλλέγονται απευθείας, τόσο μικρότερος είναι ο ρόλος των υποθέσεων. Η έλλειψη επαρκώς ολοκληρωμένων, έγκαιρων και αξιόπιστων περιφερειακών πληροφοριών απαιτεί υποθέσεις κατά την κατάρτιση των περιφερειακών λογαριασμών. Αυτό σημαίνει ότι ορισμένες διαφορές μεταξύ περιφερειών δεν αντικατοπτρίζονται κατ' ανάγκη στους περιφερειακούς λογαριασμούς.

1.7.1 Περιφερειακή Επικράτεια

Η περιφερειακή οικονομία μιας χώρας είναι μέρος του συνόλου της οικονομίας της χώρας αυτής. Το σύνολο της οικονομίας ορίζεται με βάση θεσμικές μονάδες και τομείς. Αποτελείται από όλες τις θεσμικές μονάδες που έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού τους ενδιαφέροντος στην οικονομική επικράτεια μιας χώρας. Η οικονομική επικράτεια δεν συμπίπτει ακριβώς με τη γεωγραφική επικράτεια. Η οικονομική επικράτεια μιας χώρας διαιρείται σε περιφερειακές επικράτειες και στην εξωπεριφερειακή επικράτεια.

Η περιφερειακή επικράτεια συνίσταται σε εκείνο το μέρος της οικονομικής επικράτειας μιας χώρας που υπάγεται απευθείας σε μια περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων ζωνών, των τελωνειακών αποθηκών και των εργοστασίων.

Η εξωπεριφερειακή επικράτεια αποτελείται από μέρη της οικονομικής επικράτειας μιας χώρας που δεν μπορούν να υπαχθούν απευθείας σε μια περιφέρεια. Αποτελείται από τα ακόλουθα:

α) τον εθνικό εναέριο χώρο, τα χωρικά ύδατα και την υφαλοκρηπίδα που βρίσκεται σε διεθνή ύδατα όπου η χώρα ασκεί αποκλειστικά δικαιώματα.

β) περιφερειακούς θύλακες [δηλαδή γεωγραφικούς χώρους που βρίσκονται στην αλλοδαπή και χρησιμοποιούνται, στο πλαίσιο διεθνών συνθηκών ή διακρατικών συμφωνιών, από κρατικούς οργανισμούς της χώρας (πρεσβείες, προξενεία, στρατιωτικές βάσεις, επιστημονικές βάσεις κ.λπ.).

γ) κοιτάσματα πετρελαίου, φυσικού αερίου κ.λπ. που βρίσκονται σε διεθνή ύδατα, έξω από την υφαλοκρηπίδα της χώρας, και που τα εκμεταλλεύονται μονάδες μόνιμοι κάτοικοι της επικράτειας.

Η ονοματολογία εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS) παρέχει μια ενιαία και ομοιόμορφη κατανομή της οικονομικής επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για εθνικούς σκοπούς, οι περιφερειακοί λογαριασμοί μπορούν επίσης να καταρτίζονται σε λεπτομερέστερο περιφερειακό επίπεδο.

1.7.2 Μονάδες και Περιφερειακοί Λογαριασμοί

Θεσμικές μονάδες

Για την εθνική οικονομία διακρίνονται δύο είδη μονάδων. Πρώτον, οι εγγραφές για τη θεσμική μονάδα αντανakλούν τις ροές που επηρεάζουν το εισόδημα, τις κεφαλαιακές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές, τις λοιπές ροές και τους ισολογισμούς. Δεύτερον, οι εγγραφές για την τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας (τοπική ΜΟΔ) δείχνουν τις ροές που εμφανίζονται στην παραγωγική διεργασία και στη χρήση των αγαθών και των υπηρεσιών.

Για τους περιφερειακούς λογαριασμούς, ανάλογα με το περιφερειακό επίπεδο, διακρίνονται δύο είδη θεσμικών μονάδων: Οι μονοπεριφερειακές μονάδες, των οποίων το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος βρίσκεται σε μία περιφέρεια. Παραδείγματα μονοπεριφερειακών μονάδων είναι τα νοικοκυριά, οι εταιρείες των οποίων οι τοπικές ΜΟΔ βρίσκονται όλες στην ίδια περιφέρεια, οι περισσότερες αρχές τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, ένα μέρος των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά (ΜΚΙΕΝ). Οι πολυπεριφερειακές μονάδες, των οποίων το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος βρίσκεται σε περισσότερες περιφέρειες. Εταιρείες και ΜΚΙΕΝ είναι παραδείγματα μονάδων που μπορούν να δραστηριοποιούνται σε διάφορες περιφέρειες. Άλλα παραδείγματα είναι θεσμικές μονάδες των οποίων οι δραστηριότητες εκτείνονται σε ολόκληρη τη χώρα, όπως η κεντρική κυβέρνηση και ένας μικρός αριθμός εταιρειών που ασκούν μονοπώλιο ή οιονεί μονοπώλιο.

Όλες οι συναλλαγές των μονοπεριφερειακών θεσμικών μονάδων υπάγονται στην περιφέρεια στην οποία έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντός τους. Όσον αφορά

τα νοικοκυριά, το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού τους ενδιαφέροντος βρίσκεται στην περιφέρεια στην οποία είναι μόνιμοι κάτοικοι, και όχι στην περιφέρεια στην οποία εργάζονται. Άλλες μονοπεριφερειακές μονάδες έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντός τους στην περιφέρεια στην οποία είναι εγκατεστημένες.

Τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας και περιφερειακές παραγωγικές δραστηριότητες κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας .

Ορισμένες από τις συναλλαγές των πολυπεριφερειακών μονάδων δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν σε περιφέρειες. Αυτό συμβαίνει για τις περισσότερες διανεμητικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Κατά συνέπεια, τα εξισωτικά μεγέθη πολυπεριφερειακών μονάδων, όπως η αποταμίευση και η καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης, δεν καταγράφονται στο περιφερειακό επίπεδο για τις πολυπεριφερειακές μονάδες.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να ασκήσουν παραγωγικές δραστηριότητες σε περισσότερες της μιας τοποθεσίες και, για τους περιφερειακούς λογαριασμούς, είναι ανάγκη να κατανεμηθούν οι δραστηριότητες ανά τοποθεσία. Όταν οι δραστηριότητες επιχειρήσεων κατανέμονται ανά τοποθεσία, τα κατανεμημένα μέρη καλούνται τοπικές μονάδες.

Οι θεσμικές μονάδες μπορούν να ταξινομηθούν βάσει των οικονομικών δραστηριοτήτων για την περιγραφή των παραγωγικών δραστηριοτήτων της οικονομίας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ανομοιογενείς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, δεδομένου ότι πολλές επιχειρήσεις έχουν σημαντικές δευτερεύουσες δραστηριότητες που διαφέρουν από την κύρια δραστηριότητά τους. Έχει ακόμη ως αποτέλεσμα το κύριο προϊόν ενός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας να είναι, για ορισμένους κλάδους, ένα μικρό ποσοστό της συνολικής παραγωγής. Για να καταστεί δυνατή η κατάρτιση ομάδων παραγωγών των οποίων οι δραστηριότητες είναι πιο ομοιογενείς από την άποψη του παραγόμενου προϊόντος, της δομής του κόστους και της τεχνολογίας παραγωγής, οι επιχειρήσεις επιμερίζονται σε μικρότερες και περισσότερο ομοιογενείς μονάδες. Αυτές καλούνται μονάδες οικονομικής δραστηριότητας (ΜΟΔ).

Η τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας (τοπική ΜΟΔ) είναι το τμήμα μιας ΜΟΔ που αντιστοιχεί σε μια τοπική μονάδα. Όταν μια ΜΟΔ ασκεί παραγωγικές δραστηριότητες σε διάφορες περιοχές, οι πληροφορίες για τη ΜΟΔ επιμερίζονται ώστε να εξαχθούν περιφερειακοί λογαριασμοί. Για τον επιμερισμό αυτόν απαιτούνται πληροφορίες για το εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ή, αν αυτές δεν διατίθενται, για την απασχόληση και τον ακαθάριστο σχηματισμό πάγιου κεφαλαίου. Για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε μία μόνο τοποθεσία και για τις οποίες η κύρια δραστηριότητα αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος της προστιθέμενης αξίας, η τοπική ΜΟΔ ταυτίζεται με την επιχείρηση.

Ένας κλάδος οικονομικής δραστηριότητας για μια περιφέρεια αποτελείται από μια ομάδα τοπικών ΜΟΔ που ασχολούνται με την ίδια ή με παρόμοια δραστηριότητα.

Κατά τον ορισμό μιας τοπικής ΜΟΔ, διακρίνονται τρεις περιπτώσεις:

α) Μια παραγωγική δραστηριότητα με σημαντική εισροή εργασίας σε συγκεκριμένη τοποθεσία. Σημαντική εισροή εργασίας, στο πλαίσιο αυτό, είναι τουλάχιστον το ετήσιο ισοδύναμο ενός ατόμου που εργάζεται σε τακτική βάση μισή μέρα.

β) Μια παραγωγική δραστηριότητα χωρίς σημαντική εισροή εργασίας σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία δεν πρέπει, γενικά, να θεωρείται ξεχωριστή τοπική ΜΟΔ και η παραγωγή θα πρέπει να αποδοθεί στην τοπική μονάδα που είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση αυτής της παραγωγής. Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρέσεις στον κανόνα αυτό και, ενδεικτικά, αναφέρονται οι ανεμόμυλοι, η άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, οι EL 6 EL διαδικτυακοί κόμβοι και τα πλήρως αυτοματοποιημένα πρατήρια βενζίνης. Αυτές οι παραγωγικές δραστηριότητες μπορούν να ασκούνται σε μια περιφέρεια, αλλά η διαχείρισή τους να πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου σε διαφορετική περιφέρεια. Όλο το παραγόμενο προϊόν δεν καταγράφεται στην περιφέρεια στην οποία πραγματοποιείται η διαχείρισή τους, επειδή η παραγωγή πραγματοποιείται σε άλλη περιφέρεια. Ο ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου πρέπει να καταγράφεται στην ίδια περιφέρεια με αυτήν του συναφούς παραγόμενου προϊόντος και της συναφούς προστιθέμενης αξίας.

γ) Για μια παραγωγική δραστηριότητα χωρίς σταθερή τοποθεσία, εφαρμόζεται η έννοια της μόνιμης κατοικίας στο εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, σημαντικά κατασκευαστικά έργα που αναλαμβάνονται από εργολήπτες άλλων περιφερειών καταγράφονται ως ξεχωριστή τοπική ΜΟΔ. Παραδείγματα σημαντικών κατασκευαστικών έργων είναι η κατασκευή γεφυρών, φραγμάτων και σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, που χρειάζονται ένα έτος και πλέον για να ολοκληρωθούν και η διαχείρισή τους ανατίθεται σε τοπικό γραφείο στο εργοτάξιο. Για κατασκευαστικά έργα που διαρκούν λιγότερο από χρόνο, η μόνιμη κατοικία της μητρικής κατασκευαστικής εταιρείας χρησιμοποιείται για την κατανομή της παραγωγής ανά περιφέρεια.

Καταγράφονται οι συναφείς με την παραγωγή συναλλαγές μεταξύ των τοπικών ΜΟΔ που ανήκουν στην ίδια θεσμική μονάδα και είναι εγκατεστημένες σε διάφορες περιφέρειες. Ωστόσο, δεν καταγράφεται καμία παράδοση βοηθητικής παραγωγής μεταξύ τοπικών ΜΟΔ, εκτός εάν είναι παρατηρήσιμη. Αυτό σημαίνει ότι καταγράφονται μόνο οι παραδόσεις της κύριας ή δευτερεύουσας παραγωγής μεταξύ τοπικών ΜΟΔ, στο βαθμό που αυτή είναι η πρακτική στους εθνικούς λογαριασμούς.

Αν μια εγκατάσταση που ασχολείται μόνο με βοηθητικές δραστηριότητες είναι στατιστικά παρατηρήσιμη, με την έννοια ότι είναι ευχερής η πρόσβαση σε ξεχωριστούς λογαριασμούς για την παραγωγή της, ή αν είναι σε διαφορετική γεωγραφική τοποθεσία από τις επιχειρήσεις που εξυπηρετεί, καταγράφεται ως ξεχωριστή μονάδα και καταχωρίζεται στη βιομηχανική ταξινόμηση που αντιστοιχεί στην κύρια δραστηριότητά της, τόσο στους εθνικούς όσο και στους περιφερειακούς λογαριασμούς. Αν δεν διατίθενται κατάλληλα βασικά στοιχεία, η παραγωγή της βοηθητικής δραστηριότητας εκτιμάται από το σύνολο του κόστους.

1.8 Συγκεντρωτικά Μεγέθη για τις Παραγωγικές Δραστηριότητες

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) είναι το σημαντικότερο οικονομικό μέγεθος αποτίμησης της οικονομίας μιας χώρας. Το ΑΕΠ δίδει μια συνολική ποσοτική εικόνα της οικονομικής δραστηριότητας, συμπεριφοράς και ευημερίας μιας χώρας.

Το ΑΕΠ είναι η συνολική αξία των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, συνήθως ένα ημερολογιακό έτος. Ειδικότερα, το ΑΕΠ είναι το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών, που παράγονται και όχι το σύνολο των αγαθών ή υπηρεσιών που υπάρχουν σε αυτή την δεδομένη χρονική περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι το ΑΕΠ είναι ροή και όχι απόθεμα αγαθών.

Όπως ειπώθηκε και παραπάνω, το ΑΕΠ είναι από τα σημαντικότερα οικονομικά μεγέθη ενός κράτους. Ωστόσο το οικονομικό μέγεθος που, στην πράξη, χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν είναι η συνολική αξία των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών, πάλι, σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, αλλά αυτή τη φορά από τους συντελεστές παραγωγής που ανήκουν στους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας. Έτσι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ισούται με το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν συν το καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ Ακαθαρίστου Εγχωρίου και Εθνικού Προϊόντος αλλά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, αποτελεί καλύτερο μέτρο του αποτελέσματος της παραγωγής μιας οικονομίας.

Για την εκτίμηση του περιφερειακού ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος μπορούν να χρησιμοποιηθούν τρεις προσεγγίσεις: προσέγγιση με βάση την παραγωγή, προσέγγιση με βάση το εισόδημα και προσέγγιση με βάση τις δαπάνες.

Η προσέγγιση με βάση την παραγωγή μετρά το περιφερειακό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές ως το ποσό της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας σε βασικές τιμές, συν φόρους μείον επιδοτήσεις προϊόντων. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές μετριέται ως η διαφορά μεταξύ παραγόμενου προϊόντος σε βασικές τιμές και ενδιάμεσης ανάλωσης σε τιμές αγοραστή.

Η προσέγγιση με βάση το εισόδημα μετρά το περιφερειακό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές, μετρώντας και συναθροίζοντας τις διάφορες χρήσεις στο περιφερειακό κομμάτι του λογαριασμού δημιουργίας εισοδήματος της συνολικής οικονομίας: εισόδημα εξαρτημένης εργασίας, ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα συν φόροι (μείον επιδοτήσεις) επί της παραγωγής. Πληροφορίες κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σχετικά με το εισόδημα εξαρτημένης εργασίας και την απασχόληση διατίθενται συχνά σε περιφερειακό επίπεδο. Οι πληροφορίες αυτές χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας απευθείας ή μέσω της προσέγγισης με βάση την παραγωγή. Η προσέγγιση με βάση το εισόδημα για το περιφερειακό εγχώριο προϊόν συμπίπτει με την προσέγγιση με βάση την παραγωγή.

Πληροφορίες για το ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα δεν είναι γενικά διαθέσιμες κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και κατά περιφέρεια. Οι πληροφορίες για το ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα των παραγωγών εμπορεύσιμων προϊόντων μπορούν να προέλθουν από τους λογαριασμούς των επιχειρήσεων. Δεν υπάρχει συχνά διαθέσιμη ανάλυση κατά θεσμικό τομέα και κατά περιφέρεια. Αυτό αποτελεί εμπόδιο στη χρήση της προσέγγισης με βάση το εισόδημα για την εκτίμηση του περιφερειακού ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος.

Οι φόροι (μείον επιδοτήσεις) επί της παραγωγής συνίστανται σε φόρους (μείον επιδοτήσεις) επί των προϊόντων και άλλους φόρους (μείον επιδοτήσεις) επί της παραγωγής. Η κατανομή των φόρων (μείον επιδοτήσεις) επί των προϊόντων εξετάζεται στο σημείο

Για τους άλλους φόρους (μείον επιδοτήσεις) επί της παραγωγής μπορούν να υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, π.χ. σε επιχειρησιακές έρευνες ή με συναγωγή από το συγκεκριμένο είδος φόρου ή επιδότησης του οικείου κλάδου. Αυτό μπορεί να είναι ένας δείκτης για την κατανομή της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας κατά περιφέρεια.

Για τη μέτρηση του περιφερειακού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, η προσέγγιση με βάση τις δαπάνες δεν χρησιμοποιείται λόγω έλλειψης στοιχείων. Παραδείγματα περιπτώσεων έλλειψης στοιχείων είναι οι άμεσες πληροφορίες για τις διαπεριφερειακές πωλήσεις και αγορές και η κατανομή εξαγωγών και εισαγωγών μεταξύ περιφερειών. Η κατανομή των υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης που μετρούνται έμμεσα σε κλάδους χρηστών.

Η αξία του ΑΕΠ αποτιμάται σε τιμές παραγωγικών συντελεστών (πσ), δηλαδή από το άθροισμα των αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών που μετείχαν στην παραγωγή αυτού, ή σε τιμές αγοράς, δηλαδή η τελική τιμή που καταβάλλει ο αγοραστής στην αγορά αγαθών-υπηρεσιών. Στο ΕΣΑ95 χρησιμοποιείται η έννοια των βασικών τιμών για την αποτίμηση της παραγωγής-προστιθέμενης αξίας του ΑΕΠ, ήτοι :

$\beta\tau = \kappa\pi + \varepsilon - \text{indT}$	(1.1)
---	--------------

όπου:

$\beta\tau$ = Βασική τιμή αγαθού,

$\kappa\pi$ = Κόστος παραγωγής (Α' ύλες + αμοιβές παραγωγικών συντελεστών),

ε = Επιδοτήσεις,

indT = Φόροι επί των προϊόντων (έμμεσοι φόροι).

Με εργαλείο τις εθνικολογιστικές ταυτότητες (αλγεβρικό υπολογισμό της εθνικής οικονομικής δραστηριότητας), εάν ως σημείο εκκίνησης υπολογισμού του ΑΕΠ σε τιμές παραγωγικών συντελεστών εφαρμοστεί η εισοδηματική μέθοδος (διανομής) τότε προκύπτει :

$\text{ΑΕΠ}_{\text{πσ}} = W + R + \text{Int.} + \text{Pr.} + \text{OpSurpl}$	(1.2)
--	--------------

όπου:

W = μισθοί,

R = ενοίκια,

Int. = τόκοι,

Pr. = Κέρδη,

OpSurpl. = υπόλοιπο λειτουργικό πλεόνασμα.

Εάν στο ΑΕΠ_{πσ} προσθέσουμε τους Καθαρούς Έμμεσους φόρους ($\text{NindT} = \text{indT} - \text{Subs}$), με την μέθοδο (ή στη φάση) της δαπάνης, υπολογίζεται το ΑΕΠ σε τιμές αγοράς (ΑΕΠ_{αγ}) αγαθών ή υπηρεσιών που

πλήρωσαν οι αγοραστές-καταναλωτές αυτών.

$AEΠαγ. = AEΠπσ. + NindT$	(1.3)
---------------------------	--------------

Ή

$AEΠαγ. = C + I + G + NX$	(1.4)
---------------------------	--------------

όπου:

C = ιδιωτική (μόνιμων κατοίκων της χώρας) δαπάνη τελικών καταναλωτικών προϊόντων,

I = ακαθάριστη ιδιωτική δαπάνη για κεφαλαιακά προϊόντα,

G = δαπάνη δημοσίου για τελικά καταναλωτικά προϊόντα,

NX = δαπάνη για καθαρές εξαγωγές {εξαγωγές- εισαγωγές} εγχώριων καταναλωτικών ή επενδυτικών προϊόντων.

Εάν από το AEΠπσ, αφαιρεθούν οι αποσβέσεις, δηλαδή αφαιρεθεί η αξία αντικατάστασης του φθαρμένου κεφαλαίου που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή (AEΠπσ.), προκύπτει ένα άλλο σημαντικό εισοδηματικό μέγεθος που ονομάζεται Καθαρό Εγχώριο Προϊόν σε τιμές συντελεστών παραγωγής (ΚΕΠπσ.) Στο τελευταίο, αν προστεθούν και οι καθαροί έμμεσοι φόροι (NindT) ορίζεται το αντίστοιχο σε αγοραίες τιμές (ΚΕΠαγ.):

$ΚΕΠπσ. = AEΠπσ. - D$	(1.5)
-----------------------	--------------

$ΚΕΠαγ. = ΚΕΠπσ. + NindT$	(1.6)
---------------------------	--------------

Όπου: D = Ανάλωση πάγιου κεφαλαίου - αποσβέσεις

Επιπρόσθετα, εάν στο AEΠπσ. προσθέσουμε το καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή (NFInc) που εισπράττουν οι μόνιμοι κάτοικοι, πχ. εμβάσματα μεταναστών, συντάξεις, τόκους, μερίσματα κλπ., προκύπτει το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε τιμές συντελεστών παραγωγής (AEθνΠσ, GNP). Προσθέτοντας τους καθαρούς έμμεσους φόρους (NindT) στο AEθνΠσ. καταλήγουμε στο αντίστοιχο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε αγοραίες τιμές (AEθνΠαγ.).

$AEθνΠσ. = AEΠπσ. + NFInc$	(1.7)
----------------------------	--------------

$AEθνΠαγ. = AEθνΠσ. + NindT$	(1.8)
------------------------------	--------------

όπου:

NFInc = καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή που εισπράττουν οι μόνιμοι κάτοικοι.

Εάν από τα μεγέθη του AEθνΠ αφαιρεθούν οι αποσβέσεις προκύπτουν τα αντίστοιχα του Καθαρού Εθνικού Προϊόντος, είτε, σε τιμές συντελεστών (ΚΕθνΠσ.) που είναι γνωστό ως Εθνικό Εισόδημα και χρησιμοποιείται στη Μακροοικονομική ανάλυση για τη μέτρηση της παραγωγικότητας της οικονομίας, είτε, σε τιμές αγοράς (ΚΕθνΠαγ.)

$ΚΕΘνΠπσ. = ΑΕΘνΠπσ. - D = Y$	(1.9)
$ΚΕΘνΠαγ. = ΚΕΘνΠπσ. + NindT$	(1.10)

Επομένως, από την αγορά των παραγωγικών συντελεστών ή πόρων αν αθροίσουμε τα εισοδήματα (αμοιβές) των συντελεστών, προκύπτει το ΑΕΠσ με την εισοδηματική μέθοδο ή μέθοδο διανομής. Σε αυτό αν προστεθεί το καθαρό εισόδημα από το εξωτερικό (NFInc) έχουμε το ΑΕΘνΠσ και αν από αυτό αφαιρεθούν οι αποσβέσεις (D) προκύπτει το ΚΕΘνΠσ. ή εθνικό εισόδημα.

$ΑΕΠσ. + NFInc = ΑΕΘνΠσ.$	(1.11)
$ΑΕΘνΠσ. - D = ΚΕΘνΠπσ. = Y$	(1.12)

Γενικότερα με βάση το ΚΕΠσ. προκύπτουν τα βασικά εισοδηματικά μεγέθη:

$ΚΕΠσ. + NFInc = ΚΕΘνΠπσ. = Y$	(1.13)
$ΚΕΠσ. + D = ΑΕΠσ.$	(1.14)
$ΚΕΠσ. + D + NindT = ΑΕΠαγ.$	(1.15)
$ΚΕΠσ. + D + NindT + NFInc = ΑΕΘνΠαγ.$	(1.16)

Γενικότερα, οι σημαντικότερες διακρίσεις των εισοδηματικών μεγεθών προκύπτουν από τα κριτήρια:

1. Μέθοδος υπολογισμού του εθνικού εισοδήματος:

- α) παραγωγής,
- β) δαπάνης,
- γ) διανομής.

2. Αποτίμηση αξιών:

- α) Τιμές συντελεστών (πσ.) και αγοράς (αγ.) με κριτήριο τους καθαρούς έμμεσους φόρους (NindT) αλλά και βασικές τιμές με κριτήριο τις επιδοτήσεις,
- β) Ακαθάριστα (Α) και Καθαρά (Κ) με κριτήριο τις αποσβέσεις (D),
- γ) Εγχώρια (Ε) και Εθνικά (Εθν) με κριτήριο το καθαρό εισόδημα από το εξωτερικό (NFInc)

3. Πληθωρισμός τιμών:

- α) Τρέχουσες τιμές (t) και
- β) σταθερές τιμές του έτους βάσης (t_0) του αποπληθωριστή $[P(t_{t_0})]$, πχ. το ΑΕΠαγ σε σταθερές τιμές του έτους t_0 προκύπτει ως πηλίκο του ΑΕΠαγ σε τρέχουσες του έτους t προς τον αποπληθωριστή, δηλ.

Για τον υπολογισμό του ΑΕγχΠ σε αγοραίες τιμές για τις περιφέρειες, οι φόροι και οι επιδοτήσεις προϊόντων κατανέμονται στις περιφέρειες. Κατά συνθήκη, αυτοί οι υπερπεριφερειακοί φόροι και επιδοτήσεις κατανέμονται βάσει του σχετικού μεγέθους της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας όλων των κλάδων στην περιφέρεια, με αποτίμηση σε βασικές τιμές. Άλλες μέθοδοι κατανομής μπορούν να εφαρμοστούν κατά περίπτωση για επικράτειες με ειδικά φορολογικά συστήματα, που έχουν ως αποτέλεσμα σημαντικά διαφορετικούς συντελεστές φόρων και επιδοτήσεων προϊόντων σε μια χώρα.

Για το ΑΕγχΠ όλων των περιφερειών μπορούν να υπολογιστούν αριθμητικά στοιχεία ανά κάτοικο. Τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία δεν υπολογίζονται για μετρήσεις εκτός περιφέρειας.

Το περιφερειακό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά κάτοικο μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά από τα άτομα που μετακινούνται καθημερινά μεταξύ περιφερειών προς τον χώρο εργασίας τους. Οι καθαρές εισροές μετακινούμενων εργαζομένων σε περιφέρειες αυξάνουν την παραγωγή πέραν της παραγωγής που θα ήταν δυνατή από τον ενεργό πληθυσμό μόνιμων κατοίκων. Το ΑΕγχΠ ανά κάτοικο εμφανίζεται σχετικά υψηλό στις περιφέρειες με καθαρές εισροές μετακινούμενων εργαζομένων και σχετικά χαμηλό στις περιφέρειες με καθαρές εκροές μετακινούμενων εργαζομένων. Ποσοστά αύξησης του όγκου της περιφερειακής ΑΠΑ

Κατά τη μέτρηση των μεταβολών τιμών και όγκου, οι αρχές που εφαρμόζονται για την εθνική οικονομία εφαρμόζονται και στις περιφέρειες. Ωστόσο, τα περιφερειακά δεδομένα υποκρύπτουν προβλήματα που καθιστούν δυσχερή την εφαρμογή αυτών των αρχών στις περιφέρειες. Παραδείγματα αυτών των δυσχερειών είναι τα ακόλουθα:

α) Συχνά δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για τις μεταβολές των τιμών σε περιφερειακό επίπεδο.

β) Εάν η περιφερειακή προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές εκτιμάται άμεσα και όχι με αφαίρεση της ενδιάμεσης ανάλωσης από την παραγωγή, τότε δεν είναι δυνατός ο διπλός αποπληθωρισμός της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας.

γ) Ελλείψει περιφερειακών πινάκων προσφοράς και χρήσης, οι μεταβολές τιμών και όγκου δεν μπορούν να μετρηθούν και να αξιολογηθούν σε τέτοιο πλαίσιο.

Συνεπώς, μια προσέγγιση που χρησιμοποιείται ευρέως συνίσταται στον αποπληθωρισμό της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας βάσει των εθνικών μεταβολών των τιμών κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό γίνεται στο πλέον λεπτομερές επίπεδο στο οποίο διατίθεται η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές. Λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές μεταξύ εθνικών και περιφερειακών μεταβολών των τιμών λόγω διαφορών στην οικονομική δομή κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Ωστόσο, η λύση αυτή είναι ακόμη ευάλωτη σε πολύ σημαντικές διαφορές μεταξύ εθνικών και περιφερειακών μεταβολών των τιμών. Παραδείγματα τέτοιων διαφορών είναι:

α) Οι διαφορές στη δομή του κόστους και τη σύνθεση της παραγωγής εντός ενός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας μεταξύ παραγωγών διαφορετικών περιφερειών. Μπορεί να υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις στις μεταβολές τιμών μεταξύ περιφερειών για έναν και τον αυτό κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

β) Οι περιφερειακές διαφορές στις μεταβολές τιμών για πολύ σημαντικές εισροές, π.χ. μεταβολές στην τιμή της εργασίας, της γης και της μίσθωσης χώρων. Η ύπαρξη εθνικών συλλογικών συμβάσεων χωρίς διαφοροποίηση ανά περιφέρεια συνεπάγεται ότι οι περιφερειακές διαφορές ως προς το ύψος των μισθών είναι μικρές.

Ο αποπληθωρισμός της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας επιτυγχάνεται με τη χρήση:

α) Περιφερειακών αποπληθωριστών τιμών, όταν αυτοί είναι διαθέσιμοι και ικανοποιητικής ποιότητας, με τη χρήση μεταβολών τιμών εκροών και όχι εισροών. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι περιφερειακοί αποπληθωριστές τιμών μπορούν να εξαχθούν έμμεσα με τον συνδυασμό πληροφοριών για τις μεταβολές τιμών και τις μεταβολές όγκου. Όταν χρησιμοποιούνται περιφερειακές τιμές (αν είναι δυνατόν σε συνδυασμό με τους εθνικούς αποπληθωριστές τιμών κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας), τα περιφερειακά ποσοστά αύξησης υπολογίζονται κατά τρόπο ώστε να είναι συνεπή με τα εθνικά ποσοστά αύξησης.

β) Διπλού αποπληθωρισμού, αν είναι δυνατόν. Αυτό ενδείκνυται, ιδίως, όταν η μεταβολή τιμής της ενδιάμεσης ανάλωσης παρεκκλίνει από αυτήν της εκροής και όταν είναι ουσιαστικής σημασίας η ενδιάμεση ανάλωση.

1.9 Στόχοι του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών

Το ΕΣΛ 95 δημιουργήθηκε με κύριο στόχο είναι την ύπαρξη ενός κατανοητού εννοιολογικού πλαισίου το οποίο να είναι σε θέση να χρησιμοποιείται στην ανάλυση και αξιολόγηση της δομής της οικονομίας μιας χώρας, της διαχρονικής ανάπτυξης και των οικονομικών σχέσεων της με τις οικονομίες άλλων χωρών. Η προοπτική αυτή είναι ιδιαίτερης σημασίας για τη διαμόρφωση και παρακολούθηση της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής

τόσο της Ε.Ε όσο και των επιμέρους κρατών - μελών της.

Το ΕΣΛ 95 μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την συνολική ανάλυση και αξιολόγηση μιας οικονομίας. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι: η προστιθέμενη αξία και απασχόληση κατά βιομηχανία ή κατά περιφέρεια, η δαπάνη για τελική κατανάλωση κατά ομάδα προϊόντων, οι εισαγωγές και εξαγωγές κατά ομάδα προϊόντων, το διανεμόμενο εισόδημα κατά τομέα, οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και απόθεμα παγίου κεφαλαίου κατά βιομηχανία και η σύνθεση των αποθεμάτων και των ροών των χρηματοπιστωτικών στοιχείων του ενεργητικού κατά είδος στοιχείου και κατά τομέα. Επιπρόσθετα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση και αξιολόγηση συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας όπως για παράδειγμα το τραπεζικό σύστημα και η χρηματοδότηση στην εθνική οικονομία, η οικονομία μιας συγκεκριμένης περιφέρειας σε σύγκριση με την οικονομία του συνόλου της χώρας κλπ.

Η ανάπτυξη μιας συνολικής οικονομίας διαχρονικά μπορεί να αναλυθεί με βάση τα στοιχεία που προέρχονται από τους εθνικούς λογαριασμούς, όπως η ανάλυση του πληθωρισμού, η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, η σύγκριση των βιομηχανικών δομών της εθνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα, η ανάλυση μεταβολής της σημασίας συγκεκριμένων χρηματοδοτικών μέσων διαχρονικά, η ανάλυση των εποχιακών διακυμάνσεων και χαρακτηριστικών των δαπανών των νοικοκυριών (με την χρήση τριμηνιαίων λογαριασμών) κ.ο.κ.

Ωστόσο, πέρα από την μικρο-ανάλυση και μικρο-αξιολόγηση της δομής μιας χώρας το ΕΣΛ 95 είναι σε θέση να χρησιμοποιηθεί και στη μακρο-σύγκριση και μακρο – αξιολόγηση μιας χώρας σε σχέση με άλλες χώρες συνολικά. Παραδείγματος χάριν μπορεί να πραγματοποιείται η σύγκριση των ρόλων του δημοσίου μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε, η ανάλυση της σύνθεσης και του προορισμού των εξαγωγών της Ε.Ε, η ανάλυση των σχέσεων μεταξύ των οικονομιών των κρατών - μελών της Ε.Ε., η σύγκριση των ρυθμών ανάπτυξης ή μείωσης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος ή του κατά κεφαλήν διαθέσιμου εισοδήματος μεταξύ της Ε.Ε, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας.

Τέλος, η χορήγηση οικονομικής υποστήριξης στις περιφέρειες της Ε.Ε μέσω των διαφόρων προγραμμάτων στήριξης όπως και οι δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων της Ε.Ε βασίζονται στα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, όπως, επίσης, και ο καθορισμός των ιδίων πόρων της Ε.Ε εξαρτάται από τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών. Ειδικότερα, αυτή η τελευταία παράμετρος επιτυγχάνεται με τρεις τρόπους:

α) οι συνολικοί πόροι της Ε.Ε καθορίζονται ως εκατοστιαίο ποσοστό των Ακαθάριστων Εθνικών Προϊόντων των κρατών μελών,

β) οι συνεισφορές από τα κράτη μέλη επηρεάζονται σε υψηλό βαθμό από τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών γιατί αυτά χρησιμοποιούνται για τον

υπολογισμό του μέσου συντελεστή ΦΠΑ.

γ) η συνεισφορά κάθε κράτους μέλους στον τέταρτο ίδιο πόρο της ΕΕ βασίζεται στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν του.

1.10 Βασικές αρχές, χαρακτηριστικά και έννοιες του ΕΣΛ 95

Οι βασικές έννοιες – χαρακτηριστικά τα οποία διακρίνουν το ΕΣΛ 95 και στα οποία βασίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η απαραίτητη ισορροπία μεταξύ των αναγκών για δεδομένα είναι τα ακόλουθα⁴:

α) διεθνώς συμβατές : η έννοια αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση διότι τα δεδομένα υποβάλλονται σε διεθνείς οργανισμούς και έχει ουσιαστική σημασία η συμβατότητα των εννοιών κατά τη σύγκριση στατιστικών διαφόρων χωρών

β) εναρμονισμένες με τους όρους που χρησιμοποιούνται σε άλλες κοινωνικές και οικονομικές στατιστικές : η συγκεκριμένη έννοια βοηθά σε σημαντικό βαθμό τη σύνδεση και τη σύγκριση των στοιχείων αυτών με συνέπεια να καταρτίζονται καλύτερα στοιχεία για τους εθνικούς λογαριασμούς

γ) συνεπείς : οι ταυτότητες του λογιστικού πλαισίου ενισχύουν τη συνέπεια των εννοιών που περιγράφουν τα διάφορα μέρη της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, στατιστικές από διαφορετικά μέρη του λογιστικού πλαισίου μπορούν να συσχετιστούν αποτελεσματικά μεταξύ τους

δ) λειτουργικές: Ο τρόπος μέτρησης, εκτίμησης και καταγραφής ορισμένων δραστηριοτήτων είναι εναρμονισμένος με τις υπόλοιπες οικονομικές και κοινωνικές στατιστικές που χρησιμοποιούνται σαν εισροές για την κατάρτιση των εθνικών λογαριασμών

ε) διαφορετικές από τις περισσότερες διοικητικές πηγές : Ενώ, τοπικά, οι διοικητικές έννοιες μπορεί να μεταβάλλονται διαχρονικά ή να διαφέρουν από τη χώρα σε χώρα, στο ΕΣΛ οι διοικητικές έννοιες πρέπει να παραμένουν σταθερές και εναρμονισμένες για την επίτευξη συγκρισιμότητας τόσο μεταξύ των χωρών, όσο και διαχρονικά από περίοδο σε περίοδο.

στ) παγιωμένες και σταθερές για μεγάλη χρονική περίοδο : Τα χαρακτηριστικά του ΕΣΛ 95 έχουν εγκριθεί ως διεθνές πρότυπο για τις επόμενες δεκαετίες ώστε να διακρίνονται από σταθερές εννοιολογικές και χρονολογικές σειρές δεδομένων.

ζ) εστιασμένες στην περιγραφή της οικονομικής διεργασίας με νομισματικούς και εύκολα παρατηρήσιμους όρους : διάφορα θέματα και ροές που δεν είναι εύκολα παρατηρήσιμα σε νομισματικούς όρους ή που δεν έχουν σαφές νομισματικό αντίστοιχο δεν λαμβάνονται υπόψη. Η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται

αυστηρά, γιατί θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις για συνέπεια και οι διάφορες ανάγκες δεδομένων. Επιπλέον, για σκοπούς οικονομικής ανάλυσης και πολιτικής, η περιγραφή των συλλογικών υπηρεσιών του δημοσίου σε σχέση με την υπόλοιπη εθνική οικονομία αυξάνει επίσης τη χρησιμότητα των εθνικών λογαριασμών ως συνόλου. Σύμφωνα με τη λογιστική λογική του ΕΣΛ, αν οι δραστηριότητες θεωρούνται ως παραγωγή και το προϊόν τους πρέπει να καταγράφεται, τότε πρέπει επίσης να καταγράφονται το συνακόλουθο εισόδημα, η απασχόληση, η τελική κατανάλωση κ.λπ. Για παράδειγμα, εφόσον η παραγωγή υπηρεσιών στέγασης για ίδιο λογαριασμό λόγω ιδιοκατοίκησης καταγράφεται ως παραγωγή, καταγράφεται και το εισόδημα και η δαπάνη για τελική κατανάλωση που δημιουργούνται, από την παραγωγή αυτή, για αυτούς που διαμένουν σε ιδιόκτητες κατοικίες. Το αντίστροφο ισχύει όταν οι δραστηριότητες δεν καταγράφονται ως παραγωγή: οι οικιακές υπηρεσίες που παράγονται και αναλώνονται μέσα στο ίδιο νοικοκυριό δεν δημιουργούν εισόδημα και δαπάνη για τελική κατανάλωση και, επομένως, σύμφωνα με τις έννοιες του ΕΣΛ, δεν υπάρχει απασχόληση.

η) ευέλικτες και κατάλληλες για πολλές χρήσεις : για ένα μεγάλο φάσμα χρήσεων, οι έννοιες του ΕΣΛ είναι αποδεκτές, αν και για ορισμένες χρήσεις μπορεί να χρειάζεται συμπλήρωση των εννοιών.

Κεφάλαιο 2.: Η Σπουδαιότητα της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων στον πλούτο μιας χώρας.

2.1 Πλούτος

Ο Πλούτος μπορεί να χαρακτηρίζει το απόθεμα αγαθών χρήσιμων και ανταλλάξιμων. Εκ του γεγονότος όμως ότι όλα τα υλικά αντικείμενα, αγαθά, δεν αποτελούν πλούτο αλλά και ότι ο πλούτος δεν περιορίζεται μόνο σε υλικά αγαθά καταβλήθηκε προσπάθεια να δοθεί ένας ακριβέστερος ορισμός. Έτσι υπό την αυστηρή έννοια του όρου ο πλούτος μπορεί να αναφέρεται και να χαρακτηρίζει το απόθεμα ειδών με οικονομική σημασία που κατέχονται από πρόσωπα ή ομάδες ανθρώπων, ή έθνη.

Προκειμένου όμως ένα είδος να έχει οικονομική σημασία θα πρέπει αφενός να καλύπτει οικονομική ανάγκη και αφετέρου να είναι ανταλλάξιμο. Η δε ανταλλαξιμότητα, με τη σειρά της, προϋποθέτει αφενός τη δυνατότητα μεταβίβασης της κυριότητας (φυσική - νομική) και αφετέρου ότι το συγκεκριμένο είδος σπανίζει ως προς τις ανάγκες. Στο σημείο όμως αυτό ανέκυψε η δυσχέρεια αν το εν λόγω αγαθό εκ του πολλαπλασιασμού του καταστεί αργότερα "ελεύθερο αγαθό".

Επ' αυτού ο οικονομολόγος ο Λάιονελ Ρόμπινς, (1898-1984), προκειμένου να καλύψει την περίπτωση μείωσης του πλούτου από την εξέλιξη αγαθού σε ελεύθερο όρισε ότι τελικά ο πλούτος περιλαμβάνει και όλα τα ενδεχόμενα - "τα δυνάμενα ν' αποβούν" - οικονομικά αγαθά, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή δεν έχουν αξία σε μία δεδομένη στιγμή ή κατάσταση. Επίσης, πολλές φορές ο πλούτος αναφέρεται σχετιζόμενος με το εισόδημα ή το κεφάλαιο. Υπό την αυστηρή όμως έννοια του όρου ο πλούτος σημαίνει απόθεμα που υφίσταται σε κάποια δεδομένη στιγμή. Συνεπώς διαφέρει του εισοδήματος που αποτελεί συνεχή ροή εσόδων σε δεδομένη χρονική διάρκεια κατά την οποία κάποια ακίνητα να εξανεμιστούν από παράλληλη άλλη αιτία. Είθισται όμως υπό ευρύτερη έννοια ο πλούτος να σημαίνει αθροιστικά το απόθεμα και τη ροή δηλαδή το εισόδημα. Σε πιο ευρεία ακόμα έννοια υπολογίζεται και το κεφάλαιο παρότι αυτό έχει συνάφεια με την παραγωγική ικανότητα του αποθέματος. Έτσι υπό την γενική έννοια της δημιουργίας ευχέρειας παροχής ικανοποιήσεων συνυπολογίζονται όλα μαζί είτε για επιδεικτικούς λόγους, είτε και αντίθετα για σκωπτικούς λόγους ή ακόμα και για φορομπηχτικούς λόγους, όπως συνέβη μόλις πρόσφατα στη Γαλλία (Δεκέμβριος 2012). όταν σχετικός νόμος κρίθηκε αντισυνταγματικός.

2.1.1 Εθνικός πλούτος

Στο μέγεθος του εθνικού πλούτου το απόθεμα των χρηματιστηριακών τίτλων παίζει σημαντικό ρόλο για τον καθορισμό του, του ΑΕΠ, την παραγωγή και την απασχόληση μιας οικονομίας.

Ένα υψηλό επίπεδο πλούτου, το οποίο προκύπτει από την διακράτηση χρηματιστηριακών τίτλων, έχει θετική επίδραση σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη μιας οικονομίας. Για τη μέτρηση της σχέσης αυτής χρησιμοποιούμε το σύνολο των χρηματιστηριακών τίτλων και της αξίας του ΑΕΠ. Εάν μεταβληθεί η σχέση, υπάρχουν επιπτώσεις στα μεγέθη της παραγωγής, της απασχόλησης της κατανάλωσης και της επένδυσης.

Κατανομή εθνικού πλούτου

Οι επενδυτές κρατούν το μεγαλύτερο μέρος του πλούτου τους σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, επειδή χρειάζεται για την διατήρηση του επιπέδου παραγωγής, απασχόλησης και βιοτικού επιπέδου.

Οι χρηματοοικονομικοί τίτλοι κατανέμονται μεταξύ

- α) των ατομικών επενδυτών
- β) των χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων
- γ) των μη- χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων

Ανάλογα με το βαθμό συμμετοχής της κάθε κατηγορίας στη διανομή του πλούτου, το ποσοστό συμμετοχής των ατομικών επενδυτών διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα.

Ο πλούτος χωρίζεται σε δύο κατηγορίες

- Ο πλούτος ενός νοικοκυριού: Η διαφορά των περιουσιακών στοιχείων ενός νοικοκυριού μείον τις υποχρεώσεις του.
- Ο εθνικός πλούτος: Το άθροισμα του πλούτου των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων και του κράτους μέσα σε μια χώρα.

Η αποταμίευση από τα άτομα, τις επιχειρήσεις και το κράτος καθορίζει τον πλούτο μιας χώρας.

Παράμετροι συνολικής αποταμίευσης

- Αποταμίευση= τρέχον εισόδημα – τρέχουσες δαπάνες
- Ρυθμός αποταμίευσης= αποταμίευση/ τρέχον εισόδημα
- Ιδιωτική αποταμίευση= ιδιωτικό διαθέσιμο εισόδημα – κατανάλωση

$S_{pvt} = (Y + NFP - T + TR + INT) - C$	(2.1)
--	--------------

- Δημόσια αποταμίευση= καθαρά δημόσια έσοδα- δημόσιες δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών

$S_{govt} = (T - TR - INT) - G$	(2.2)
---------------------------------	--------------

- Δημόσια αποταμίευση= δημοσιονομικό πλεόνασμα= δημόσια έσοδα – δημόσια έξοδα

Όπου:

- S_{govt} = δημοσιονομικό έλλειμμα

T= έσοδα από φόρους

G= δημόσιες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες

TR= μεταβιβαστικές πληρωμές

INT= τόκοι δημοσίου χρέους

Εθνική αποταμίευση

- Εθνική αποταμίευση= ιδιωτική αποταμίευση + δημόσια αποταμίευση

$S = S_{pvt} + S_{govt}$	(2.3)
$= (Y + NFP - T + TR + INT - C) + (T - TR - INT - G)$	
$= Y + NFP - C - G$	
$= GNP - C - G$	

Οι χρήσεις της ιδιωτικής αποταμίευσης

$S = I + (NX + NFP)$	(2.4)
$S = I + CA$	(2.5)

Από τις $S = Y + NFP - C - G$ και $Y = C + G + I + NX$
 Προκύπτει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

$CA = NX + NFP$	(2.6)
-----------------	-------

Έτσι καταλήγουμε στο συμπέρασμα

Όταν η παραγωγή > εγχώρια δαπάνη, εξαγωγές > εισαγωγές: τρέχουσες συναλλαγές > 0 και ο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών > 0 έχουμε πλεόνασμα. Δηλαδή η καθαρή εξωτερική θέση (ο καθαρός εξωτερικός πλούτος) αυξάνεται, άρα δανείζουμε σε άλλες χώρες.

Όταν η παραγωγή < εγχώρια δαπάνη, εξαγωγές < εισαγωγές: τρέχουσες συναλλαγές < 0 και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών < 0 έχουμε έλλειμμα. Δηλαδή η καθαρή εξωτερική θέση (ο καθαρός εξωτερικός πλούτος) μειώνεται, άρα δανειζόμαστε από άλλες χώρες.

Κεφάλαιο 3: Η Ευρωζώνη και η ΝΔ περιφέρεια της (SWEAP)

3.1 Η Ευρωζώνη

Η **Ευρωζώνη**, με επίσημη ονομασία ζώνη του ευρώ, είναι μια οικονομική και νομισματική ένωση που αποτελείται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες έχουν οικειοθελώς καταργήσει το εθνικό τους νόμισμα και υιοθετήσει το ευρώ (€) ως το κοινό τους νόμισμα και μοναδικό νόμιμο χρήμα.

Η Ευρωζώνη αποτελείται από την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Εσθονία, την Ισπανία, την Ιταλία, την Ιρλανδία, την Κύπρο, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Ολλανδία, την Πορτογαλία, την Σλοβακία, την Σλοβενία, τη Λιθουανία και τη Φινλανδία. Τα άλλα κράτη της ΕΕ (εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Δανία) είναι υποχρεωμένα να συμμετέχουν μόλις θα πληρούν τα κριτήρια ένταξης. Κανένα κράτος δεν έχει φύγει ακόμη από την Ευρωζώνη. Το Μονακό, το Σαν Μαρίνο, το Βατικανό και η Ανδόρρα έχουν

επίσημες συμφωνίες με την ΕΕ για να χρησιμοποιούν το ευρώ ως το επίσημο νόμισμα τους και να εκδίδουν τα δικά τους νομίσματα. Χωρίς συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το ευρώ χρησιμοποιείται μονομερώς από το Μαυροβούνιο αλλά και από το Κόσσοβο, με το Κόσσοβο να χρησιμοποιεί το ευρώ αντί για το δηνάριο, κυρίως για πολιτικούς λόγους (διαφορές με τη Σερβία), ενώ η Βόρεια Κορέα έχει το ευρώ ως επίσημο νόμισμα για διεθνείς συναλλαγές (το εθνικό νόμισμα Γουόν δεν είναι ανταλλάξιμο στο εξωτερικό).

Η νομισματική πολιτική της ευρωζώνης είναι ευθύνη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) η οποία διοικείται από έναν πρόεδρο και το συμβούλιο των επικεφαλής των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Το κύριο καθήκον της ΕΚΤ είναι να διατηρεί τον έλεγχο του πληθωρισμού. Αν και δεν υπάρχει κοινή εκπροσώπηση, διακυβέρνηση ή δημοσιονομική πολιτική στη νομισματική ένωση, κάποια συνεργασία λαμβάνει χώρα μέσω του Eurogroup, το οποίο παίρνει πολιτικές αποφάσεις σχετικά με την Ευρωζώνη και το ευρώ. Το Eurogroup αποτελείται από τους υπουργούς οικονομικών των κρατών μελών της Ευρωζώνης, αλλά σε έκτακτες καταστάσεις, οι εθνικοί ηγέτες σχηματίζουν επίσης το Eurogroup.

Από τη Διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση 2007-2008, η Ευρωζώνη έχει καθιερώσει και χρησιμοποιήσει μέτρα για την χορήγηση δανείων έκτακτης ανάγκης σε κράτη μέλη ως αντάλλαγμα για την θέσπιση οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Η Ευρωζώνη έχει επίσης θεσπίσει κάποια περιορισμένη δημοσιονομική ενοποίηση, όπως για παράδειγμα την αναθεώρηση των του κάθε ένα εθνικού προϋπολογισμού από τους υπόλοιπους. Το θέμα είναι πολιτικό και βρίσκεται σε ρευστή κατάσταση όσον αφορά στις περαιτέρω διατάξεις που θα συμφωνηθούν για την αναμόρφωση της Ευρωζώνης.

3.2 Το ευρώ.

Το ευρώ, η πιο χειροπιαστή απόδειξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, είναι το κοινό νόμισμα 19 κρατών μελών της ΕΕ (σε σύνολο 28) και χρησιμοποιείται από περίπου 338,6 εκατομμύρια ανθρώπους κάθε μέρα. Τα πλεονεκτήματα του κοινού νομίσματος γίνονται αμέσως αντιληπτά από οποιονδήποτε ταξιδεύει στο εξωτερικό ή πραγματοποιεί ηλεκτρονικές αγορές από ιστότοπους άλλης χώρας της ΕΕ. Ένα κοινό νόμισμα προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα, όπως η κατάργηση των συναλλαγματικών διακυμάνσεων και το συναλλαγματικό κόστος. Χάρη στη διευκόλυνση των διασυνοριακών συναλλαγών μεταξύ των επιχειρήσεων και της μεγαλύτερης σταθερότητας της οικονομίας, επιτυγχάνεται οικονομική ανάπτυξη και προσφέρονται περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές. Ένα κοινό νόμισμα ενθαρρύνει επίσης τους ανθρώπους να ταξιδεύουν και να πραγματοποιούν αγορές σε άλλες χώρες. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το ευρώ αυξάνει την επιρροή της ΕΕ, καθώς είναι το δεύτερο σημαντικότερο διεθνές νόμισμα μετά το δολάριο ΗΠΑ.

3.3 Νομισματική Συνεργασία στην ΕΕ.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση προϋποθέτει τον συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών, την ύπαρξη κοινής νομισματικής πολιτικής και ενός κοινού νομίσματος, του ευρώ. Το ευρώ άρχισε να χρησιμοποιείται την 1η Ιανουαρίου 1999 ως εικονικό νόμισμα για πληρωμές χωρίς

μετρητά και για λογιστικούς σκοπούς. Τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2002.

3.4 Η Ευρωπαϊκή κρίση

Η Οικονομική κατάσταση στην Ευρώπη θεωρείται πως βρίσκεται στο πιο χαμηλό επίπεδο εδώ και αρκετά χρόνια και οι προβλέψεις που γίνονται για ανάπτυξη από διεθνείς οργανισμούς όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έχουν υποβαθμιστεί σε μεγάλο βαθμό κατά το 2012. Το ΔΝΤ υποστηρίζει πως οι περικοπές δημιούργησαν μεγαλύτερο αρνητικό αντίκτυπο στην παραγωγή και προτείνουν στους φορείς να αλλάξουν πολιτική και να χαλαρώσουν σταδιακά τις οικονομικές συνθήκες για τις οικονομίες της περιφέρειας. Η εικόνα που παρουσιάζεται στην Ευρώπη δείχνει μια κατακόρυφη πτώση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας που επηρεάζουν κυρίως τους νέους. Οι κοινωνικοί κίνδυνοι αυξάνονται και περιορίζεται η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Ενώ η λιτότητα φαίνεται να μην μπορεί να αποφευχθεί σε μερικές περιπτώσεις που άνθρωποι ή κοινωνίες ζουν πάνω από τις δυνατότητες τους, τα μέτρα λιτότητας με παράλληλη απαγόρευση άλλων λύσεων δεν θα δώσουν λύση στο πρόβλημα της κρίσης.

Επιπτώσεις της κρίσης στις πέντε ευρωπαϊκές χώρες

- Υψηλό ποσοστό ανεργίας. Προκύπτει ότι από τις πέντε οι τέσσερις χώρες είναι πάνω από το μέσο όρο της ευρωπαϊκής ένωσης.
- Υψηλό ποσοστό νεανικής ανεργίας και στις πέντε χώρες, παρατηρείται σημαντική αύξηση ανεργίας κάθε χρόνο.
- Πολύ υψηλό ποσοστό ατόμων που είναι μακροχρόνια άνεργοι.
- Αυξήσεις της εισοδηματικής φτώχειας.

3.5 Χώρες SWEAP

3.5.1 Ελλάδα

Οι σημαντικότεροι τομείς της ελληνικής οικονομίας το 2014 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (26,3 %), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (20,8 %) και οι κτηματομεσιτικές δραστηριότητες (18,5 %).

Η Ελλάδα είναι ανεξάρτητο ευρωπαϊκό κράτος στο νοτιότερο άκρο της Βαλκανικής Χερσονήσου του Αίμου, με συνολική έκταση 131.957 τ. χλμ. και πληθυσμό 10.645.343 κατ. (εκτίμηση 2002). Πρωτεύουσά της είναι η Αθήνα, της οποίας ο πληθυσμός μαζί με τα περίχωρα είναι 3.096.775 κατ. (εκτίμηση 1998). Πολίτευμα της χώρας είναι η κοινοβουλευτική προεδρευόμενη δημοκρατία, επίσημη γλώσσα του κράτους η

ελληνική, επίσημη θρησκεία ο ελληνορθόδοξος χριστιανισμός και νόμισμα το ευρώ, το οποίο την 1η Ιανουαρίου 2002 αντικατέστησε τη δραχμή.

Η ελληνική οικονομία γνώρισε στις δεκαετίες μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο μια βαθιά διαφοροποίηση και γρήγορη ανάπτυξη, δεν κατόρθωσε όμως να ολοκληρώσει το μετασχηματισμό της με τη δημιουργία αποδοτικής σε όλους τους τομείς γεωργίας και κτηνοτροφίας που να καλύπτει τις ανάγκες της χώρας και προπαντός βιομηχανίας ικανής να μειώσει την εξάρτηση από το εξωτερικό και να παράγει προϊόντα ανταγωνιστικά των ξένων στις διεθνείς αγορές.

Οι λόγοι της καθυστέρησης αυτής, της οποίας οι συνέπειες είναι αισθητές, ήταν πολλοί: η έλλειψη προηγούμενης βιομηχανικής παράδοσης, η ανεπάρκεια κεφαλαίων, η παρασιτική παραοικονομία, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και ο βραχυπρόθεσμο κερδοσκοπικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων τους, οι υπερκαταναλωτικές τάσεις του πληθυσμού και ιδιαίτερα των ευπορότερων τάξεων, η πολιτική αστάθεια και η έλλειψη εμπιστοσύνης στο μέλλον της ελληνικής οικονομίας, η κακή χρήση της αποταμίευσης, ο γιγαντισμός του ανεξέλεγκτου εσωτερικού εμπορίου, η μεγάλη έκταση φοροδιαφυγή, η γραφειοκρατία και η χαμηλή αποδοτικότητα των δημόσιων υπηρεσιών κ.λ.π.

Παρά τους ανασταλτικούς αυτούς παράγοντες, παρατηρήθηκε γενικά σημαντική πρόοδος και η Ελλάδα έπαψε να είναι μια υποανάπτυκτη γεωργική χώρα, πράγμα που επέτρεψε την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Η συμμετοχή της στην οργάνωση αυτή των προηγμένων χωρών της Ευρώπης μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα, αν γίνει έντονη και μεθοδική προσπάθεια εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας και της δημόσιας διοίκησης.

Από τα μέσα της 10ετίας του '90, η χώρα μας εφαρμόζοντας με συνέπεια και συνέχεια ένα πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής, ύστερα από μία μακρά περίοδο στασιμοληθωρισμού, επιτυγχάνει τους στόχους του αναθεωρημένου Προγράμματος Σύγκλισης 1994-1999 και έτσι από 1.1.2001 η Ελλάδα αποτελεί το 12ο μέλος της ευρωζώνης.

Την περίοδο αυτή, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας σημειώνει επιτάχυνση κατά 0,8 εκατοστιαίες μονάδες ετησίως και τα τελευταία 4 χρόνια υπερβαίνει το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενισχύοντας έτσι τις προοπτικές της για ταχύτερη πραγματική σύγκλιση.

Το ΑΕΠ αυξάνεται σε μεγαλύτερο βαθμό από τον μέσο Ευρωπαϊκό κυρίως λόγω της εφαρμογής του Δημόσιου Επενδυτικού Προγράμματος. Πάρά τα σημάδια για παγκόσμια ύφεση, η Ελληνική Οικονομία έχει εξασφαλίσει μια ουσιώδη στήριξη, μέσω της χορήγησης 24,9 δισ. Ευρώ από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την επιτάχυνση των έργων υποδομής την περίοδο 2000-2006.

Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα, από 10,9% το 1998 έπεσε στο 10,5% το 1999. Επιπρόσθετα το ποσοστό αύξησης της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού μειώθηκε από 3,4% το 1998 σε 1,2% το 1999.

Το Δημόσιο Χρέος της Ελλάδος έπεσε από 105,4% του ΑΕΠ το 1998 στο 104,4% του ΑΕΠ το 1999 και εξακολουθεί να έχει πτωτική πορεία. Το νέο πρόγραμμα σύγκλισης

που παρουσιάστηκε το Δεκέμβριο του 1999 δίνει ιδιαίτερη σημασία στην συγκράτηση του δημόσιου χρέους και προβλέπει τη μείωση του στο 99,5% τον Ιανουάριο 2001.

Το Δημόσιο Έλλειμμα έπεσε στο 1,4% του ΑΕΠ το 1999 από 2,5% του ΑΕΠ το 1998. Το τελευταίο οφείλεται στα κατά πολύ αυξημένα κρατικά έσοδα.

Ο πληθωρισμός συνεχίζει την καθοδική του πορεία και έφτασε το χαμηλότερο σημείο του το Δεκέμβριο του 1999 (2,3%). Έκτοτε λόγω της μεγάλης αύξησης του κόστους της ενέργειας κινήθηκε ανοδικά και τον Ιούνιο του 2000 έκλεισε στο 2,9%. Κύριοι μοχλοί πίεσης του πληθωρισμού προς τα κάτω αποτελούν η Τράπεζα της με την σφικτή νομισματική πολιτική, και η δραστική μείωση στο ρυθμό αύξησης του κόστους παραγωγής.

Η Ελλάδα είναι μια ανεπτυγμένη χώρα, με ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης και "πολύ υψηλό" Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης, όπου κατατάσσεται 22^η στον κόσμο το 2010, και 22^η στον δείκτη του The Economist του 2005 για την ποιότητα ζωής παγκοσμίως. Με βάση τα στοιχεία της Eurostat το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν ίσο με το 94% του μέσου όρου της ΕΕ το 2008. Οι κύριοι μεγάλοι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, η βιομηχανική παραγωγή τροφίμων και η επεξεργασία καπνού, η υφαντουργία, τα χημικά, τα προϊόντα μετάλλου, η μεταλλευτική και οι μονάδες διύλισης πετρελαίου.

Η μεγέθυνση του ΑΕΠ της Ελλάδος είναι επίσης, κατά μέσον όρο, από το 1990 υψηλότερη από αυτόν του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, περιλαμβανομένων και της αύξησης των επιπέδων της ανεργίας, την γραφειοκρατία και την διαφθορά.

Το 2009, η Ελλάδα είχε την δεύτερη χαμηλότερη κατάταξη στην ΕΕ σύμφωνα με τον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας (μετά την Πολωνία), ενώ κατατάσσεται 81^η παγκοσμίως. Η χώρα υποφέρει από υψηλά επίπεδα πολιτικής και οικονομικής διαφθοράς και χαμηλή ανταγωνιστικότητα συγκριτικά με τους Ευρωπαίους εταίρους της.

Λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας γύρισε σε αρνητικό πρόσημο το 2009, για πρώτη φορά από το 1993. Μια ένδειξη της τάσης υπερχρέωσης τα περασμένα χρόνια είναι το γεγονός ότι η αναλογία ιδιωτικών δανείων προς καταθέσεις ξεπέρασε τις 100 μονάδες (αναλογία δηλαδή μεγαλύτερη του 1 προς 1) κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους 2007.

Μέχρι το τέλος του 2009, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της διεθνούς οικονομικής κρίσης και εσωτερικών παραγόντων (ανεξέλεγκτης σπατάλης λίγο πριν τις εκλογές του Οκτωβρίου 2009), η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την πιο σοβαρή της κρίση από το 1993, με το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα (αν και κοντά σε αυτό της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου) καθώς και το δεύτερο υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 15,4% του ΑΕΠ. Αυτό, και τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους (στο 127,1% του ΑΕΠ το 2009) οδήγησαν σε υψηλό κόστος δανεισμού, που προκάλεσε μια σοβαρή οικονομική κρίση. Η Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει το υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα της στα ίχνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Το εργατικό δυναμικό της Ελλάδος φτάνει συνολικά τα 4,9 εκατομμύρια, και είναι το δεύτερο πιο σκληρά εργαζόμενο αναμέσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, μετά την Νότιο Κορέα. Το Κέντρο Ανάπτυξης του Γκρόνιγκεν δημοσίευσε μια έρευνα που αποκάλυπτε ότι μεταξύ του 1995 και του 2005, η Ελλάδα ήταν η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό ωρών εργασίας ανά εργαζόμενο ανάμεσα στα Ευρωπαϊκά έθνη. Οι Έλληνες εργάστηκαν κατά μέσον όρο 1.900 ώρες ανά έτος, ακολουθούμενοι από τους Ισπανούς (με μέσο όρο 1.800 ώρες ανά έτος).

3.5.2 Πορτογαλία

Οι σημαντικότεροι τομείς της πορτογαλικής οικονομίας το 2014 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (25,1 %), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (20,5 %), καθώς και η βιομηχανία (17,0 %).

Το 2013 η Πορτογαλία ολοκλήρωσε το δεύτερο έτος εφαρμογής του Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής, το οποίο υπεγράφη τον Μάιο του 2011 και επέβαλε στην πορτογαλική οικονομία και κοινωνία αυστηρούς δημοσιονομικούς περιορισμούς. Οι θετικές αξιολογήσεις της εφαρμογής του Προγράμματος από την Τρόικα και η επίτευξη των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών στόχων του Προγράμματος, συνέβαλαν στην τήρηση του χρονοδιαγράμματος προς την προγραμματισμένη λήξη του Μνημονίου στις 17 Μαΐου του 2014, αλλά και της αυστηρής εποπτείας της πορτογαλικής οικονομίας από την Τρόικα. Ωστόσο, τα ληφθέντα μέτρα είχαν και αρνητικές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, η χαμηλή ρευστότητα και αδυναμία δανεισμού των επιχειρήσεων (ειδικά των μικρομεσαίων) παραμένουν φλέγοντα προβλήματα για την Πορτογαλία.

Δομή πορτογαλικής οικονομίας

Όπως και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, όσον αφορά τη δομή της πορτογαλικής οικονομίας, το βασικότερο χαρακτηριστικό της τελευταίας δεκαετίας είναι η μεγέθυνση του τομέα των υπηρεσιών. Το 2012 η γεωργία, η δασοκομία και η αλιεία συνεισέφεραν μόλις κατά 2,2% στο ΑΕΠ (σε σύγκριση με 24% το 1960 και 2,1% το 2011) απασχολώντας 10,5% του ενεργού πληθυσμού (έναντι 9,9% το 2011), ενώ η βιομηχανία, κατασκευές, ενέργεια και διαχείριση υδάτων συνεισέφεραν αντίστοιχα ποσοστά 23,4% και 25,6% στο ΑΕΠ και την απασχόληση (περίπου στα ίδια επίπεδα με το 2011). Το υπόλοιπο τμήμα της οικονομίας αφορά υπηρεσίες, σε ποσοστό 79,3% επί του ΑΕΠ (έναντι 74,5% το 2011), όπου απασχολείται το 63,9% του εργατικού δυναμικού της χώρας. Όπως καταδεικνύουν τα στατιστικά στοιχεία, χαρακτηριστική είναι η στροφή του εργατικού δυναμικού στον αγροτικό τομέα και η μείωση της απασχόλησης στην βιομηχανία. Κατά τα λοιπά η δομή της οικονομίας κατά το 2012 δεν παρουσίασε σημαντικές αλλαγές, πέραν της συνέχισης της τάσης αύξησης της συνεισφοράς του κλάδου των υπηρεσιών στο ΑΕΠ της χώρας. Πέρα από την επέκταση του τομέα των υπηρεσιών, σημαντικές αλλαγές συντελέστηκαν στον τομέα της μεταποίησης, ο οποίος εκσυγχρονίσθηκε με την ενσωμάτωση τεχνολογιών και την σταδιακή αντικατάσταση της παραδοσιακής μεταποιητικής βιομηχανίας από νέους κλάδους που συνεισέφεραν στην ανάπτυξη της πορτογαλικής οικονομίας, όπως βιομηχανία αυτοκινήτων και ανταλλακτικών, ηλεκτρονικών, ενέργειας, φαρμάκων,

καθώς και νέες τεχνολογίες. Σημειώνεται ότι στην αύξηση του κλάδου των υπηρεσιών συμβάλλει κατά πολύ η γεωγραφική θέση και το ήπιο μεσογειακό κλίμα, που έχουν δώσει ώθηση στην πορτογαλική τουριστική βιομηχανία. Στον τομέα της ενέργειας, ιδιαίτερα αναπτυγμένος είναι ο κλάδος των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Πορτογαλίας, το 2012 η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ανήλθε σε ποσοστό 38% επί του συνόλου της καταναλισκόμενης ενέργειας στη χώρα, ποσοστό μειωμένο σε σχέση με το 2011, οπότε ανήλθε σε 46%. Ωστόσο, εάν δεν συνυπολογισθεί η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ανέρχεται σε ποσοστό 27%, έναντι 25% το 2011. Ανωτέρω οφείλεται στην αύξηση κατά 11% της παραγωγής αιολικής ενέργειας, η οποία συνεισφέρει 20% στη συνολικά παραγόμενη ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Τέλος, επισημαίνεται το μέγεθος της παραοικονομίας, η οποία εμφανίζει επεκτατική τάση, φθάνοντας ποσοστά πολύ υψηλά για τις αναπτυγμένες οικονομίες. Σύμφωνα με έκθεση της Ε. Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης και της φοροδιαφυγής, το ποσοστό της παραοικονομίας στην Πορτογαλία ανέρχεται σε 23%, έναντι 22,1% του κοινοτικού μέσου όρου. Στο ποσοστό αυτό συνεισφέρουν κυρίως κλάδοι της γεωργίας και των υπηρεσιών, με προεξέχουσες την εστίαση, πώληση ενδυμάτων και τις κατασκευές.

Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη

Από το τέλος του 2009, η σταδιακή ανάκαμψη της διεθνούς ζήτησης και των οικονομιών των εμπορικών εταιριών της Πορτογαλίας, επέτρεψε την επάνοδο σε θετικούς δείκτες και στην πορτογαλική οικονομία, η οποία κατέγραψε ανάπτυξης της τάξης του 1,4% το 2010, κυρίως χάρις στην ανάκαμψη των εξαγωγών. Ωστόσο, η εξάπλωση της κρίσης χρέους στην ευρωζώνη από το 2010 επιδείνωσε τις συνθήκες πρόσβασης στις χρηματαγορές για την Πορτογαλία, η οποία ήδη βρισκόταν σε επιβαρυσμένη κατάσταση λόγω υψηλού εξωτερικού χρέους, στασιμότητας και υψηλών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ο συνδυασμός των παραγόντων αυτών έθεσε μη βιώσιμα τα δημόσια οικονομικά της χώρας, καθιστώντας αναπόφευκτη την προσφυγή στον μηχανισμό στήριξης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ε.Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και την υπογραφή τον Μάιο 2011 Μνημονίου, το οποίο περιελάμβανε βοήθεια ύψους 78 δις ευρώ, αλλά και την εφαρμογή προγράμματος αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Κρατικός Προϋπολογισμός

Το 2012, το δημοσιονομικό έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού ανήλθε σε 8,898 δις ευρώ (6,4% επί του ΑΕΠ), αυξημένο κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2011. Την ίδια περίοδο το πρωτογενές έλλειμμα αυξήθηκε σε 3,3 δις ευρώ, 2% επί του ΑΕΠ έναντι 0,4% το 2011. Τα κρατικά έσοδα μειώθηκαν κατά 4,3%, λόγω της μείωσης της εισπραχής άμεσων και έμμεσων φόρων κατά 9,5% και 4,7% αντίστοιχα. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές κρατικές δαπάνες παρέμειναν στα ίδια επίπεδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος, λόγω της αύξησης των δαπανών εξυπηρέτησης χρέους κατά 13,8%, οποία αντισταθμίστηκε μεταξύ άλλων περικοπών από τη μείωση των δαπανών προσωπικού κατά 18,1%. Επισημαίνεται ότι ο στόχος δημοσιονομικού ελλείμματος για το 2012 ήταν 5%. Ωστόσο, σύμφωνα με την πορτογαλική κυβέρνηση, εάν χρησιμοποιηθεί η λογιστική μέθοδος του Προγράμματος Δημοσιονομικής

Προσαρμογής, τότε το έλλειμμα μειώνεται σε 4,7% επί του ΑΕΠ, οπότε επιτυγχάνεται ο στόχος που είχε τεθεί από την Τρόικα. Σε αυτήν την περίπτωση υπολογίζονται τα έσοδα από την ιδιωτικοποίηση της ANA (0,7% επί του ΑΕΠ), η κεφαλαιακή ενίσχυση της κρατικής τράπεζας Caixa Geral de Depósitos (0,5% επί του ΑΕΠ), η κεφαλαιακή ενίσχυση της Sagestamo, SGPS, SA (0,5% επί του ΑΕΠ) και η απομείωση στοιχείων ενεργητικού από την μεταβίβαση της BPN (0,1%).

Δημόσιο Χρέος

Το δημόσιο χρέος εκτιμάται στο τέλος του 2012 σε 123% επί του ΑΕΠ, έναντι 108,3% το προηγούμενο έτος. Το Υπουργείο Οικονομικών και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προβλέπουν σταθεροποίηση και οριακή συρρίκνωση του δημοσίου χρέους το 2013, ενώ η πρόβλεψη του ΟΟΣΑ αναφέρει δημόσιο χρέος 127,7% για το 2013 και 132,1% το 2014.

3.5.3 Ιταλία

Οι σημαντικότεροι τομείς της ιταλικής οικονομίας το 2014 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (20,1 %), η βιομηχανία (18,5 %), καθώς και η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (17,2 %).

Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών είχε βαριές συνέπειες στον κοινωνικό ιστό της Ιταλίας. Από τα στοιχεία της ιταλικής στατιστικής υπηρεσίας ISTAT προκύπτει πως από το 2007 μέχρι το 2012 ο αριθμός των Ιταλών που ζουν σε κατάσταση «απόλυτης ένδειας» διπλασιάστηκε, φτάνοντας από τα 2,4 εκατομμύρια στα 4,8 εκατομμύρια. Εξ αυτών, σχεδόν το 50% ζει στη Νότιο Ιταλία, ενώ ένα εκατομμύριο είναι παιδιά και έφηβοι. Επιπλέον, το 65% των ιταλικών νοικοκυριών έχει περιορίσει τις αγορές του λόγω της οικονομικής κρίσης. Η βιομηχανία, από την άλλη πλευρά, πλήττεται σοβαρά, καθώς πολλές εταιρείες έχουν αναγκαστεί να αναδιοργανώσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, κλείνοντας βιομηχανικές μονάδες και απολύοντας εργαζομένους. Η Ιταλία βιώνει μια πραγματική αποβιομηχανοποίηση έχοντας απολέσει, σύμφωνα με τον δείκτη βιομηχανικής παραγωγής της ΕΕ, 20 ποσοστιαίες μονάδες από το 2007, ενώ η ανταγωνιστικότητα της χώρας όσον αφορά το κόστος εργασίας, αλλά και την παραγωγικότητα έχει επιδεινωθεί σημαντικά. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η σημαντική αύξηση της ανεργίας, η οποία υπολογίζεται στο 12,2%, αγγίζοντας τα επίπεδα του 1977. Οι πολίτες που είναι επίσημα καταγεγραμμένοι ως άνεργοι και οι μη έχοντες εργασία, οι οποίοι έχουν πάψει να αναζητούν δουλειά, ξεπέρασαν για πρώτη φορά, στην Ιταλία τα έξι εκατομμύρια, για το δεύτερο τρίμηνο του 2013, σύμφωνα με την ISTAT. Αναλυτικά, 3.070.000 είναι οι επίσημα καταγεγραμμένοι ως άνεργοι, ενώ 2.999.000 είναι οι πολίτες, που αν και έχουν χάσει την δουλειά τους, δεν αναζητούν, τουλάχιστον επισήμως, νέα απασχόληση, καθώς έχουν απογοητευθεί από την ανυπαρξία προοπτικής. Σχεδόν το 50% των ιταλών ανέργων βρίσκεται στον ιταλικό Νότο, ενώ πάνω από τους μισούς - 1.538.000 – είναι νέοι μέχρι τριάντα τεσσάρων ετών. Συχνά, πάντως, επισημαίνεται από ιταλικής πλευράς, ότι, εν μέρει τουλάχιστον, τα αρνητικά δημοσιονομικά στοιχεία οφείλονται και στη συμμετοχή της χώρας στα διάφορα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα (π.χ. προς Ελλάδα) και μηχανισμούς στήριξης (π.χ. ESM). Αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που έχει πλήξει την Ιταλία, ήταν και το γεγονός ότι η ιταλική οικονομία

απώλεσε την 8η θέση στην κατάταξη των μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου. Το 2000 την ξεπέρασε η Κίνα, το 2010 η Βραζιλία και φέτος η Ρωσία, αφήνοντάς τη στην ένατη θέση, με αρνητικές προοπτικές. Σημειώνεται ότι στην Ιταλία αισθητές είναι οι περιφερειακές ανισότητες και ειδικότερα η οικονομική υστέρηση των Περιφερειών της Νοτίου Ιταλίας έναντι της υπόλοιπης χώρας. Τα στοιχεία της περιόδου 2000-2012 δείχνουν ότι το χάσμα ανάπτυξης μεταξύ Κέντρου-Βορρά και Νότου διατηρείται, χωρίς να μειωθεί η απόσταση μεταξύ των πιο πλούσιων περιοχών και αυτών σε υστέρηση. Το υψηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., για το 2012, κατέχουν το Μπολτζάνο (32.284 ευρώ), η Κοιλιάδα της Αόστης (30.843 ευρώ ανά κάτοικο), η Λομβαρδία (29.434 ευρώ), το Τρεντίνο – Άνω Αδίγη (29.358 ευρώ) και η Εμίλια-Ρομάνια (28.211 ευρώ). Οι περιοχές με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. είναι η Καλαβρία (14.383 ευρώ), η Καμπανία (14.422 ευρώ), η Σικελία (14.521 ευρώ), η Απουλία (15.162 ευρώ) και η Μπαζιλικάτα (15.692 ευρώ). Στο σύνολο της χώρας, για το έτος 2012, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανήλθε σε 22.807 ευρώ, από 23.470 ευρώ το 2011, ήτοι μειούμενο κατά 2,8%. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum για το 2013-2014, η Ιταλία απώλεσε 7 θέσεις, καταλαμβάνοντας στην παγκόσμια κατάταξη την 49η θέση (42η θέση το 2012), η οποία αποτελεί τη χειρότερη θέση των τελευταίων ετών.

Δημόσιο Χρέος

Η Ιταλία είναι χώρα με υψηλό δημόσιο χρέος. Συγκεκριμένα, για το 2013 το ιταλικό δημόσιο χρέος, ως ποσοστό του Α.Ε.Π., αυξήθηκε κατά 5,6 ποσοστιαίες μονάδες, ανερχόμενο στο 132,6%, από 127,0% το 2012. Σε απόλυτες τιμές το δημόσιο χρέος της Ιταλίας για το έτος 2013 ανήλθε στα 2,089 τρισ. ευρώ. Το δημοσιονομικό έλλειμμα ως προς το Α.Ε.Π. παρέμεινε σταθερό στο 3,0%, με το δημόσιο δανεισμό να έχει μειωθεί κατά 47,63 δισ. ευρώ. Σημειώνεται ότι το δημόσιο χρέος της χώρας, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Τράπεζας της Ιταλίας, θα ανερχόταν σε 124,3% του ΑΕΠ, αν δε συμπεριλαμβάνονταν οι συνεισφορές της Ιταλίας στους ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς μηχανισμούς.

Αγορά Εργασίας

Η ανεργία, για το 2013, ανήλθε στο 12,2%, αυξανόμενη κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Επισημαίνεται ότι, όσον αφορά το ύψος της ανεργίας των νέων (15-24 ετών) διαμορφώθηκε, για την ίδια χρονική περίοδο, στο 40%, αυξημένη κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες. Στην Ιταλία απασχολείται το 61,0% του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών, παραμένουν όμως σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων: όσον αφορά τη γυναικεία απασχόληση, αυτή αποτελεί το 50,5%, ενώ η ανδρική ανήλθε στο 71,6%. Για το έτος 2013, η απασχόληση μειώθηκε κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες, και αντιστοιχεί σε 25,553 εκ. εργαζόμενους. Σημειώνουμε ότι το κόστος εργασίας στην Ιταλία, για το 2013, σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT, ανήλθε στα 28,1 ευρώ, κατατάσσοντάς τη ενδέκατη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο βαθμός ευελιξίας της αγοράς εργασίας στην Ιταλία θεωρείται χαμηλός, γεγονός που αποδεικνύεται τόσο από τις συχνές παραινήσεις του ΟΟΣΑ επί του θέματος όσο και από την προσπάθεια μεταρρύθμισης με τον επονομαζόμενο νόμο Fornero, ο οποίος προέβλεπε, μεταξύ άλλων, μείωση του χρόνου υποχρεωτικού διαλείμματος μεταξύ ενός συμβολαίου και του επόμενου, δυνατότητα παράτασης της χρονικής διάρκειας της σύμβασης χωρίς αιτιολόγηση, θέσπιση ορίου των 400 ημερών πραγματικής

εργασίας σε τρία χρόνια για μη εξαρτημένη εργασία. Όσον αφορά στην εκπαίδευση, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2013, η εκπαιδευτική διαστρωμάτωση διαμορφώθηκε ως εξής: το 58,2% είχε ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ μόνο το 16,3% των ατόμων ηλικίας μεταξύ 25-64 ετών είχαν πανεπιστημιακή εκπαίδευση σε σύγκριση με το 28,4% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Για τα άτομα μεταξύ 25-34 ετών, μόνο ένα 22,7% διαθέτει υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, έναντι 36,1% του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Κρατικός Προϋπολογισμός

Στο νόμο σταθερότητας (προϋπολογισμός), του 2013, αντανακλώνται οι δύο προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής της ιταλικής Κυβέρνησης, ήτοι η ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Το κόστος του εγκριθέντος προϋπολογισμού ανέρχεται σε 11,6 δισ. ευρώ για το 2014 και σε 27,3 δισ. ευρώ για την τριετία 2014-2016, στα οποία συμπεριλαμβάνονται φορολογικές ελαφρύνσεις για οικογένειες και επιχειρήσεις, επενδυτικά προγράμματα, κοινωνικές δράσεις και διεθνείς υποχρεώσεις. Τα κυριότερα σημεία του εν λόγω προϋπολογισμού δύνανται να συνοψισθούν ως ακολούθως: Καμία περικοπή στα κονδύλια του Εθνικού Ταμείου Υγείας για την επόμενη τριετία (για πρώτη φορά μετά από μία δεκαετία συνεχών περικοπών), περιορισμένες αυξήσεις για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, ελάφρυνση των φορολογικών πιέσεων στις οικογένειες και τις επιχειρήσεις και καμία αύξηση στην φορολόγηση των εισοδημάτων από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με κυβερνητικές εκτιμήσεις, τα μέτρα του νέου προϋπολογισμού θα επιτρέψουν τη μείωση του ελλείμματος στο 2,5% εντός του 2014. Εντούτοις η επίτευξη του φιλόδοξου αυτού στόχου θα εξαρτηθεί από τη γενικότερη πορεία της ιταλικής οικονομίας και ειδικότερα από το εύρος της ανάπτυξης εντός του επόμενου έτους.

3.5.4 Ισπανία

Οι σημαντικότεροι τομείς της ισπανικής οικονομίας το 2014 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (24,1 %), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (18,6 %), καθώς και η βιομηχανία (17,5 %).

Η Ισπανία, μετά από μακρά περίοδο ισχυρής ανάπτυξης, επηρεάστηκε πολύ αρνητικά από τη διεθνή χρηματοοικονομική κρίση. Οι Ισπανοί καταναλωτές προβαίνουν σε περικοπή των δαπανών τους, ενώ οι τράπεζες μειώνουν τη χορήγηση δανείων. Η ισπανική οικονομία μετά από δεκατέσσερα έτη συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης, σημείωσε το 2ο ήμισυ του περασμένου έτους αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης και έχει εισέλθει πλέον σε φάση οικονομικής ύφεσης, το μέγεθος και η διάρκεια της οποίας είναι αδύνατον να υπολογισθούν με ασφάλεια προς το παρόν.

Ειδικότερα, η οικονομική ανάπτυξη περιορίστηκε σε μόλις 1,2% το 2008, χάρη στις φθίνουσες μεν, ικανοποιητικές δε επιδόσεις του πρώτου εξαμήνου του 2008. Επισημαίνεται, ότι οι αναπτυξιακοί ρυθμοί των τελευταίων έξι ετών ευρίσκονταν σταθερά πάνω από 3%.

Ανατρέποντας την πολιτική της δημοσιονομικής πειθαρχίας και των πλεονασματικών προϋπολογισμών η κυβέρνηση εμφάνισε έλλειμμα 3,8% επί του ΑΕΠ το παρελθόν έτος, ενώ και το δημόσιο χρέος αυξήθηκε για πρώτη φορά μετά από 12 έτη από 36,2% στο 39,5% του ΑΕΠ. Η διόγκωση του ελλείμματος και συνακολούθως του χρέους αποδίδεται στη συνεχή αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης, καθώς η ισπανική κυβέρνηση προσπαθεί με προγράμματα στήριξης της οικονομίας να μετριάσει την πτώση της εσωτερικής ζήτησης, και να αμβλύνει της επιπτώσεις της διογκούμενης ανεργίας, εγκαταλείποντας έτσι την πολιτική των πλεονασματικών προϋπολογισμών για πρώτη φορά μετά από τρία έτη. Είναι χαρακτηριστικό, ότι το ποσοστό αύξησης των δημοσίων δαπανών ξεκίνησε στο 1ο τρίμηνο από 3,7% για να καταλήξει στο τελευταίο τρίμηνο στο 6,3%. Η άνοδος της δημόσιας κατανάλωσης ήταν περίπου 2,5 φορές μεγαλύτερη του αντίστοιχου μέσου όρου των χωρών της Ευρωζώνης.

Η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης είχαν ως φυσικό επακόλουθο την αύξηση της ανεργίας το παρελθόν έτος, η οποία αυξήθηκε στο 11,3%, αντιστρέφοντας την πτωτική πορεία των τελευταίων ετών και παραμένοντας έτσι πολύ πάνω από το μέσο όρο της Ευρωζώνης. Αξιοσημείωτο είναι, ότι το 4ο τρίμηνο του 2008 απωλέσθησαν 490.000 θέσεις εργασίας, αριθμός ρεκόρ στην ιστορία της στατιστικής παρακολούθησης της αγοράς εργασίας.

Έτερο επακόλουθο της σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής ανάπτυξης ήταν η επιβράδυνση των πληθωριστικών πιέσεων. Ειδικότερα, αν και ο πληθωρισμός σημείωσε άνοδο 4,1% σε ετήσια βάση, οι πληθωριστικές πιέσεις περιορίστηκαν σημαντικά τους τελευταίους μήνες του 2008, αγγίζοντας το Δεκέμβριο το 1,5%.

Όσον αφορά στο τρέχον έτος, οι προβλέψεις της ισπανικής κυβέρνησης κάνουν λόγο για συρρίκνωση του Α.Ε.Π. κατά 1,6%. Η εμβάθυνση των επιπτώσεων της κρίσης κατά τη διάρκεια του 2009 είχε ως συνέπεια τον Ιανουάριο 2009 να σημειωθεί νέα μείωση του πληθωρισμού στο 0,8%, που αποτελεί το χαμηλότερο επίπεδο πληθωρισμού από το 1952, ενώ το Μάρτιο σημειώθηκε αρνητικός πληθωρισμός (-0,1%), η δε ανεργία άγγιξε το 17,4% του ενεργού πληθυσμού. Προβλέψεις των περισσότερων Διεθνών Οργανισμών, αλλά και της ισπανικής Κεντρικής Τράπεζας, συγκλίνουν στην πρόβλεψη για αρνητική ανάπτυξη της τάξης 3% του ΑΕΠ για το 2009. Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Ισπανίας, η πτώση της απασχόλησης το πρώτο τρίμηνο του 2009 ήταν μία από τις μεγαλύτερες των τελευταίων 30 χρόνων. Ο αριθμός των ανέργων ξεπέρασε πλέον τα 4 εκατ. Με βάση τον ενεργό πληθυσμό, το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται πλέον στο 17,4%. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρουσιάζεται στον κατασκευαστικό τομέα με 27,3%, ακολουθεί ο αγροτικός τομέας έχει 16,9%, η βιομηχανία με 11,3%, ενώ οι υπηρεσίες παρουσιάζουν το μικρότερο ποσοστό ανεργίας, 9,7%. Οι περισσότεροι οικονομολόγοι συγκλίνουν στην άποψη ότι η ανεργία θα ξεπεράσει το 20% του ενεργού πληθυσμού, ενώ υπάρχουν προβλέψεις και για ποσοστό ανεργίας ύψους 22% το 2010.

3.5.5 Ιρλανδία

Οι σημαντικότεροι τομείς της ιρλανδικής οικονομίας το 2014 ήταν η βιομηχανία (22,4%), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια

(17,5 %), καθώς και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές και οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (15,5 %).

Πληθυσμός	4,470	(1980: 3,400)
ΑΕΠ (PPP)	173,3	(1981: 23,3)
Κατά κεφαλή ΑΕΠ	\$37,300	(1980: 7,008)
Δημόσιο χρέος	967% ΑΕΠ	(1987: 110%)
Δημόσιο έλλειμμα	-32,4%	
Ανεργία	13,6%	
Πληθωρισμός	4,5%	
Κρατικά έσοδα	\$70,66 δις	
Κρατικές δαπάνες	\$136,8 δις	

Η αγροτική οικονομία της Ιρλανδικής Δημοκρατίας τα τελευταία χρόνια μετατράπηκε σε μια οικονομία με κύριους άξονες το εμπόριο, τις επενδύσεις και τη βιομηχανία. Κύριο ρόλο στην ανάπτυξη της παίζουν οι εξαγωγές, αλλά επωφελείται και από την άνοδο των καταναλωτικών εξόδων, των κατασκευών και των επιχειρηματικών επενδύσεων. Στα χαρτιά, η χώρα είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας υπηρεσιών και προϊόντων λογισμικού, ωστόσο στην πραγματικότητα πολλά προϊόντα, κυρίως μουσικής, περνούν μέσα από τη χώρα για να αποφύγουν τους φόρους από αγαθά πνευματικής ιδιοκτησίας. Από την πλευρά της κυβέρνησης τα τελευταία δέκα χρόνια έχουν γίνει προσπάθειες να αντιμετωπιστούν ο πληθωρισμός, η υψηλή φορολογία, η καταξόδευση δημόσιου χρήματος, η απουσία ξένων επενδύσεων και οι χαμηλές εργασιακές δεξιότητες. Τον Ιανουάριο του 1999 η χώρα μπήκε στην Ευρωζώνη, εγκαταλείποντας την ιρλανδική λίρα. Το προσδόκιμο ζωής στο σύνολο του πληθυσμού ήταν σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2015 τα 80,68 χρόνια (78,39 χρόνια οι άνδρες και 83,11 οι γυναίκες). Ωστόσο, το 10% του πληθυσμού της Ιρλανδίας ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας. Σύμφωνα με στοιχεία της UNICEF, η Ιρλανδία έχει το έκτο μεγαλύτερο ποσοστό παιδικής φτώχειας (16,8%) στον ανεπτυγμένο κόσμο. Το 2010 η χώρα ήρθε αντιμέτωπη με την παγκόσμια οικονομική κρίση. Οι υπουργοί Οικονομικών της ΕΕ ενέκριναν στις 21 Νοεμβρίου 2010 τριετές πρόγραμμα, ύψους σχεδόν 90 δις. ευρώ, για οικονομική στήριξη της Ιρλανδίας έπειτα από αίτημα της ίδιας της χώρας για ένταξη στον μηχανισμό στήριξης.

Η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία έχουν κενά στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, με αποτέλεσμα οι περιστασιακοί ή άτυπα εργαζόμενοι ή αυτών που λήγει το επίδομα ανεργίας να καταλήγουν στην ακραία φτώχεια. Ένα βασικό κοινό που χαρακτηρίζει και τις πέντε χώρες είναι η οικογενειακή στήριξη, όπου τώρα δοκιμάζεται συχνά και μερικές περιπτώσεις σκληρά.

Μεταξύ των ετών 1997 και 2007, η Ελλάδα είχε μέσο ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ 4% ετησίως, σχεδόν διπλάσιο από το μέσο όρο της ΕΕ (Menendez, 2012). Το 2006 ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ ήταν 5,5%, όταν στην ΕΕ των 27 ο μέσος όρος ήταν 3,3%. Ωστόσο, τα αποτελέσματα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008 μπορεί

κανείς να τα παρατηρήσει με την μετάπτωση σε αρνητική ανάπτυξη το 2008 (-0,2%). (Βλέπε Πίνακα 2, παρακάτω, και προσάρτημα 6 (το οποίο καθορίζει ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ, 2003-2013 (στ)). Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, οι δυσκολίες ζυμώνονταν στην Ελλάδα για τα επόμενα χρόνια, έτσι ώστε, όταν ήρθε η οικονομική κρίση, η χώρα ήταν σημαντικά περισσότερο εκτεθειμένη από άλλες χώρες (ΟΟΣΑ, χ.χ., σ. 1).

Στην Ελλάδα, ένα από τα κύρια προβλήματα είναι η φοροδιαφυγή. Μεταξύ των ετών 1996 και 2006 το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα εκτιμάται ότι κυμαινόταν μεταξύ του 20% και 25% του ΑΕΠ. Ένα άλλο πρόβλημα ήταν οι υπερβολικές νομοθετικές ρυθμίσεις και η γραφειοκρατία (Menendez, 2012). Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος στην Ελλάδα, ως ποσοστό του ΑΕΠ, ήταν σχετικά πολύ υψηλό σε όλη τη δεκαετία του 2000, και, στο 106,1% το 2006, το δεύτερο υψηλότερο στην ΕΕ των 27, με πρώτη την Ιταλία, σε μια εποχή που ο μέσος όρος στην ΕΕ27 ήταν 61,6% του ΑΕΠ. Από τότε, το ακαθάριστο χρέος στην Ελλάδα (ως ποσοστό του ΑΕΠ) έχει ξεπεράσει ακόμη και τα πολύ υψηλά επίπεδα της Ιταλίας. Στο 170,6% (ή € 355,658 εκατ. ευρώ) είναι το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ27 το 2011. (Βλέπε Πίνακα 1, παρακάτω, και Παράρτημα 1).

Το δημοσιονομικό έλλειμμα στην Ελλάδα ήταν πάνω από το 3% του ΑΕΠ, σχεδόν για κάθε χρόνο και για 10 χρόνια, κατά παράβαση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (Menendez, 2012). Το 2011 διαμορφώθηκε στο -9,4%. Βλέπε Πίνακα 1.

Πίνακας 3.1.: Τιμές Κρατικού χρέους

ΕΛΛΑΔΑ								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Κρατικό έλλειμμα/πλεόνασμα % ΑΕΠ	-7,5	-5,2	-5,7	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4
Γενικό ακαθάριστο Κρατικό χρέος % ΑΕΠ	98,6	100	106,1	107,4	112,9	129,7	148,3	170,6

Όταν ο δανεισμός από τις αγορές για την αναχρηματοδότηση του χρέους της έγινε απαγορευτικά ακριβός, η Ελλάδα ζήτησε βοήθεια από Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και το ΔΝΤ, η οποία βοήθεια διατέθηκε το 2010. Ωστόσο, η «μόλυνση», που προκλήθηκε στα spread, είχε ως αποτέλεσμα την εξάπλωση της κρίσης χρέους από την Ελλάδα, στην Ιρλανδία και την Πορτογαλία, στην συνέχεια στην Ισπανία και κατόπιν την Ιταλία, καθώς οι επενδυτές είτε μετέφεραν τα χρήματά τους αλλού ή ζητούσαν υψηλότερο επιτόκιο από τις χώρες που θεωρούνταν ότι έχουν υψηλό χρέος.

Όταν σημαντικοί στόχοι που είχαν τεθεί δεν επιτυγχάνονταν, το 2011 συμφωνήθηκαν περαιτέρω μέτρα. Μετά από αυτή τη συμφωνία δόθηκε ένα επιπλέον πακέτο βοήθειας (130 δις €) και ακολούθησε μια αναδιάρθρωση του χρέους¹² το 2012, που είχε ως συνέπεια μια μείωση του ΕΛΛΑΔΑ 6 χρέους κατά 1,4 δις € με τη μείωση των επιτοκίων που είχαν συμφωνηθεί το 2010. Ακολούθησε επίσης μια πρόσθετη χρηματοδότηση για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών (Thomsen Fasano, 2012). Οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες και άλλοι επενδυτές του ιδιωτικού τομέα που

κατείχαν ελληνικά ομόλογα περίπου 206 δις € υπέστησαν μια μείωση 53,5% της ονομαστικής αξίας των τίτλων τους (Reuters, 2012). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012a) οι παράγοντες που παρεμπόδισαν την εφαρμογή των μέτρων που είχαν συμφωνηθεί αρχικά ήταν η πολιτική αστάθεια, η κοινωνική αναταραχή, θέματα που σχετίζονται με τη διοικητική ικανότητα, καθώς και μια ύφεση βαθύτερη από την αναμενόμενη. Η πιο πρόσφατη οικονομική αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε βαθιά ύφεση, η οποία τώρα εκτιμάται θα συνεχιστεί έως το 2013 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012b). Οι προβλέψεις για ανάπτυξη έχουν υποβαθμιστεί περαιτέρω και παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 3.2: Αύξηση τιμών- όγκου πραγματικού κρατικού χρέους

Ελλάδα	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΕ (27 χώρες)	3,3	3,2	0,3	-4,3	2,1	1,5	-0,3*	0,4*
Ελλάδα	5,5	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-6,0*	-4,2*

Πηγή: Eurostat, 2012a, tec00115

*Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012b-f: πρόγνωση. Οι αριθμοί περιγράφονται ως προσωρινοί για κάθε έτος.

Πρόγνωση ΔΝΤ: για το 2012: -6.0%, για το 2013: -4.0% (IMF, 2012f, σελ.66)

Στις πέντε χώρες (Ελλάδα, η Ιταλία, η Ιρλανδία, η Ισπανία και η Πορτογαλία) διαπιστώνονται κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Υπάρχουν μερικές ομοιότητες όπως και διαφορές, οι οποίες αφορούν την ανεργία, την απασχόληση, τα εισοδήματα και τη φτώχεια των πλέον ευάλωτων ομάδων. Μεταξύ των χαρακτηριστικών αυτών είναι και τα ακόλουθα.

A) Η Απασχόληση / Ανεργία

Τα ποσοστά επιπέδου της ανεργίας είναι υψηλά. Τα ποσοστά υπερβαίνουν το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τέσσερις από τις πέντε χώρες την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Το ποσοστό της ανεργίας στην Ιταλία είναι υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ αλλά πιο κοντά σε αυτόν σε σχέση με τις πέντε χώρες.

Η Ελλάδα και η Ισπανία έχουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 με τα τελευταία στοιχεία να παρουσιάζουν ποσοστά πάνω από το διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ.

Υπάρχουν αρκετά υψηλά επίπεδα ανεργίας των νέων (15-24 ετών) και στις πέντε χώρες, με τα επίπεδα στην Ελλάδα και την Ισπανία να βρίσκονται πάνω από το 50% σχεδόν 2,5 φορές πάνω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αντίθεση με ένα σκληρό μείωσης του αντίστοιχου μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27, το επίπεδο ανεργίας των νέων στην Ελλάδα και την Ισπανία βρίσκεται στο υψηλό επίπεδο του 22,5%. Οι αυξήσεις του δείκτη αυτού στη διάρκεια του έτους μέχρι τον Ιούλιο του 2012 ήταν έντονες στην Ιταλία (7,5 ποσοστιαίες μονάδες) στην Πορτογαλία (7 ποσοστιαίες μονάδες) και στην Ισπανία (6 ποσοστιαίες μονάδες) αλλά

και στην Ελλάδα που η ποσοστιαία αύξηση, μέχρι τον Ιούνιο του 2012 ήταν υψηλότερη (10,9 ποσοστιαίες μονάδες).

Η μακροχρόνια ανεργία έχει φτάσει στα υψηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας στην Ελλάδα (12,3%), την Ιρλανδία (9,6%), την Πορτογαλία (6,9%) και την Ισπανία (10,3%). Το ποσοστό στην Ιταλία βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο στο (5,3%), είναι όμως πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ (4,5%). Σε όλες τις χώρες ένα υψηλό ποσοστό ανέργων βρίσκονται οι μακροχρόνια άνεργοι. Το υψηλότερο ποσοστό κατέχει η Ιρλανδία που βρίσκεται σχεδόν στο (60%).

Β) Εισοδήματα / Φτώχεια

Κατά τα τελευταία χρόνια αναφέρθηκε και στις πέντε χώρες αύξηση της οικονομική δυσπραγίας στα νοικοκυριά. Αυτή ήταν φανερά πιο έντονη για την Ιταλία, ακολουθούμενη από την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Η αύξηση ήταν έντονη κυρίως για τις οικογένειες χαμηλότερου εισοδήματος. Σε όλες τις χώρες, με εξαίρεση την Ιρλανδία, ο αντίκτυπος έγινε περισσότερο αισθητός μεταξύ του πλουσιότερου τεταρτημόριου των εισοδημάτων (δηλαδή του ανώτερου 25%) κατά το παρελθόν έτος. Στην Ιρλανδία όμως ήταν τα χαμηλότερα στρώματα που σήκωσαν το κύριο βάρος.

Αν και τα διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν τα επίπεδα της φτώχειας αφορούν τα προηγούμενα χρόνια της κρίσης, το ποσοστό της φτώχειας έχει αυξηθεί σε όλες τις χώρες, εκτός από την Ιταλία (ίσως και λίγο την Πορτογαλία). Στην Ισπανία και στην Ελλάδα, όπου τα διαθέσιμα στοιχεία είναι πιο πρόσφατα από ό,τι της Ιταλίας ή της Ιρλανδίας, έχει υπάρξει μια σημαντική αύξηση στο ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται στο όριο της φτώχειας μεταξύ των ετών 2010 και 2011.

Η παιδική φτώχεια είναι ένα πρόβλημα και για τις πέντε χώρες. Τα ποσοστά της παρουσιάζουν αύξηση και στις πέντε χώρες. Ιδιαίτερα αισθητή αύξηση εμφανίζεται στην Ισπανία και την Ιρλανδία από το 2009 και στην Πορτογαλία μεταξύ 2007 και 2008.

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για την Ελλάδα παρουσιάζουν σημαντική αύξηση της φτώχειας των ηλικιωμένων (άνω των 65 ετών) μεταξύ 2010 και 2011.

Μια μελέτη των αναδιανεμητικών επιπτώσεων των μέτρων λιτότητας που εφαρμόστηκαν τα πρώτα χρόνια της κρίσης (το 2011) δείχνει ότι στην Ιρλανδία, στην Ισπανία και στην Πορτογαλία τα μέτρα είχαν μεγαλύτερη επίδραση στα νοικοκυριά με παιδιά από ό,τι σε εκείνα που δεν έχουν και αυτό ήταν ιδιαίτερα αισθητό για νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα στην Πορτογαλία (Callan et al, 2011, σ.17). Η ίδια μελέτη έδειξε ότι με τα μέτρα που ελήφθησαν (μέχρι το 2011) επηρεάστηκαν στην Πορτογαλία περισσότερο τα φτωχότερα νοικοκυριά από ό,τι τα πλουσιότερα.

Αυξήσεις σε ΦΠΑ σε διάφορες χώρες έχουν δυσανάλογες επιπτώσεις σε εκείνους που είναι φτωχότεροι (Callan et al, 2011). Από τη στιγμή που η μελέτη ολοκληρώθηκε ο

ΦΠΑ έχει αυξηθεί (σε χώρες όπως η Ιρλανδία) και νέες αυξήσεις του ΦΠΑ σχεδιάζονται σε άλλες χώρες.

Τα χρέη των νοικοκυριών και η αδυναμία τους να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις, ειδικότερα στα δάνεια, έχουν καταγραφεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, από τη στιγμή που ξεκίνησε η κρίση, το 2008. Αυτό ήταν ιδιαίτερα αισθητό και στις πέντε χώρες, εκτός από την Ιταλία (Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, 2012, σ.32). Ωστόσο, μέσα στο προηγούμενο έτος στην Ιταλία, υπήρξε μια απότομη αύξηση των νοικοκυριών που δήλωσαν οικονομική αδυναμία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012, σ. 30).

Προβλέπεται ότι, καθώς οι κυβερνήσεις περικόπτουν τις δημόσιες δαπάνες και αυξάνουν τους φόρους ακόμα περισσότερο, για να αντιμετωπίσουν τα διαρθρωτικά ελλείμματα, τα εισοδήματα των νοικοκυριών θα πληγούν μέχρι 3 με 10 χρόνια, ανάλογα με το πότε θα επανέλθει η ανάπτυξη (Jenkins et al, 2011, αναφερόμενος στη Social Protection Committee, 2012, σ.15).

Από το 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει λάβει υπόψη της τις απόψεις των Ευρωπαίων για την προσωπική τους κατάσταση, την κατάσταση της χώρας τους, του κράτους πρόνοιας και της κοινωνίας. Η έρευνα λειτουργεί ως συμπλήρωμα στις επίσημες κοινωνικό-οικονομικές στατιστικές. Συνολικά ο δείκτης βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα για μία σειρά τεσσάρων ετών με δείκτη 0,8 (με βάση μια κλίμακα από 10 έως -10). Και οι πέντε χώρες, βρίσκονται στο κατώτερο μισό της ΕΕ27 στην κατάταξη για το 2012 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012, σ.44).

Παράρτημα

Παράρτημα 1.

Ακαθάριστο δημόσιο χρέος, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία.

Γενικό δημόσιο ακαθάριστο χρέος, 2004-2011 % ΑΕΠ

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	62,3	62,8	61,6	59	62,2	74,6	80	82,5
Ελλάδα	98,6	100	106,1	107,4	112,9	129,7	148,3	170,6
Ιρλανδία	29,4	27,2	24,5	24,8	44,5	64,9	92,2	106,4
Ιταλία	103,4	105,7	106,3	103,3	106,1	116,1	119,2	120,7
Πορτογαλία	61,9	67,7	69,4	68,4	71,7	83,2	93,5	108,1
Ισπανία	46,3	43,2	39,7	36,3	40,2	53,9	61,5	69,3

Γενικό δημόσιο ακαθάριστο χρέος, 2004-2011 € εκατομμύρια

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	6613633	6963230	7214104	7319610	7763975	8764582	9826981	10433926
Ελλάδα	183157	195421	224204	239300	263284	299682	329513	355658
Ιρλανδία	44255,1	44443,3	43765,5	47161,2	79607,9	104630,9	144226,9	169231,9
Ιταλία	1445858	1518556	1587781	1605126	1670993	1769226	1851217	1906738
Πορτογαλία	92442	104407,3	111689,8	115786,4	123302	140225,7	161529,9	184699,3
Ισπανία	389142	392497	391055	382307	436984	565082	644692	736468

Πηγή: Eurostat, 2012j, tsdde410

Παράρτημα 2.

Δημόσιο Έλλειμμα/Πλεόνασμα 2004-2011, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία

Δημόσιο έλλειμμα / πλεόνασμα, % ΑΕΠ

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	-2,9	-2,5	-1,5	-0,9	-2,4	-6,9	-6,5	-4,4
Ελλάδα	-7,5	-5,2	-5,7	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4
Ιρλανδία	1,4	1,7	2,9	0,1	-7,4	-13,9	-30,9	-13,4
Ιταλία	-3,5	-4,4	-3,4	-1,6	-2,7	-5,4	-4,5	-3,9
Πορτογαλία	-4,0	-6,5	-4,6	-3,1	-3,6	-10,2	-9,8	-4,4

Ισπανία	-0,1	1,3	2,4	1,9	-4,5	-11,2	-9,7	-9,4
---------	------	-----	-----	-----	------	-------	------	------

Δημόσιο έλλειμμα / πλεόνασμα, 2004-2011, εκατομμύρια Ευρώ

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ελλάδα	13,940	10,068	12,109	14,475	22,880	36,125	23,732	19,686
Ιρλανδία	2,065.8	2,711.2	5,182.7	124,1	13,160	22,484.1	48,297.3	21,255.8
Ιταλία	-49,361	-63,918	-51,188	-25,273	-42,700	-82,752	-69,270	-61,758
Πορτογαλία	5,988.3	- 10,069.8	-7,408.2	-5,332.8	-6,235.6	- 17,103.3	- 16,950.1	-7,525
Ισπανία	-941	11,511	23,349	20,255	-48,897	-117,143	-101,438	-100,402

Πηγή: Eurostat, 2012k gov_dd_edpt1

Παράρτημα 3.

Τιμές φτώχειας, σύμφωνα με Τέσσερις διαφορετικούς Δείκτες-Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία

1. Άνθρωποι στα όρια της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού, %.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	:	25,6	25,2	24,4	23,5	23,1	23,4	
Ελλάδα	30,9	29,4	29,3	28,3	28,1	27,6	27,7	
Ιρλανδία	24,8	25	23,3	23,1	23,7	25,7	29,9	
Ιταλία	26,4	25	25,9	26	25,3	24,7	24,5	
Πορτογαλία	27,5	26,1	25	25	26	24,9	25,3	24,4
Ισπανία	24,4	23,4	23,3	23,1	22,9	23,4	25,5	27

Πηγή: Eurostat, 2012c: t2020_50

2. Άνθρωποι στα όρια της φτώχειας, %.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	:	:	16,4	16,5	16,5	16,4	16,3	16,4	
Ελλάδα	20,7	19,9	19,6	20,5	20,3	20,1	19,7	20,1	21,4
Ιρλανδία	20,5	20,9	19,7	18,5	17,2	15,5	15	16,1	
Ιταλία	:	19,1	18,9	19,6	19,8	18,7	18,4	18,2	
Πορτογαλία	19	20,4	19,4	18,5	18,1	18,5	17,9	17,9	18
Ισπανία	19	19,9	19,7	19,9	19,7	19,6	19,5	20,7	21,8

Πηγή: Eurostat, 2012c: t2020_52

3. Άνθρωποι που στερούνται Σοβαρά Υλικά Αγαθά, %.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	:	:	10,7	9,8	9,1	8,4	8,1	8,1	:
Ελλάδα	16,9	14,1	12,8	11,5	11,5	11,2	11	11,6	15,2
Ιρλανδία	5,6	4,8	5,1	4,8	4,5	5,5	6,1	7,5	:
Ιταλία	:	6,9	6,4	6,3	6,8	7,5	7	6,9	:
Πορτογαλία	:	9,9	9,3	9,1	9,6	9,7	9,1	9	8,3
Ισπανία	:	4,3	3,4	3,4	3	2,5	3,5	4	3,9

Πηγή: Eurostat, 2012c: t2020_53

4. Άνθρωποι που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας, %.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ(27)	:	10,3	10,5	9,6	9	9	10	:
Ελλάδα	12,8	14,6	12,8	14,2	13,6	19,8	22,9	:
Ιρλανδία	7,4	7,5	8	8	7,4	6,5	7,5	11,8
Ιταλία	12	10,3	10,8	10	9,8	8,8	10,2	:
Πορτογαλία	6,9	5,9	6,6	7,2	6,3	6,9	8,6	8,2
Ισπανία	7,2	6,5	6	6,3	6,2	7	9,8	12,2

Πηγή: Eurostat, 2012c: t2020_51

Παράρτημα 4.

Κίνδυνος Κατώτατων ορίων φτώχειας, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία

Κίνδυνος Κατώτατων ορίων φτώχειας (€) (60% του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος), 1 άτομο

	2007	2008	2009	2010	2011
Ελλάδα	6,120	6,480	6,897	7,178	6,591
Ιρλανδία	13,239	13,797	13,467	11,929	:
Ιταλία	9,003	9,383	9,382	9,562	:
Πορτογαλία	4,544	4,886	4,969	5,207	5,046
Ισπανία	7,223	7,770	7,980	7,818	7,509

Πηγή: Eurostat, 2012h, [ilc_li01]

Παράρτημα 5.

Τιμές Αύξησης του ΑΕΠ, 2003-2013, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία

Πραγματικός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ – όγκος - Ποσοστιαία αλλαγή προηγούμενου έτους

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΕ(27)	1,5	2,5	2,1	3,3	3,2	0,3	-4,3	2,1	1,5	-0,3	0,4
Ελλάδα	5,9	4,4	2,3	5,5	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-6,0	-4,2
Ιρλανδία	3,9	4,4	5,9	5,4	5,4	-2,1	-5,5	-0,8	1,4	0,4	1,1
Ιταλία	0	1,7	0,9	2,2	1,7	-1,2	-5,5	1,8	0,4	-2,3	-0,5
Πορτογαλία	-0,9	1,6	0,8	1,4	2,4	0	-2,9	1,4	-1,7	-3,0	-1,0

Ισπανία	3,1	3,3	3,6	4,1	3,5	0,9	-3,7	-0,3	0,4	-1,4	-1,4
---------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	-----	------	------

Πηγή: Eurostat, 2012a, tec00115;

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Κεφάλαιο 4. Περιγραφική στατιστική ανάλυση των στοιχείων των εθνικών λογαριασμών για την καθαρή χορήγηση ή λήψη δανείων, στην περιφέρεια της Ευρωζώνης 1995-2015 , έναντι των χωρών του κέντρου της

4.1 Εφαρμογή στους Ετήσιους Μη Χρηματοπιστωτικούς Λογαριασμούς Θεσμικών Τομέων.

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο ορίζεται ως η καθαρή λήψη / καθαρή χορήγηση δανείων της γενικής κυβέρνησης που δηλώνεται για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος και εκφράζεται σε σχέση με το ΑΕγχΠ. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο σχετικά με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, το δημόσιο χρέος είναι το ακαθάριστο χρέος του τομέα της γενικής κυβέρνησης το οποίο εκκρεμεί στο τέλος του έτους, μετρημένο σε ονομαστική αξία και ενοποιημένο.

Τα κύρια έσοδα της γενικής κυβέρνησης περιλαμβάνουν τους φόρους, τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, τα έσοδα από πωλήσεις και τα έσοδα από περιουσιακά στοιχεία. Ορίζονται στο ΕΣΛ 2010 με αναφορά σε έναν κατάλογο κατηγοριών: εμπορεύσιμη παραγωγή, παραγωγή για ίδια τελική χρήση, πληρωμές για μη εμπορεύσιμη παραγωγή, φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών, λοιπές επιδοτήσεις παραγωγής, έσοδα από περιουσιακά στοιχεία, τρέχοντες φόροι εισοδήματος, περιουσίας κ.λπ., κοινωνικές εισφορές, λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις και μεταβιβάσεις κεφαλαίου.

Οι κύριες δαπάνες περιλαμβάνουν τις αμοιβές των (δημοσίων) υπαλλήλων, τις κοινωνικές παροχές (κοινωνικά επιδόματα και κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος για εμπορεύσιμη παραγωγή που αγοράζει η γενική κυβέρνηση και οι ΜΚΙΕΝ), τους τόκους για το δημόσιο χρέος, τις επιδοτήσεις και τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου. Οι συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης ορίζονται στο ΕΣΛ 2010 με αναφορά σε έναν κατάλογο κατηγοριών: ενδιάμεση κανάλωση, ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου, αμοιβές των απασχολουμένων, λοιποί φόροι επί της παραγωγής, επιδοτήσεις, έσοδα από περιουσιακά στοιχεία, τρέχοντες φόροι εισοδήματος και περιουσίας κ.λπ., κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος και κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος — εμπορεύσιμη παραγωγή που αγοράζεται, λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις, προσαρμογές για τη μεταβολή συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, μεταβιβάσεις κεφαλαίου και συναλλαγές μη παραχθέντων περιουσιακών στοιχείων.

Πίνακας 4.1 Ετήσιοι Μη Χρηματοπιστωτικοί Λογαριασμοί Θεσμικών Τομέων.
Συνολική Οικονομία (S.1) 2006-2014

Κωδικοί:

B.8η: Αποταμίευση, καθαρή

Αποταμίευση είναι το μέρος του τρέχοντος εισοδήματος μιας οικονομική μονάδας, που δεν δαπανάται για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών της. Αποτελεί την διαφύλαξη ενός μέρος του εισοδήματος για το σχηματισμό κεφαλαίου ή για μελλοντική χρήση.

Ο ρυθμός αποταμίευσης μιας οικονομικής μονάδας είναι ο λόγος των αποταμιεύσεων της προς το εισόδημα της. Από μακροοικονομική σκοπιά, τρεις σημαντικές παράμετροι της αποταμίευσης είναι η ιδιωτική αποταμίευση, η δημόσια αποταμίευση και η εθνική αποταμίευση.

Ιδιωτική αποταμίευση

Η αποταμίευση του ιδιωτικού τομέα, που ονομάζεται ιδιωτική αποταμίευση, ισούται με τη διαφορά του ιδιωτικού διαθέσιμου εισοδήματος, μείον την κατανάλωση, διότι η κατανάλωση αντιπροσωπεύει τις δαπάνες του ιδιωτικού τομέα για την ικανοποίηση των τρεχουσών αναγκών του.

Οι επενδύσεις, παρά το γεγονός ότι αποτελούν μέρος της ιδιωτικής δαπάνης, δεν αφαιρούνται από το ιδιωτικό διαθέσιμο εισόδημα, διότι τα κεφαλαιουχικά αγαθά αγοράζονται για την ενίσχυση της μελλοντικής παραγωγικής δυναμικότητας, και όχι για την ικανοποίηση τρεχουσών αναγκών.

Ο ρυθμός ιδιωτικής αποταμίευσης είναι ο λόγος της ιδιωτικής αποταμίευσης προς το ιδιωτικό διαθέσιμο εισόδημα.

Δημόσια αποταμίευση

Η δημόσια αποταμίευση ορίζεται ως η διαφορά του καθαρού δημόσιου εισοδήματος μείον τη δημόσια κατανάλωση.

Τα δημόσια έσοδα ή η συνολική δημόσια δαπάνη αποτελεί το άθροισμα των δημοσίων δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες, συν τις μεταβιβαστικές πληρωμές συν τους τόκους που καταβάλλονται για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους. Συνεπώς, το δημοσιονομικό πλεόνασμα ισούται με τη δημόσια αποταμίευση.

Όταν τα δημόσια έσοδα είναι μεγαλύτερα από τη συνολική δημόσια δαπάνη, η διαφορά που προκύπτει είναι γνωστή ως δημοσιονομικό πλεόνασμα. Συνεπώς, όταν ο κρατικός προϋπολογισμός είναι πλεονασματικός και η συνολική δαπάνη είναι μικρότερη από τα έσοδα, η δημόσια αποταμίευση είναι θετική.

Εθνική αποταμίευση

Η εθνική αποταμίευση ή η αποταμίευση του συνόλου της οικονομίας, ισούται με το άθροισμα της ιδιωτικής αποταμίευσης συν τη δημόσια αποταμίευση.

Με άλλα λόγια η εθνική αποταμίευση είναι ίση με τη διαφορά του συνολικού εισοδήματος της οικονομίας μείον τις δαπάνες για την ικανοποίηση των τρεχουσών αναγκών (κατανάλωση και δημόσιες δαπάνες).

Χρήσεις ιδιωτικής αποταμίευσης

Η ιδιωτική αποταμίευση χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση νέων κεφαλαιακών επενδύσεων, αποτελεί πηγή χρηματοδότησης από το κράτος των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και χρησιμοποιείται για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων από άλλες χώρες ή για την εκχώρηση δανείων σε αυτές.

Με άλλα λόγια η ιδιωτική αποταμίευση χρησιμοποιείται με τρεις τρόπους.

1) Επένδυση

Οι επιχειρήσεις δανείζονται από τους ιδιώτες αποταμιευτές για να χρηματοδοτήσουν την κατασκευή και την απόκτηση νέου κεφαλαίου και τη συσσώρευση αποθεμάτων.

2) Δημοσιονομικό έλλειμμα

Όταν η κυβέρνηση δημιουργεί δημοσιονομικά ελλείμματα, πρέπει να δανειστεί από ιδιώτες αποταμιευτές για να καλύψει τη διαφορά ανάμεσα στα έσοδα και τα έξοδα της.

3) Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

Όταν το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι θετικό, οι αμοιβές των ξένων από την Ελλάδα δεν επαρκούν για την κάλυψη των αντίστοιχων πληρωμών τους προς την Ελλάδα.

Για να ισοσκελίσουν τη διαφορά, θα πρέπει είτε να δανειστούν από τους Έλληνες ιδιώτες αποταμιευτές, είτε να τους πωλήσουν ορισμένα από τα περιουσιακά στοιχεία που τους ανήκουν, όπως γη, εργοστάσια, μετοχές και ομόλογα.

Έτσι, η χρηματοδότηση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αποτελεί μια από τις χρήσεις της ιδιωτικής αποταμίευσης.

Αντίθετα, όταν το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι αρνητικό οι αμοιβές της χώρας από το εξωτερικό δεν επαρκούν για την κάλυψη των αντίστοιχων πληρωμών που καταβάλλουν στην αλλοδαπή.

Για την ισοσκέλιση της διαφοράς ανάμεσα στα έσοδα και τις δαπάνες, η Ελλάδα, είτε πρέπει να δανειστεί από το εξωτερικό, είτε να πουλήσει κάποια περιουσιακά της στοιχεία. Σ' αυτήν την περίπτωση οι ξένοι χρησιμοποιούν τις αποταμιεύσεις τους για να δανείσουν την Ελλάδα ή να αποκτήσουν ελληνικά περιουσιακά στοιχεία.

Χρήσεις εθνικής αποταμίευσης

Η εθνική αποταμίευση έχει δύο χρήσεις:

1. Αυξάνει το απόθεμα του εγχώριου φυσικού κεφαλαίου μέσω των επενδύσεων
2. Αυξάνει το απόθεμα των καθαρών ξένων περιουσιακών στοιχείων, μέσω της δανειοδότησης των αλλοδαπών ή της απόκτησης περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό, σε ποσότητα ίση με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Αλλά κάθε ευρώ που αυξάνει τα εγχώρια φυσικά περιουσιακά στοιχεία ή τα καθαρά ξένα περιουσιακά στοιχεία, αυξάνει και τον εθνικό πλούτο.

Επομένως, η αύξηση της εθνικής αποταμίευσης αυξάνει τον εθνικό πλούτο ένα προς ένα, και όσο πιο γρήγορη είναι η ροή της εθνικής αποταμίευσης, τόσο γρηγορότερα αυξάνεται το απόθεμα του εθνικού πλούτου.

D.9: Μεταβιβάσεις κεφαλαίου εισπρατόμενες/ πληρωνόμενες

Οι μεταβιβάσεις κεφαλαίου περιλαμβάνουν κυρίως ένα μέρος των μεταβιβάσεων (εισπράξεων) από τον κοινοτικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Γενική Κυβέρνηση (απολήψεις από τα διαρθρωτικά ταμεία- πλην του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου- και από το Ταμείο Συνοχής βάση των ΚΠΣ). Η διάκριση των μεταβιβάσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποιείται με βάση την πληροφόρηση που παρέχεται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

4.2 Δημόσιες δαπάνες

Είναι οι δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποιούν η τοπική αυτοδιοίκηση και η κεντρική κυβέρνηση.

Οι δημόσιες δαπάνες διακρίνονται σε δαπάνες για:

- Αγαθά και υπηρεσίες όπου περιλαμβάνουν τη δημόσια κατανάλωση και τις δημόσιες επενδύσεις.
- Μεταβιβαστικές πληρωμές, όπου αποτελούνται από μεταβιβάσεις εισοδήματος (συντάξεις, κοινωνικές παροχές) και κεφαλαίου (πχ δάνεια)

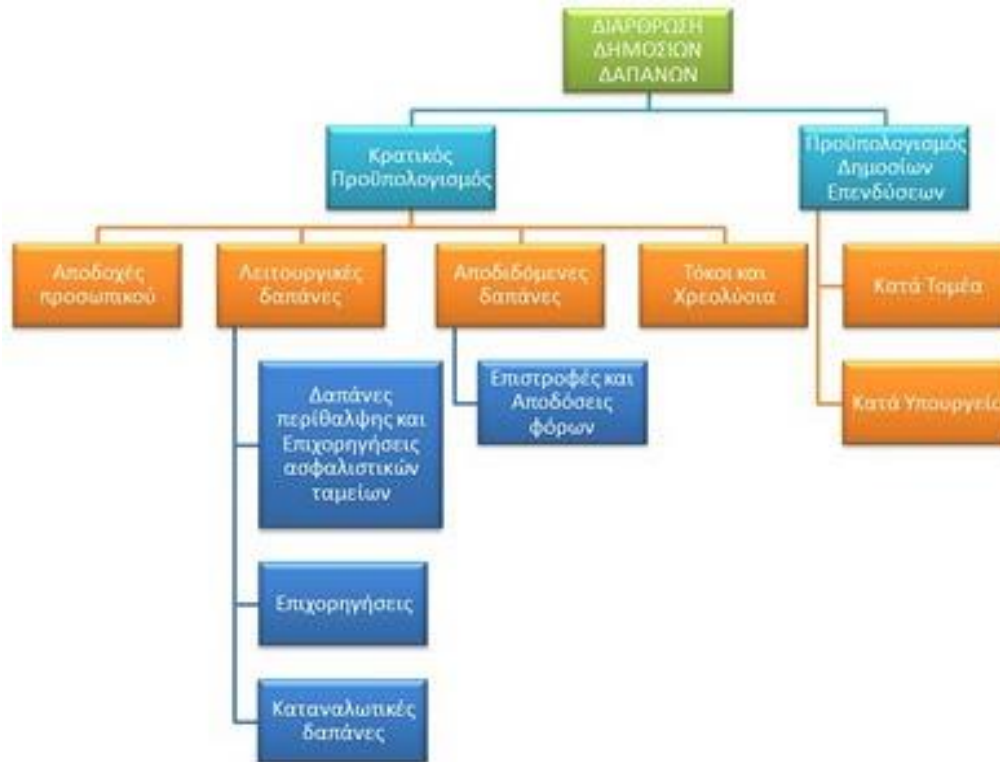
Οι μεταβιβαστικές πληρωμές για συντάξεις δεν αποτελούν ευέλικτο μέσο δημοσιονομικής πολιτικής, ενώ τα επιδόματα ανεργίας αυξομειώνονται σύμφωνα με τον κύκλο ύφεση- ανάκαμψη της οικονομίας.

Αντίθετα, η χορήγηση δανείων για κατοικίες ενισχύει την οικονομική δραστηριότητα, όπως επίσης και οι εισοδηματικές μεταβιβάσεις προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις (κίνητρα χρηματοοικονομικά και φορολογικά) ενισχύουν σε περιόδους ύφεσης την επενδυτική δραστηριότητα και την απασχόληση.

Οι δημόσιες δαπάνες εμφανίζονται στον προϋπολογισμό κατά υπουργείο, αλλά συνολικά διακρίνονται σε δαπάνες:

- Προσωπικού
- Λειτουργικές
- Αποδιδόμενες
- Τόκων
- Χρεολυσίων
- Επενδύσεων

Σχήμα 4.1. Διάγραμμα ροής δημοσίων δαπανών.

D.91: Φόρος Κεφαλαίου

Στους φόρους κεφαλαίου περιλαμβάνονται ο φόρος κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών, φόρος μεταβιβάσεις ακινήτων, φόρος μεγάλης ακίνητης περιουσίας, τέλη χαρτοσήμων και άλλοι διάφοροι φόροι.

D.9N: Επιχορηγήσεις επενδύσεων και λοιπές μεταβιβάσεις κεφαλαίου

Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων είναι μεταβιβάσεις κεφαλαίου σε χρήμα ή σε είδος από το Δημόσιο ή από την αλλοδαπή προς άλλες θεσμικές μονάδες, μόνιμους ή μη μόνιμους κατοίκους, με σκοπό τη χρηματοδότηση μέρους ή του συνόλου του κόστους της απόκτησης παγίων στοιχείων ενεργητικού εκ μέρους τους. (βλέπε ΕΣΛ 95, 4.152)

Οι λοιπές μεταβιβάσεις κεφαλαίου καλύπτουν μεταβιβάσεις, εκτός από επιχορηγήσεις επενδύσεων και φόρους κεφαλαίου, οι οποίες δεν αναδιανέμουν το εισόδημα αλλά αναδιανέμουν τις αποταμιεύσεις ή την περιουσία ανάμεσα στους διάφορους τομείς ή υποτομείς της οικονομίας ή της αλλοδαπής (βλέπε ΕΣΛ 95, 4.164).

Οι λοιπές μεταβιβάσεις κεφαλαίου διαφέρουν από τις επιχορηγήσεις επενδύσεων. Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων περιορίζονται στις πληρωμές που συνδέονται με την απόκτηση ενός πάγιου στοιχείου ενεργητικού, ενώ οι λοιπές μεταβιβάσεις κεφαλαίου μπορούν να συνδέονται με οποιαδήποτε άλλη μορφή μεταβίβασης αποταμίευσης ή περιουσίας μεταξύ μονάδων.

4.3 Επένδυση (Investment)

Επένδυση είναι κάθε υλικό, διαρκές, παραγωγικό αγαθό που δεν καταναλώνεται με τη χρησιμοποίησή του, αλλά συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικής υποδομής μιας χώρας/επιχείρησης.

Συμβάλλει δηλαδή στη δημιουργία νέου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού (νέα κτίρια, νέες εγκαταστάσεις, νέος μηχανολογικός εξοπλισμός, επεκτάσεις του προϋπάρχοντος κεφαλαιουχικού εξοπλισμού).

Διάκριση επενδύσεων

Οι επενδύσεις σε μια οικονομία διακρίνονται σε ιδιωτικές και δημόσιες ανάλογα με το φορέα (ιδιωτικό ή δημόσιο) και το σκοπό (κέρδος ή κοινωνική ωφέλεια).

Ιδιωτικές επενδύσεις

Οι ιδιωτικές επενδύσεις χρηματοδοτούνται συνήθως με αυτοχρηματοδότηση, αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή δανεισμό και περιλαμβάνουν δαπάνες για κατοικίες, πάγιες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων και αύξηση των αποθεμάτων των επιχειρήσεων.

Οι ιδιωτικές επενδύσεις παγίων κεφαλαιουχικών αγαθών είναι εκείνες οι οποίες έχουν μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη και τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας.

4.3.1 Δημόσιες επενδύσεις

Οι δημόσιες επενδύσεις (δρόμοι, σχολεία, νοσοκομεία, έργα υποδομής κλπ) χρηματοδοτούνται με εσωτερικό ή εξωτερικό δανεισμό, φορολογίες και αυτοχρηματοδότηση (από τις κατασκευαστικές εταιρείες οι οποίες εισπράττουν τέλη από τους χρήστες των έργων υποδομής, π.χ. αεροδρόμια, μετρό, εθνικούς δρόμους, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που καθορίζεται από τη σύμβαση με το δημόσιο).

Συνήθως διακρίνονται σ' εκείνες της κεντρικής διοίκησης (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) και των ΔΕΚΟ.

Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, στις δημόσιες επενδύσεις, περιλαμβάνονται μόνον εκείνες της κεντρικής διοίκησης, ενώ οι επενδύσεις των ΔΕΚΟ θεωρούνται ιδιωτικές

επενδύσεις. Αυτό συμβαίνει γιατί οι επενδύσεις των ΔΕΚΟ υποτίθεται ότι αποφασίζονται με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια όπως οι ιδιωτικές επενδύσεις, ενώ εκείνες της κεντρικής διοίκησης (κρατικός προϋπολογισμός) με κοινωνικά και πολιτικά κριτήρια.

Οι επενδύσεις, επίσης, διακρίνονται σε **καθαρές** και **ακαθάριστες** επενδύσεις. Οι τελευταίες περιλαμβάνουν και τις αποσβέσεις, ενώ οι καθαρές επενδύσεις την καθαρή προσθήκη στο κεφάλαιο και τα αποθέματα προϊόντων στην οικονομία.

P.5: Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου

Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου στους εθνικούς λογαριασμούς μετράται με τη συνολική αξία των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, μεταβολές αποθεμάτων και αγορές μείον πωλήσεις τιμαλφών για μια μονάδα ή τομέα.

P.51G: Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου

Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, χάριν συντομίας ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, αποτελείται από επενδύσεις παραγωγών μόνιμων κατοίκων, αφαίρεση διαθέσεις, σε πάγια περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου. Περιλαμβάνει επίσης ορισμένες προσθήκες στην αξία μη παραχθέντων περιουσιακών στοιχείων που επιτυγχάνονται από τους παραγωγούς ή θεσμικές μονάδες. Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι υλικά ή άυλα περιουσιακά στοιχεία που παράγονται ως προϊόν από παραγωγικές διαδικασίες που χρησιμοποιούνται επανειλημμένα ή συνεχώς, για περισσότερο από ένα έτος.

P.52: Μεταβολή Αποθεμάτων

Αποθέματα είναι ποσότητες προϊόντων, οι οποίες φυλάσσονται σε αποθήκες για μελλοντική χρήση. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να είναι πρώτες ύλες, ημικατεργασμένα ή έτοιμα προϊόντα, κεφάλαια, μηχανές κτλ. Τα αποθέματα, εάν διατηρούνται με ασφάλεια, συμβάλλουν σημαντικά στη σωστή λειτουργία των επιχειρήσεων. Επομένως, αποτελούν για τις διοικήσεις των επιχειρήσεων ένα τομέα με πολλές παραμέτρους, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον πιο συμφέροντα για την επιχείρηση τρόπο.

Εάν η ποσότητα των αποθεμάτων που διατηρεί κάποια επιχείρηση είναι αρκετά μεγάλη, τότε αντιμετωπίζεται σε μεγάλο βαθμό μια αύξηση της ζήτησης που τυχόν θα παρουσιασθεί στην αγορά, αλλά για την απόκτηση και την διατήρηση αυτών των αποθεμάτων, δεσμεύονται μεγάλα ποσά κεφαλαίων. Εάν, αντίθετα, η ποσότητα των αποθεμάτων είναι μικρή, τότε το επενδεδυμένο σε αυτά κεφάλαιο μειώνεται, αλλά η επιχείρηση αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της πιθανής έλλειψης αποθεμάτων που συνεπάγεται απώλεια κερδών και αξιοπιστίας.

Επομένως, για μια επιχείρηση τίθεται το πρόβλημα του ελέγχου και της διαχείρισης των αποθεμάτων με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζονται για την επιχείρηση τα μεγαλύτερα δυνατά κέρδη. Ο βασικός σκοπός ενός συστήματος διαχείρισης

αποθεμάτων είναι να καθορίζει πότε θα πρέπει να παραγγελθούν τα αγαθά, πόσο μεγάλη θα πρέπει να είναι η παραγγελιά σε ποια χρονική περίοδο θα γίνει . Ορισμένες επιχειρήσεις προτιμούν να διατηρούν μακροχρόνιες σχέσεις με τους προμηθευτές τους για την ικανοποίηση των αναγκών τους για σχεδόν έναν ολόκληρο χρόνο. Στην περίπτωση αυτή ένα σύστημα διαχείρισης αποθεμάτων θα καθορίζει πότε και τι ποσότητα θα διανέμεται. Ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης αποθεμάτων, εξοικονομεί πόρους για την επιχείρηση ελαχιστοποιώντας το κόστος.

Σε ένα σύστημα αποθεμάτων, ο έλεγχος μπορεί να γίνει με δύο τρόπους:

α) Συνεχής έλεγχος των αποθεμάτων, οπότε μιλάμε για σύστημα αποθεμάτων συνεχούς επιθεώρησης.

β) Έλεγχος αποθεμάτων σε ίσα χρονικά διαστήματα, οπότε μιλάμε για σύστημα αποθεμάτων περιοδικής επιθεώρησης.

Πολλοί είναι οι παράγοντες εκείνοι που συνηγορούν στη διατήρηση αποθεμάτων σε μια επιχείρηση. Από αυτούς αναφέρουμε παρακάτω τους σπουδαιότερους:

α) **Αβεβαιότητα.** Η ζήτηση ενός προϊόντος δεν μπορεί να προβλεφθεί πάντοτε με ακρίβεια, διότι υπάρχουν πολλοί λόγοι, όπως βλάβες των συστημάτων παραγωγής, καθυστερήσεις στην αποστολή πρώτων υλών, απεργίες, ανώμαλες καιρικές συνθήκες κτλ., που δημιουργούν απρόβλεπτες καταστάσεις.

β) **Κέρδος.** Η διατήρηση αποθεμάτων επιτρέπει στην επιχείρηση να έχει ένα κέρδος, από τυχόν αυξήσεις των τιμών των προϊόντων που διατηρεί ή των πρώτων υλών για τα προϊόντων που παράγει. Ακόμα, η επιχείρηση κερδίζει σημαντικά ποσά, λόγω των εκπτώσεων που παρέχει η αγορά μεγάλων ποσοτήτων από ένα προϊόν.

γ) **Χρόνος παράδοσης των προϊόντων.** Επειδή η παραγωγή ενός προϊόντος απαιτεί μια ορισμένη χρονική περίοδο, είναι δυνατό η επιχείρηση, κατά το χρονικό αυτό διάστημα της παραγωγής, να απωλέσει έναν αριθμό πελατών, οι οποίοι δεν θα είχαν την δυνατότητα να περιμένουν για την παραλαβή του προϊόντος που παράγεται. Η διατήρηση αποθεμάτων του προϊόντος αυτού αποτρέπει ένα τέτοιο κίνδυνο για την επιχείρηση.

δ) **Ανταγωνισμός.** Ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων που παράγουν τα ίδια προϊόντα, επιβάλλει, πολλές φορές, την παράδοση προϊόντων στους πελάτες σε χρόνο μικρότερο από αυτόν που χρειάζεται για την παραγωγή τους. Επομένως, μια τέτοια προσπάθεια προσθέτει στην επιχείρηση επιπλέον κόστος και προβλήματα που έχουν σχέση με την επισπεύσει της παραγωγικής διαδικασίας. Θα ήταν πιο οικονομικό η επιχείρηση α αποθηκεύει έτοιμα ή ημικατεργασμένα προϊόντα, έτσι ώστε η παραγωγή να μην ξεκινά από το μηδέν κάθε φορά που δέχεται μία παραγγελία.

ε) **Αποφυγή υπέρογκων ποσών για εξοπλισμό.** Όταν παράγεται ένα προϊόν σε καθημερινή βάση και για την παραγωγή του χρειάζεται ειδική προετοιμασία των μέσων παραγωγής και απαιτείται ειδικό κόστος εξοπλισμού καθώς και αρκετός χρόνος, τότε, εάν δεν υπάρχει απόθεμα, η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να πληρώνει καθημερινά υπέρογκα ποσά για προετοιμασία και εξοπλισμό. Εάν ένα προϊόν παράγεται ανά δύο μέρες και σε διπλή ποσότητα κρατώντας το προϊόν της

μίας ως απόθεμα, τότε το κόστος προετοιμασίας και εξοπλισμού μειώνεται κατά το ήμισυ.

β) Κόστος διατήρησης αποθεμάτων.

Είναι το κόστος που καταβάλλεται για την διατήρηση μιας ποσότητας ενός προϊόντος ως απόθεμα στην πορεία του χρόνου. Το κόστος διατήρησης μεταβάλλεται ανάλογα με την ποσότητα του αποθέματος και τη χρονική διάρκεια αποθεματοποίησης, αποτελείται δε από τις παρακάτω συνιστώσες:

i) Κόστος επενδεδυμένου κεφαλαίου. Είναι ανάλογο προς το επίπεδο του αποθέματος και προς το χρόνο που παραμένει το προϊόν ως απόθεμα και υπολογίζεται συνήθως με το επιτόκιο που ισχύει στην αγορά.

ii) Κόστος αποθήκευσης. Περιλαμβάνει την δαπάνη του ενοικίου, τα έξοδα για την λειτουργία και την συντήρηση των κτιρίων αποθήκευσης, καθώς και τα έξοδα για την φύλαξη των προϊόντων.

iii) Κόστος διαχείρισης και λογιστικών εργασιών.

iv) Κόστος ασφάλισης των αποθεμάτων.

v) Κόστος απόσβεσης. Οφείλεται στην παλαιώση ή στην αλλοίωση των προϊόντων. Το κόστος αυτό είναι ιδιαίτερα αισθητό στα εποχιακά προϊόντα, στα εμπορεύματα που έχουν σχέση με την μόδα και τα τρόφιμα.

vi) Κόστος εσωτερικής κίνησης. Περιλαμβάνει τις δαπάνες των εργασιών για τη μετακίνηση των αποθεμάτων στο χώρο αποθήκευσης, τα χρήματα που καταβάλλονται σε φορτηγά, γεραμούς, πλατφόρμες κτλ.

Το κόστος διατήρησης μιας μονάδας αποθέματος στη μονάδα του χρόνου συμβολίζεται με k_2 .

P.53: Αποκτήσεις μείον διαθέσιμες τιμαλφών

Τιμαλφή είναι διάφορα περιουσιακά στοιχεία πχ κοσμήματα και ότι άλλο αγαθό αξίας έχει κάποιος πολίτης στην κατοχή του και γίνεται η αφαίρεση αποκτήσεις μείον διάθεσης αυτών για όλους τους πολίτες του κράτους.

P.51C: Ανάλωση παγίου κεφαλαίου

Η ενδιάμεση ανάλωση αποτελείται από την αξία όλων των αγαθών και υπηρεσιών που αναλώνονται ως εισροές για μια παραγωγική διαδικασία, εξαιρουμένων των παγίων περιουσιακών στοιχείων, η ανάλωση των οποίων καταγράφεται ως ανάλωση παγίου κεφαλαίου.

Αν η διάρκεια ζωής των μέσων παραγωγής υπερβαίνει το ένα έτος, η ανάλωση παγίου κεφαλαίου αντιπροσωπεύει το ποσό παγίου κεφαλαίου που χρησιμοποιήθηκε στη διαδικασία παραγωγής κατά τη διάρκεια της λογιστικής περιόδου, ως αποτέλεσμα της φυσικής φθοράς και της προβλέψιμης οικονομικής απαξίωσης

Η ανάλωση παγίου κεφαλαίου με τη μορφή δαπανών που σχετίζονται με τη μεταβίβαση της κυριότητας των παραχθέντων υλικών και άυλων περιουσιακών στοιχείων μπορεί να υπολογισθεί με βάση μια μέση οικονομική ζωή, η οποία καλύπτει, συμβατικά, ένα έτος.

Η ανάλωση παγίου κεφαλαίου υπολογίζεται σύμφωνα με τη μέθοδο γραμμικής απόσβεσης, κατά την οποία γίνεται απόσβεση της αξίας ενός παγίου περιουσιακού στοιχείου με σταθερό ρυθμό για όλη τη διάρκεια της ζωής του αγαθού.

Όλα τα πάγια στοιχεία ενεργητικού (ήτοι προϊόντα) υπόκεινται σε ανάλωση παγίου κεφαλαίου.

Η μέθοδος του κόστους για το χρήστη, όπου γίνονται ξεχωριστές εκτιμήσεις για την ενδιάμεση ανάλωση, την ανάλωση παγίου κεφαλαίου, τους λοιπούς φόρους μείον τις επιδοτήσεις για την παραγωγή και το καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα.

Η ανάλωση παγίου κεφαλαίου στα ζώα αντιστοιχεί στην αναμενόμενη μείωση της παραγωγικής ικανότητας των ζώων που χρησιμοποιούνται για παραγωγή (γάλακτος, μαλλιού κ.λπ.), η οποία εκφράζεται στην τρέχουσα αξία του μελλοντικού εισοδήματος που μπορεί να ληφθεί από τα εν λόγω ζώα.

Η ανάλωση παγίου κεφαλαίου εκφράζει την αξία της απόσβεσης των αγαθών παγίου κεφαλαίου ως συνέπεια της συνήθους φθοράς τους από τη χρήση τους στη διαδικασία παραγωγής.

NP: Αγορές μείον πωλήσεις μη χρηματοπιστωτικών μη παραχθέντων περιουσιακών στοιχείων.

B.9: Καθαρή χορήγηση(+)/καθαρή λήψη(-) δανείων.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ 2

Οι ετήσιοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί θεσμικών τομέων παρέχουν μια συνολική περιγραφή της Ελληνικής οικονομίας, βασισμένη στην ανάλυση της οικονομικής συμπεριφοράς των θεσμικών τομέων που τη συνθέτουν (νοικοκυριά και μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά, μη χρηματοοικονομικές εταιρείες, χρηματοοικονομικές εταιρείες, γενική κυβέρνηση) καθώς και των σχέσεων της εθνικής οικονομίας με τον υπόλοιπο κόσμο (αλλοδαπή).

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με το νέο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ESA 2010- Κανονισμός (ΕΕ) 549/2013), με το οποίο οι εθνικοί λογαριασμοί προσαρμόζονται στο νέο οικονομικό περιβάλλον, στις εξελίξεις στη μεθοδολογική έρευνα και στις ανάγκες των χρηστών.

Στις 31 Οκτωβρίου 2014 η ΕΛΣΤΑΤ προχώρησε για πρώτη φορά στη δημοσίευση των ετήσιων μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών θεσμικών τομέων σύμφωνα με όσα

ορίζονται στον Κανονισμό ESA 2010. Τον Δεκέμβριο 2014 ολοκληρώθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ σημαντική εργασία που αφορούσε στην κατάρτιση ισολογισμών ανά είδος αγαθού παγίου κεφαλαίου και ανά θεσμικό τομέα. Η εργασία αυτή οδήγησε σε αναθεώρηση κυρίως της διάσπασης των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου και της ανάλωσης παγίου κεφαλαίου μεταξύ του τομέα των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και του τομέα των Νοικοκυριών και Μη Κερδοσκοπικών Ιδρυμάτων που εξυπηρετούν Νοικοκυριά (ΜΚΙΕΝ). Το παρόν Δελτίο Τύπου είναι το αποτέλεσμα των ανωτέρω εργασιών με εφαρμογή τους στην

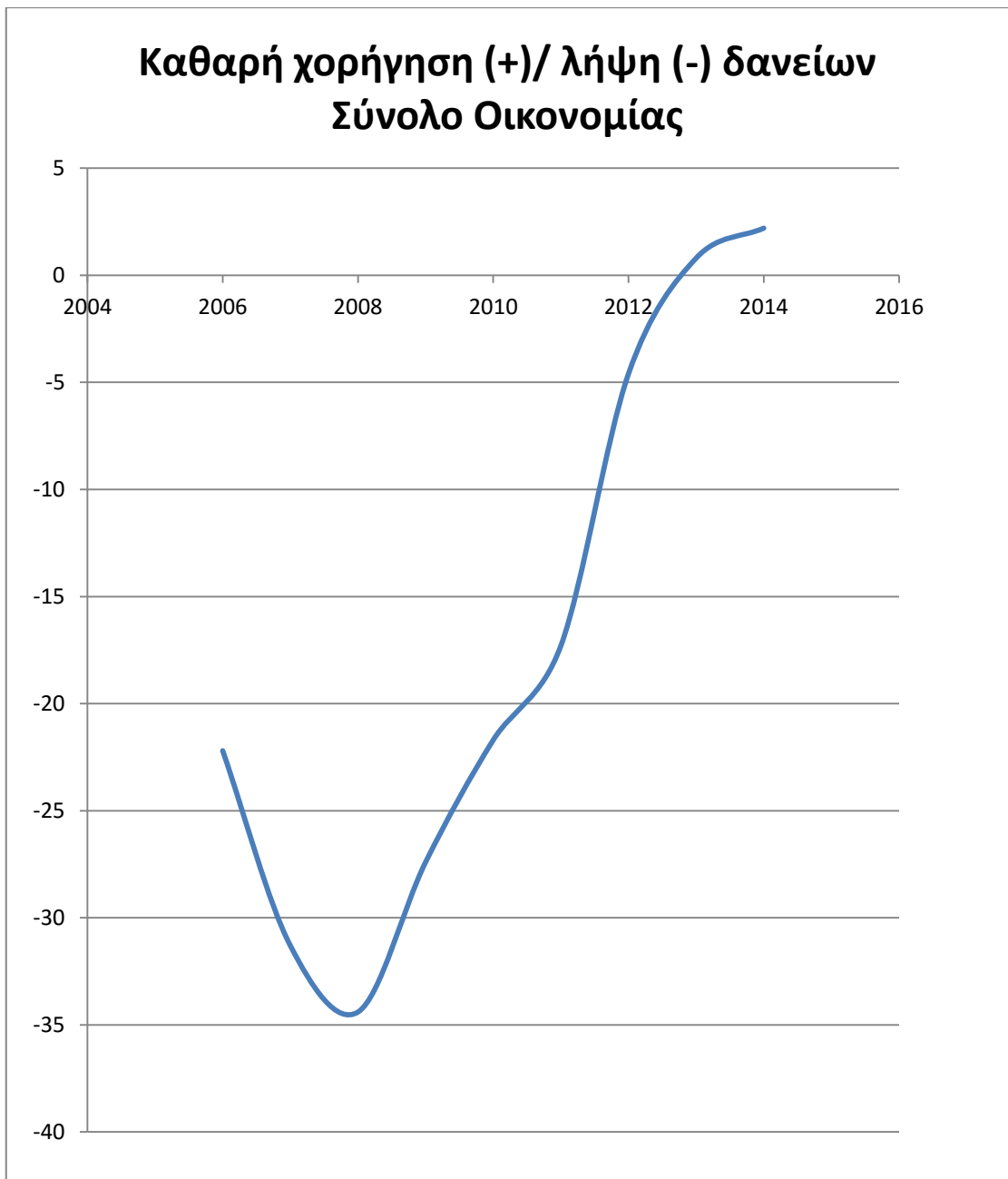
κατάρτιση των ετήσιων μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών για τους θεσμικούς

Στο Σχήμα 4.2 παρουσιάζεται η εξέλιξη της καθαρής χορήγησης/λήψης δανείων του συνόλου της οικονομίας από την αλλοδαπή κατά τα έτη 2006-2014. Ειδικότερα, το 2014 καταγράφηκε έλλειμμα στο εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών κατά 4,5 δις ευρώ έναντι του ελλείμματος 5,1 δις ευρώ που είχε καταγραφεί το 2013. Λόγω της μείωσης του ύψους των καθαρών εισοδημάτων και καθαρών (τρεχουσών και κεφαλαιακών) μεταβιβάσεων που λαμβάνονται από την αλλοδαπή, η συνολική οικονομία (S.1) παρουσίασε το 2014 καθαρή λήψη δανείων 2,2 δις ευρώ σε σχέση με την αλλοδαπή (S.2) σε σύγκριση με το 2013 που η καθαρή χορήγηση δανείων ανερχόταν σε 0,8 δις ευρώ (Πίνακας 4.2).

Πίνακας 4.2 (σε δις ευρώ)

Συνολική οικονομία (S.1)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	69,0	81,5	87,0	68,3	69,5	66,9	63,4	60,2	62,6
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	46,1	52,4	56,5	45,1	50,0	52,9	54,8	55,2	58,0
Εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών	-22,9	-29,0	-30,5	-23,2	-19,5	-14,0	-8,5	-5,1	-4,5
Εξωτερικό ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων, τρεχουσών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων	0,7	-2,2	-3,9	-4,1	-2,2	-3,2	3,9	5,8	2,4
Καθαρή χορήγηση(+) /καθαρή λήψη(-) δανείων	-22,2	-31,3	-34,4	-27,4	-21,7	-17,3	-4,6	0,8	-2,2
Αλλοδαπή (S.2)									
Καθαρή χορήγηση (+)/ λήψη (-) δανείων	22,2	31,3	34,4	27,4	21,7	17,3	4,6	-0,8	2,2

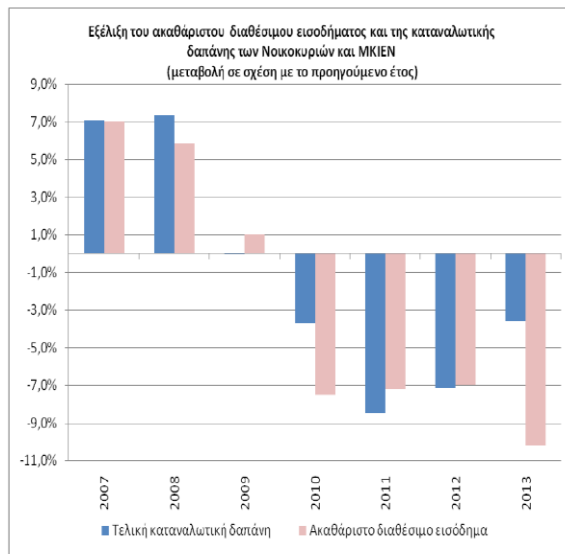
Σχήμα 4.2: Καθαρή χορήγηση(+) / λήψη (-) δανείων Συνόλου Οικονομίας

Στο Σχήμα 4.3 παρουσιάζεται η εξέλιξη του ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος και της καταναλωτικής δαπάνης των Νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ (S.1M) για την περίοδο 2006-2014. Ειδικότερα, το 2014 το διαθέσιμο εισόδημα του τομέα S.1M μειώθηκε κατά 3,9% σε σύγκριση με το 2013, από 122,7 δις ευρώ σε 118,0 δις ευρώ. Η μείωση οφείλεται στη μείωση κατά 2,0% των αποδοχών των εργαζομένων και στη μείωση κατά 2,6% των κοινωνικών παροχών που εισπράττουν τα νοικοκυριά. Η τελική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών που

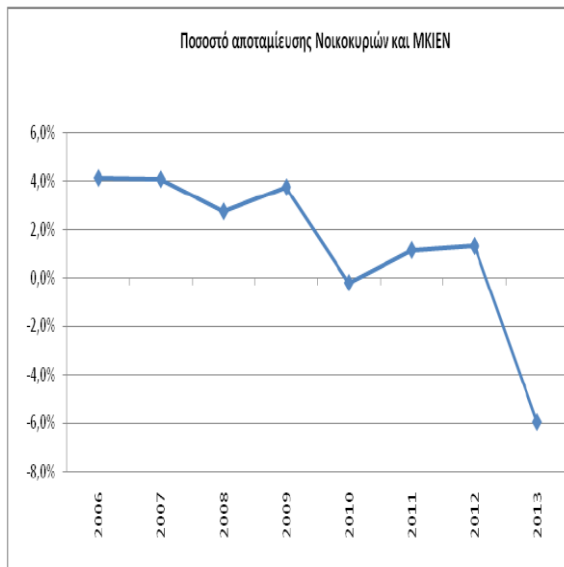
εξυπηρετούν νοικοκυριά, μειώθηκε κατά 2,2% το 2014 σε σύγκριση με το 2013, από 127,9 δις ευρώ σε 125,0 δις ευρώ.

Σχήμα 4.3: Εξέλιξη του ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος και της καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ

Στο Σχήμα 4.4 παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού αποταμίευσης των νοικοκυριών και των ΜΚΙΕΝ, που ορίζεται ως η ακαθάριστη αποταμίευση προς το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα, κατά την περίοδο 2006-2014. Ειδικότερα, το 2014 το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών και των ΜΚΙΕΝ ήταν -6,0% έναντι -4,2% του 2013.

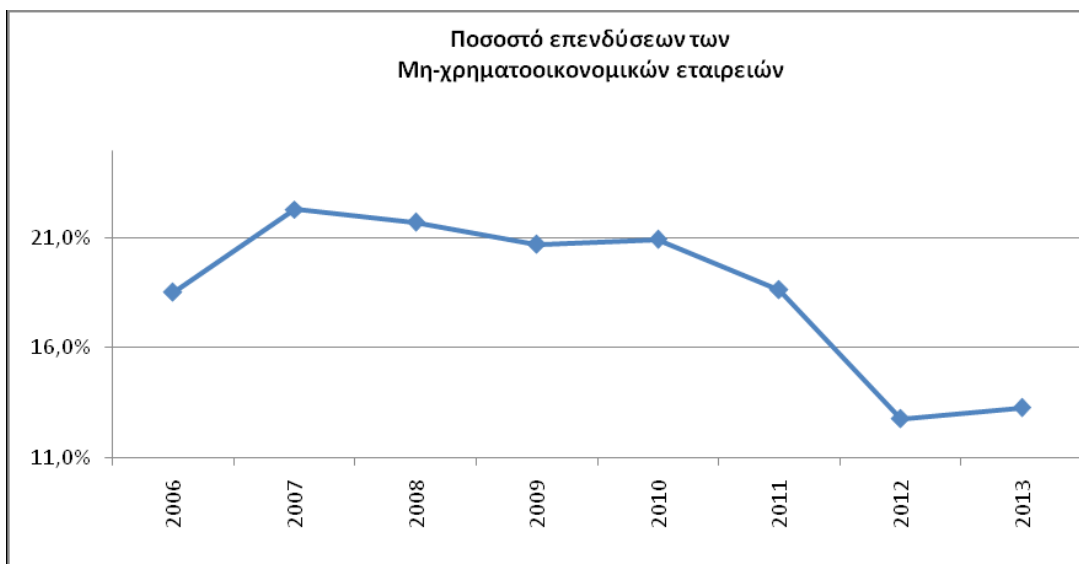
Σχήμα 4.4: Ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ

Ο ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου του θεσμικού τομέα των μη χρηματοοικονομικών εταιριών (S.11), αυξήθηκε κατά 6,2% το 2014 σε σύγκριση με το 2013, από 7,7δισ ευρώ σε 8,2 δισ ευρώ.

Στο Σχήμα 4.5 παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού των επενδύσεων του τομέα των μη χρηματοοικονομικών εταιριών που ορίζεται ως ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και ήταν 15,1% το 2014 σε σύγκριση με 14,1% το 2013.

Σχήμα 4.5: Ποσοστό επενδύσεων μη χρηματοοικονομικών εταιριών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πτυχιακή αυτή εργασία σκοπό είχε να αναλύσει την οικονομική εξέλιξη των κρατών σύμφωνα με τη χρήση των εθνικών λογαριασμών, όπως ορίζει το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στους λογαριασμούς αυτούς, καθώς μέσω της συστηματικής παρακολούθησης της οικονομίας μιας χώρας, επιτυγχάνεται τόσο η μακροοικονομική εκτίμηση μεταβολών όσο και τυχόν λανθασμένες επιλογές οικονομικής πολιτικής όπως επίσης και η ανάληψη αποφάσεων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της οικονομίας της εκάστοτε χώρας.

Για να μπορούν όμως να ευσταθούν όσα παραπάνω αναφέραμε, θα πρέπει να ακολουθούνται συγκεκριμένες τακτικές. Γι αυτό και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών μας επεξηγεί πλήρως μέσω της κατανάλωσης, της παραγωγής και της επένδυσης στο οικονομικό κύκλωμα.

Επίσης παρουσιάσαμε τις σημαντικότερες ενότητες της εργασίας οι οποίες είναι η σπουδαιότητα της εθνικολογιστικής καθαρής χορήγησης ή λήψης δανείων στον πλούτο μιας χώρας, εστίασαμε κυρίως στη ΝΔ περιφέρεια της Ευρωζώνης και συγκεκριμένα στην Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία, ενώ ολοκληρώσαμε περιγράφοντας τα μεγέθη τους κατά την περίοδο 1995-2015, η οποία ήταν και η σημαντικότερη.

Εν κατακλείδι, να αναφερθεί ότι θα πρέπει να προσδιορίζεται σωστά το μέγεθος των κάθε χωρών διότι μέσω αυτόν προσδιορίζονται σωστά οι αξιολογήσεις όπως και οι πολιτικές που ακολουθούνται. Γεγονός είναι ότι ο αντίκτυπος των πολιτικών αυτών είναι οι ίδιοι οι πολίτες των χωρών. Για το λόγο αυτό, η σωστή οικονομική καταγραφή

των γεγονότων πρέπει να διεξάγεται τόσο από τις κυβερνήσεις όσο και από τους διεθνείς οργανισμούς που έχουν ως στόχο τους την ανάπτυξη και την βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών των πολιτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΣΥΕ, 2004, Εθνικοί Λογαριασμοί Στοιχεία (1995-2001), Αθήνα
2. ΕΣΥΕ, 2005, Εθνικοί Λογαριασμοί Στοιχεία (1995-2002), Αθήνα
3. ΕΣΥΕ ΣΤΑΚΟΔ -03, 2002, Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων της οικονομικής Δραστηριότητας, Αθήνα
4. Θαλασσινός, Λ. Ι., Σταματόπουλος, Θ.Β., Χαρίσης, Χ.Φ., 1996, Επιχειρησιακή στατιστική. Αθήνα – Πειραιάς: Εκδόσεις Σταμούλης.
5. Θαλασσινός, Ε.Ι., Σταματόπουλος, Θ.Β., 1998, Διεθνή Οικονομικά. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.
6. Καραβίτης, Ν.Η., 2008, Δημόσιο Χρέος & Έλλειμμα. Αθήνα: Εκδόσεις Διόνικος.
7. Καράγιωργας, Δ.Π., 1981, Δημόσια Οικονομική 2: Οι Δημοσιονομικοί Θεσμοί. Εκδόσεις: Παπαζήση.
8. Κατσέλη, Λ.Τ., Μαγουλά, Χ.Μ., 2002, Μακροοικονομική Ανάλυση και Ελληνική Οικονομία. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.
9. Κατσέλη, Λ.Τ., Μαγουλά, Χ.Μ., 2001, Μακροοικονομική θεωρία και πολιτική. Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
10. Λιανός, Θ.Π., Μπένος, Θ.Ε., 1998, Μακροοικονομική Θεωρία & Πολιτική ΣΤ' Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
11. Λιανός, Θ., Παπαβασιλείου, Α. & Χατζηανδρέου, Α., 1999, Αρχές Οικονομικής Θεωρίας Μικροοικονομία Μακροοικονομία. Αθήνα: Εκδόσεις Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
12. Μυλωνάς, Ν., 1975, Σύγχρονα Συστήματα Εθνικών Λογαριασμών και Πινάκων Εισροών – Εκροών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
13. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ) Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών, 1992, Η Νομισματική Ένωση και η Σύνοδος του Maastricht Ανάλυση και Προτάσεις για την Ελλάδα. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΠΑ.
14. Σαραντίδης, Σ.Α., 1991, Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση. Πειραιάς:

Εκδόσεις Σταμούλης.

15. Χαλικιάς, Ι., 2010. Στατιστική: Μέθοδοι Ανάλυσης για Επιχειρηματικές Αποφάσεις. 3η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

16. Blanchard, O. & A. Amighini & F. Giavazzi, 2010. Macroeconomics: A European Perspective, Εκδόσεις Pearson

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. EUROSTAT

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

2. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ (ΕΛ.ΣΤΑΤ):

<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>

3. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

<https://www.cia.gov>

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

http://europa.eu/about-eu/countries/index_el.htm

5. WIKIPEDIA

<http://en.wikipedia.org>

6. ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

<http://www.naftemporiki.gr>

7. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:

<http://www.bankofgreece.gr>

8. INTERNATIONAL MONETARY FUND

<http://www.imf.org>

9. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

<http://www.oecd.org>

10. BANK OF INTERNATIONAL SETTLEMENTS

<http://www.bis.org>

11. EUROPEAN CENTRAL BANK

<http://www.ecb.int>

12. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

<http://www.ecb.int>

13. ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

<http://www.glk.gr>

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Σταματόπουλος, Θ. Β (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

2. Σταματόπουλος, Θ. Β (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση», διαθέσιμες στο : <https://eclass.teicrete.gr>